

ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชางานบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2549

ISBN 974-04-6994-9

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร

สุเมธ วรรณ

นางสาวสุปราณี วาสนาม

ผู้วิจัย

ปิยะมณีนคร วัฒน

อาจารย์ วีระแมน นิยมพล

M.Ed.

ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

วิจิตร ไรต์

อาจารย์ วังนรินทร์ โรหิตสุข

Ph.D.

กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

วิไล วัฒน

รองศาสตราจารย์ วิไล กุศลวิสิษฐ์กุล

วท.ม.

กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

พิมพา ขจรธรรม

อาจารย์ พิมพา ขจรธรรม

ปช.ค.

ประธานกรรมการบริหาร

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานาบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

วิทยาลัยราชสุดา

ศาสตราจารย์ ม.ร.ว. ชัยนุสรณ์ สวัสดิวัตน์

ศาสตราจารย์ ม.ร.ว. ชัยนุสรณ์ สวัสดิวัตน์

Ph.D.

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

Copyright by Mahidol University

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชางานบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

วันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2549

สุปราณี วาสนาม

นางสาวสุปราณี วาสนาม

ผู้วิจัย

อ. วีระแมน นิยมพล

อาจารย์ วีระแมน นิยมพล

M.Ed.

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

กิตติพงศ์ สุทธิ

อาจารย์ กิตติพงศ์ สุทธิ

Ph.D.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ วิไล กุศลวิศิษฐ์กุล

รองศาสตราจารย์ วิไล กุศลวิศิษฐ์กุล

วท.ม.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

อ. จิตประภา ศรีอ่อน

อาจารย์ จิตประภา ศรีอ่อน

Ph.D.

Copyright by Mahidol University

ผู้อำนวยการ

วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล

กิตติพงศ์ สุทธิ

อาจารย์ กิตติพงศ์ สุทธิ

ศศ.ม.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ศาสตราจารย์ ม.ร.ว. ชัยณูสร สวัสดิวัตน์

ศาสตราจารย์ ม.ร.ว. ชัยณูสร สวัสดิวัตน์

Ph.D.

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้ของอาจารย์ วีระแมน นิยมพล ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดร.วชิรินทร์ โรหิตสุข รองศาสตราจารย์ วิไล กุศลวิศิษฐ์กุล กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะและกำลังใจ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆในการทำวิทยานิพนธ์ แก่ผู้วิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบและให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงแบบสอบถามซึ่งใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ประจำวิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดลทุกท่านที่ให้ความรู้และคำแนะนำในการศึกษาเกี่ยวกับสาขางานบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการซึ่งเป็นความรู้พื้นฐานในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ประจำวิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล และเจ้าหน้าที่สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย รวมทั้งพี่ๆและเพื่อนๆร่วมรุ่นหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชางานบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการปี 2545 ทุกคน ที่ให้กำลังใจ เอื้อเฟื้อและช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์แก่ผู้วิจัยเสมอมา

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดาและมารดาของผู้วิจัย ที่ได้ให้สิ่งดีๆแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด รวมทั้งครอบครัวवासनाมทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยจนสำเร็จการศึกษา ความสำเร็จและคุณค่าที่เกิดขึ้นจากการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยขอบอบแต่บิดาและมารดาของผู้วิจัย พี่น้อง เพื่อนๆและผู้พิการทุกท่าน

สุปราณี वासनाม

ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร
สุปราณี วาสนาม 4537388 RSRS/M

สาขาวิชา : งานบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ; ศศ.ม. (งานบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: วัชรเมธ นิชมพล M.Ed., วังนรินทร์ โรหิตสุข Ph.D.,

วิไล กุศลวิศิษฐ์กุล วท.ม.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นสมาชิกของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครประกอบด้วยคนตาบอดและคนสายตาดูเลือนรางทั้งชายและหญิงที่แต่งงานแล้วและยังอยู่กับคู่สมรสจำนวน 129 คน เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้นำแบบสอบถามความพึงพอใจในชีวิตสมรสของ Spanier, G.B. (1976) มาปรับใช้เพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ได้ค่าความเที่ยง 0.87 ปัจจัยที่ศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ศาสนา ระดับการศึกษา ระยะเวลาของการใช้ชีวิตคู่ จำนวนบุตรและสถานภาพทางการเงิน ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติพรรณนา สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน สถิติไคสแควร์ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า เพศชายร้อยละ 66.7 และเพศหญิงร้อยละ 33.3 คนตาบอดสนิทร้อยละ 68.2 และคนสายตาดูเลือนรางร้อยละ 31.8 คู่ชีวิตของกลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นเป็นคนตาบอดสนิทร้อยละ 47.3 คนสายตาดูปกติร้อยละ 30.2 และคนสายตาดูเลือนรางร้อยละ 22.5 โดยภาพรวมกลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานครมีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งพบว่า ปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัย ไม่มีความสัมพันธ์และไม่สามารถร่วมกันทำนายความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้พิการทางการมองเห็นร้อยละ 30.2 คิดว่าตัวเองควรปรับปรุงการใช้ชีวิตมากเกินไป คู่ชีวิตของตัวเองควรปรับปรุงการใช้ชีวิตมากเกินไปร้อยละ 18.6 เหตุผลของการตัดสินใจใช้ชีวิตคู่มี 3 เหตุผล โดยมี 2 เหตุผลคือ ความเข้าใจและต้องการความช่วยเหลือมีร้อยละที่เท่ากันคือร้อยละ 17.2 มีความรักเพียงอย่างเดียวร้อยละ 8.5 มีเหตุผลทั้ง ความรัก ความเข้าใจและต้องการความช่วยเหลือร้อยละ 56.5

ปัญหาที่พบ ผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานครยังขาดความรู้ความเข้าใจ ในการเตรียมตัวก่อนการใช้ชีวิตคู่ ส่งผลให้เกิดปัญหาจากการใช้ชีวิตคู่ การแก้ไขปัญหาคควรจัดสัมมนาในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นแก่นักให้คำปรึกษาสำหรับผู้พิการควรเน้นการให้คำปรึกษาแก่ผู้พิการทางการมองเห็นเป็นกลุ่มในการเตรียมตัวก่อนการใช้ชีวิตคู่ และจัดสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็น

ศัพท์สำคัญ : ความพึงพอใจ / ชีวิตคู่ / ผู้พิการทางการมองเห็น

99 หน้า. ISBN 974-04-6994-9

FACTORS RELATED TO MARRIED LIFE SATISFACTION OF VISUALLY IMPAIRED PERSONS IN BANGKOK

SUPRANEE WASANAM 4537388 RSRS / M

M.A. (REHABILITATION SERVICE FOR PERSONS WITH DISABILITIES)

THESIS ADVISORS : WIRAMAN NIYOMPHOL, M.Ed., VATHJANIN

ROHITSUCH, B.S., M.S., Ph.D., WILAI KUSOLVISITKUL, B.A., M.Sc.

ABSTRACT

This is explorative research that uses a questionnaire to study factors related to married life satisfaction of visually impaired persons living in The Bangkok area. The subjects were members of The Thailand Association of the Blind registered in Bangkok consisting of 129 blind and low vision persons who were married and were still living with their spouses 66.7 percent of the subjects were male and 33.3 percent female with 68.2 percent totally blind and 31.8 percent as low vision persons. Spouses of the subjects were divided into 47.3 percent totally blind, 30.2 percent sighted and 22.5 percent with low vision. The research used a structured questionnaire on married life satisfaction designed by Spanier, G.B. (1976) as the basis of the survey with reliability of 0.87. Further modifications were made for visually impaired subjects.

In addition to measuring overall level of satisfaction, five factors (religion, level of education, length of marriage, number of children and economic status of the family) were measured for impact on levels of satisfaction of the marriage. Data was analysed by descriptive statistics (percentage, mean, standard deviation), Pearson product moment correlation coefficient, Chi-Square test, and stepwise multiple regression analysis.

Most of the subjects had a moderate level of married life satisfaction. Pre-marital factors (religion and level of education) and post-marital factors (number of children, length of marriage, and economic status of the family) were not related and could not be used to predict married life satisfaction of visually impaired persons.

30.2 percent of the subjects thought they needed to improve themselves by being less moody, 15.5 percent by being more responsible, and 13.2 percent by having more mutual understanding. They also thought that their spouses should improve on my being less moody 22.5 percent, to have more mutual understanding 18.6 percent and to be more responsible 15.5 percent. The seasons for marriage were understanding each other (17.2 percent) wanting someone to help (17.2 percent) love (8.5 percent) and a combination of all three reasons (56.5 percent.)

The study shows that married visually impaired persons living in Bangkok area may have some problems coping with their marriages. If they have proper guidance in preparation for marriage, the situation may improve. It is recommended that organizations providing counselling or rehabilitation services for visually impaired persons should hold seminars, provide training, and offer counselling services to blind and low vision persons in the area of marriage. This will help improve the overall quality of life for this group of disabled individuals.

KEY WORDS : SATISFACTION / MARRIED LIFE / VISUALLY IMPAIRED

99 P. ISBN 974-04-6994-9

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ.....	ค
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญแผนภูมิ.....	ณ
บทที่	

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	4
1.3 คำถามในการวิจัย.....	4
1.4 สมมุติฐานในการวิจัย.....	4
1.5 ขอบเขตในการวิจัย.....	5
1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
1.8 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6

2. ทบทวนวรรณกรรม

2.1 ความรู้เกี่ยวกับผู้พิการทางการมองเห็น.....	7
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการใช้ชีวิตคู่.....	10
2.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่.....	17
2.4 งานวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่.....	25

3. ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	28
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	29
3.3 การตรวจสอบเครื่องมือ.....	34
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	34
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	35

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

4. ผลการวิจัย

4.1 ลักษณะส่วนบุคคลของผู้พิการทางการมองเห็น.....	36
4.2 ปัจจัยก่อนสมรสและปัจจัยในช่วงสมรส.....	39
4.3 ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของผู้พิการทางการมองเห็น.....	41
4.4 การทดสอบสมมุติฐาน.....	47
4.5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการใช้ชีวิตคู่.....	49
4.6 การอภิปรายผล.....	50

5. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย.....	60
5.2 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	62

บรรณานุกรม.....	64
-----------------	----

ภาคผนวก.....	71
--------------	----

ประวัติผู้วิจัย.....	84
----------------------	----

Executive Summary.....	85
------------------------	----

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับผู้พิการทางการมองเห็น.....	10
ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มผู้พิการทางการมองเห็น	
จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล.....	37
ตารางที่ 3 จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มผู้พิการทางการมองเห็น	
จำแนกตามปัจจัยก่อนสมรส.....	39
ตารางที่ 4 จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มผู้พิการทางการมองเห็น	
จำแนกตามปัจจัยในช่วงสมรส.....	40
ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของระดับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่	
แบ่งตามลักษณะส่วนบุคคล.....	42
ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
และระดับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่.....	45
ตารางที่ 7 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับ	
การศึกษา ระยะเวลาของการใช้ชีวิตคู่ จำนวนบุตรกับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่	
ของผู้พิการทางการมองเห็น.....	47
ตารางที่ 8 ค่าไคว์สแควร์ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างศาสนา สถานภาพทางการเงิน	
กับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็น.....	48

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
แผนภูมิที่ 2 ทฤษฎีคุณภาพชีวิตสมรสและความมั่นคงในชีวิตสมรส.....	20

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การใช้ชีวิตคู่เป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างครอบครัวซึ่งเป็นพื้นฐานของสังคม นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันการใช้ชีวิตคู่ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปหลากหลายรูปแบบทั้งในด้านการเลือกคู่ ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยา การใช้ชีวิตคู่และบทบาทของคู่ชีวิตในฐานะพ่อแม่ บทบาทในสังคมเมื่อคนสองคนมาใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน การเปลี่ยนแปลงบางอย่างมีผลดีและทำให้ชีวิตคู่มีความสุข แต่การเปลี่ยนแปลงบางอย่างก็มีผลเสียและทำให้เกิดปัญหาตามมาหลากหลาย การเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงต่างๆ จะช่วยให้คู่ชีวิตสามารถวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจนและหาทางแก้ไขได้อย่างเหมาะสม (อุมาพร ตรังคสมบัติ, 2545:2-8) เมื่อเข้าสู่การใช้ชีวิตคู่ทุกคนย่อมต้องการความรัก ความเข้าใจ ความมั่นคงและความสุขสมหวังจากคู่ชีวิต ความพึงพอใจในชีวิตคู่จึงเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลต่อชีวิตคู่โดยส่วนรวมและส่งผลให้เกิดความแข็งแกร่งของครอบครัว การใช้ชีวิตคู่ได้อย่างราบรื่นจะสามารถทำให้สมาชิกในครอบครัวได้รู้จักหน้าที่และปฏิบัติต่อกันด้วยความรักความเข้าใจอันดีต่อกัน(มัลลิกา สมสกุล, 2543:4) ความรัก ความเข้าใจจึงเป็นความต้องการทางด้านจิตใจที่คนทุกคนต้องการรวมถึงบุคคลพิการด้วยแม้ว่าบุคคลพิการจะสูญเสียอวัยวะบางส่วนไปแต่ทางด้านจิตใจของพวกเขายังคงต้องการความรัก ความอบอุ่นและการมีชีวิตคู่เช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป ดังนั้นบุคคลพิการจะต้องมั่นใจในตัวเองและแสดงออกให้บุคคลทั่วไปได้เข้าใจว่าการใช้ชีวิตคู่ไม่ใช่เรื่องน่าอายหรือไม่เหมาะสม แต่เป็นเรื่องของความรักและความรู้สึกซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของชีวิต (พัฒน์ สุจันงค์, 2526:171) ซึ่งปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีชีวิตคู่ของบุคคลพิการเป็นเรื่องละเอียดอ่อนและซับซ้อน ทั้งจากตัวบุคคลพิการเองและสังคมรอบข้าง รวมทั้งยังไม่มีหน่วยงานใดที่มีหน้าที่ให้ความรู้และเผยแพร่เรื่องดังกล่าวออกสู่สังคม เพื่อให้บุคคลพิการและสังคมได้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนความรู้สึกและการให้การยอมรับการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลพิการว่าเป็นเรื่องปกติ (เพชรน้ำหนึ่ง ศรีวรรณะ, 2545:3) และความพิการทางสายตาไม่ได้เป็นอุปสรรคในเรื่องความรัก เพราะความรักคือความเข้าใจและเห็นใจซึ่งกันและกัน ดำเนินชีวิตคู่อยู่ในความเป็นจริงและถูกต้อง ให้เกียรติซึ่งกันและกัน และการหย่าร้างของคนตาบอดก็มีสาเหตุไม่แตกต่างไปจากคู่สมรสทั่วไป ซึ่งบางครั้งอาจจะเริ่มจากเรื่องเล็กน้อยๆ ทำนองลื่นกับพื้นก็มี

กระทบกันบ้าง แต่เมื่อไรก็ตามที่กลุ่มสมรสการใช้เหตุผล ใช้อารมณ์เป็นหลักและไม่มีความอดทน อดกลั้นดีพอก็อาจทำให้กลายเป็นเรื่องใหญ่ถึงขั้นลงไม้ลงมือทำร้ายร่างกายกันเมื่ออีกฝ่ายหนึ่งทนไม่ได้ก็ต้องหย่าร้างกัน (วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์, 2545:86)

จากทฤษฎีเกี่ยวกับผู้พิการทางการมองเห็นที่ว่าจะเกิดมโนภาพในจิตใจเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย เนื่องจากความพิการทางการมองเห็นนี้มีผลกระทบต่อจิตใจและความคิดเห็นของผู้พิการทางการมองเห็นเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นผู้พิการทางการมองเห็นตั้งแต่กำเนิดหรือในภายหลัง เมื่อผู้พิการทางการมองเห็นเจริญเติบโตเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ มักจะประสบกับปัญหาประสบการณ์ชีวิตต่างๆและปัญหาทางอารมณ์เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย แล้วส่งผลต่อการใช้ชีวิตร่วมกับบุคคลอื่น รวมทั้งการใช้ชีวิตคู่และการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยผู้พิการทางการมองเห็นนั้น มักจะย้อนกลับไปมี Body-Image ต่อสภาพร่างกายหรือรูปลักษณ์ของตนเองภายหลังได้รับความพิการ Schider (อ้างถึงในสงัน สุวรรณเลิศ, 2516:127-128) แล้วเกิดเป็นปมด้อยหรือความรู้สึกที่ไม่ดีในใจตนเอง โดยคิดว่าตนเองนั้นเป็นบุคคลที่ด้อยกว่าหรือมีความสามารถน้อยกว่าบุคคลอื่น Alfred Adler (อ้างถึงใน Wright, A. Beatrice, 1960:49) เนื่องจากผู้พิการทางการมองเห็นในภายหลังนั้น เคยได้รับประสบการณ์ต่างๆเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไปมาตลอดแต่เมื่อเกิดความพิการอย่างทันทีทันใด ก็เกิดสภาวะทางความเครียดและการที่ไม่ยอมรับตนเอง เกิดการมองเห็นคุณค่าในตนเองลดลง และหากบุคคลรอบข้างมีอคติต่อผู้พิการทางการมองเห็น พวกเขาก็จะยังมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำลง และส่งผลกระทบต่อปัญหาทางด้านจิตใจ เกิดการไม่ยอมรับตนเอง ไม่มั่นใจในตนเองและความสัมพันธ์ทางสังคมจะลดลง ในทางตรงข้ามถ้าผู้พิการทางการมองเห็นยอมรับสภาพความเป็นจริงของตนเอง รวมถึงสังคมเข้าใจและให้ออกาสพวกเขา ย่อมส่งผลให้พวกเขารู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ไม่หวาดระแวงคนอื่นที่เข้ามามีปฏิสัมพันธ์กับตนเอง จึงจะนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิตทุกๆด้าน รวมทั้งการใช้ชีวิตคู่ร่วมกับบุคคลอื่นก่อให้เกิดความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของตนเองมากยิ่งขึ้น ในส่วนของปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ชีวิตคู่มีหลายปัจจัยด้วยกันที่จะทำให้เกิดความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ร่วมกันของมนุษย์ และจากทฤษฎีคุณภาพชีวิตสมรสและความมั่นคงในชีวิตสมรสของ (Lewis and Spanier, 1979:268-289) กล่าวว่า ยิ่งคู่สมรสมีคุณภาพชีวิตสมรสที่ดีมากเท่าใด จะทำให้ชีวิตสมรสมีความมั่นคงมากขึ้นเท่านั้น โดยมีปัจจัยต่างๆมากมายเข้ามาเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสซึ่งมี 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยก่อนการสมรส เป็นปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางสังคมของคู่สมรส อย่างเช่น เชื้อชาติ ศาสนา ระดับการศึกษา อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา อายุแรกสมรส เป็นต้น ปัจจัยการสมรส เป็นปัจจัยที่มีบทบาทต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสและความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส อย่างเช่น สถานภาพทางอาชีพ เศรษฐกิจในครอบครัวและรายได้ของครอบครัว เป็นต้น ปัจจัยแทรกหรือแรงผลักดันจากภายนอกและแรงดึงดูดจากทางเลือก ทั้งสองปัจจัยนี้ถือเป็น

ปัจจัยควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส อย่างเช่น สังคม กฎหมาย เป็นต้น และนอกจากนี้ยังมีนักวิจัยหลายท่านได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ อย่างเช่น (Miller,1976) ได้เสนอตัวแบบในเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรส ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรอิสระ 7 ตัว ได้แก่ จำนวนการทำตามสิ่งที่คาดคะเนไว้ล่วงหน้า ความง่ายต่อการเปลี่ยนแปลงบทบาทในครอบครัว ระยะเวลาของการสมรส จำนวนบุตร ความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมและความห่างของการมีบุตร และ(อุบลรัตน์ พิษณุชชนะนันท์,2531) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตสมรส โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการในสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรส คือ ความเสียเปรียบด้านความสัมพันธ์และระยะเวลาสมรสมีความสัมพันธ์เชิงลบ ความสมานฉันท์ทางบทบาท ประสิทธิภาพของการสื่อสาร การสนับสนุนจากบุคคลรอบข้างและคุณภาพชีวิตสมรสของบิดามารดามีความสัมพันธ์เชิงบวก ซึ่งจากการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มตัวอย่างหลากหลายกลุ่มทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศนั้น พบว่ามีปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่หรือชีวิตสมรส อย่างเช่น ระดับการศึกษา ศาสนา อาชีพ รายได้ของครอบครัว ระยะเวลาที่ใช้ชีวิตคู่ ความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต ความคาดหวังทางบทบาท การสื่อสารระหว่างคู่สมรส เป็นต้น ดังจะได้กล่าวในหัวข้องานวิจัยและบทความที่เกี่ยวกับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ต่อไป แต่เนื่องจากการศึกษาวิจัยในประเทศไทยยังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็น ทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนแก่ผู้ให้คำปรึกษาสำหรับผู้พิการเกี่ยวกับการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็น ในการศึกษาครั้งนี้ได้เลือกศึกษากลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นซึ่งอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ก็ด้วยเหตุผลที่ว่ากรุงเทพมหานครเป็นศูนย์รวมแห่งความเจริญเกือบทุกด้านของประเทศไทย เช่น การดำเนินชีวิตประจำวันที่แข่งกับเวลา ค่าครองชีพที่สูง ความทันสมัยในด้านการทำงาน การศึกษา ความเป็นอยู่ เป็นต้น ลักษณะดังกล่าวนี้ทำให้กรุงเทพมหานครเป็นแหล่งดึงดูดกลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นจากจังหวัดต่างๆให้เคลื่อนย้ายมาตั้งถิ่นฐานถาวรบ้างชั่วคราวบ้างเป็นจำนวนมากเพื่อเข้ามาประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัวหรือเข้ามารับการฝึกอาชีพแล้วหางานทำ เป็นผลให้ลักษณะของกลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานครมีความหลากหลาย กล่าวคือ ความแตกต่างในเรื่องถิ่นฐานภูมิลำเนา ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ รายได้ ลักษณะของคู่ชีวิต ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ทำให้การใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นมีความพึงพอใจที่แตกต่างกัน

ด้วยสาเหตุและทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น รวมทั้งตระหนักถึงความสำคัญของสถาบันครอบครัว ซึ่งถือเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายในการที่จะร่วมมือและช่วยเหลือป้องกันและแก้ปัญหาต่างๆ ในสังคมที่จะเกิดขึ้นตามมาในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็น ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาหาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานที่ก่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็นและเป็นแนวทางในการให้ความรู้และความเข้าใจที่ชัดเจนแก่นักศึกษาคำปรึกษาสำหรับผู้พิการ เพื่อนำไปสู่การให้คำปรึกษาในเรื่องเกี่ยวกับการใช้ชีวิตและการสร้างครอบครัวใหม่ของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานครและในประเทศไทยต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร

1.3 คำถามในการวิจัย

ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานครเป็นอย่างไร

1.4 สมมุติฐานในการวิจัย

สมมุติฐานที่ 1 ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมุติฐานที่ 2 ระยะเวลาของการใช้ชีวิตมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมุติฐานที่ 3 จำนวนบุตรมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมุติฐานที่ 4 ศาสนามีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมุติฐานที่ 5 สถานภาพทางการเงินมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมุติฐานที่ 6 ปัจจัยก่อนสมรสและปัจจัยในช่วงสมรส สามารถร่วมกันทำนายความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร

1.5 ขอบเขตในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งจัดระเบียบเป็นสมาชิกของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยในเขตกรุงเทพมหานครที่แต่งงานแล้วหรือมีคู่ชีวิตแล้วและมีสถานภาพสมรสที่ยังอยู่ด้วยกัน

1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงระดับความพึงพอใจและปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็น
2. เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน ก่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็น
3. ผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นแนวทางในการให้ความรู้และความเข้าใจสำหรับนักให้คำปรึกษาแก่บุคคลพิการ เพื่อนำไปสู่การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาครอบครัวหรือการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็น
4. ผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นแนวทางในการหาวิธีป้องกันและแก้ไขปัญหาคอขวดและปัญหาสังคมต่างๆที่อาจเกิดขึ้นตามมาสำหรับผู้พิการทางการมองเห็น

1.8 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ผู้พิการทางการมองเห็น หมายถึง ผู้ที่มีความผิดปกติทางสายตาหรือการมองเห็น ได้แก่ คนตาบอดและคนสายตาเลือนรางซึ่งเป็นสมาชิกของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยในเขตกรุงเทพมหานครที่มีการแต่งงาน(จดทะเบียนแล้วหรือยังไม่ได้จดทะเบียน) หรือที่มีคู่ชีวิตแล้ว

คนตาบอดสนิท หมายถึง ผู้ที่ไม่มีระดับการมองเห็นเลย แม้จะได้รับการแก้ไขแล้ว ไม่สามารถใช้สายตาในการอ่านหรือช่วยในการเดินทางได้

คนสายตาเลือนราง หมายถึง ผู้ที่มีสายตาหรือระดับการมองเห็นบกพร่อง แต่ไม่ใช่คนตาบอดสนิทสามารถมองเห็นได้บ้างรายการๆหลังจากได้รับการแก้ไขแล้ว (สวมแว่นตาหรือแว่นขยาย) สามารถใช้สายตาในการอ่านหรือช่วยในการเดินทางได้บ้าง

การใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็น หมายถึง การที่ผู้พิการทางการมองเห็นใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลหนึ่งจันท์สามีภรรยา โดยจะหมายรวมถึงการที่มีหรือไม่มีพิธีสมรสและการที่จดทะเบียนหรือไม่ได้จดทะเบียนสมรสตามกฎหมายด้วย ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างครอบครัวใหม่ขึ้นในสังคม โดยมีจุดมุ่งหมายและความต้องการเหมือนกัน

ความพึงพอใจในการใช้ชีวิต หมายถึง ความรู้สึกที่ผู้ชีวิตรู้สึกเพลิดเพลิน มีความสุขหรือมีความสบายใจ ต่อสถานการณ์ต่างๆที่ได้รับจากการใช้ชีวิต เป็นลักษณะความพึงพอใจเฉพาะบุคคลที่มีความรู้สึกต่อสภาพการใช้ชีวิตของตนเอง

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาความพึงพอใจในการใช้ชีวิตกับผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร มีแนวคิดและทฤษฎี รวมทั้งผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในการใช้ชีวิต ดังต่อไปนี้

2.1 ความรู้เกี่ยวกับผู้พิการทางการมองเห็น

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการใช้ชีวิต

2.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจในการใช้ชีวิต

2.4 งานวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจการใช้ชีวิต

2.1 ความรู้เกี่ยวกับผู้พิการทางการมองเห็น

2.1.1 ความหมายของผู้พิการทางการมองเห็น

“ผู้ที่มีความพิการทางการมองเห็น” หรือ “ผู้ที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น” โดยทั่วไปมักเข้าใจกันว่า คือ คนที่มองไม่เห็นอะไรเลยหรือคนที่ไม่มีการมองเห็นอยู่เลย ซึ่งในความเป็นจริงแล้วยังมีความหมายรวมถึงผู้ที่ยังพอมีการมองเห็นอยู่บ้าง ซึ่งจำกัดความหรือความหมายของผู้พิการทางการมองเห็น สามารถอธิบายได้ดังนี้ (จิรพร แฝงกิ่ง และ โสภา อ่อนโอภาส, 2545:5-7)

1. ทางสังคม ผู้พิการทางการมองเห็น หมายความว่า ผู้ที่มองไม่เห็นหรือมองเห็นบ้างแต่ไม่สามารถที่จะทำงาน โดยใช้สายตาได้ดีเท่ากับคนปกติ

2. ทางการศึกษา ผู้พิการทางการมองเห็น หมายความว่า ผู้ที่ไม่สามารถรับการศึกษาได้โดยการมองเห็น หรือการใช้สายตา แต่สามารถศึกษาได้โดยการฟัง การสัมผัส การดมกลิ่น และการใช้กล้ามเนื้อ เป็นต้น

3. ทางการแพทย์ ผู้พิการทางการมองเห็น หมายความว่า ผู้ใดที่มองเห็นต่ำกว่าปกติ 10 % ทั้งนี้รวมทั้งผู้มีลานสายตาแคบด้วย

4. ทางกฎหมาย ผู้พิการทางการมองเห็น หมายความว่า คนที่มีระดับการมองเห็นต่ำกว่า 20/200 ฟุต หรือ 6/60 เมตร (คนปกติมองเห็นวัตถุชิ้นหนึ่งในระยะ 200 ฟุตหรือ 60 เมตร แต่ผู้พิการทางการมองเห็นจะเห็นวัตถุชิ้นเดียวกันในระยะ 20 ฟุตหรือ 6 เมตรเท่านั้น หรือผู้ที่มีลานสายตาไม่เกิน 20 องศา) คนปกติจะมีลานสายตา 180 องศา ในขณะที่ผู้พิการทางการมองเห็นจะมีลานสายตาไม่เกิน 20 องศาภายหลังการแก้ไขและรักษา

5. ทางอาชีพ ผู้พิการทางการมองเห็น หมายความว่า ผู้ที่ไม่สามารถประกอบอาชีพโดยใช้การมองเห็นได้ เช่น อาชีพเกี่ยวกับการใช้สีต่างๆ การอ่านหรือการเขียนหนังสือ การเจียรไนอัญมณี และอาชีพออกแบบก่อสร้าง เป็นต้น

ความหลากหลายจากความหมายของผู้พิการทางการมองเห็น สรุปได้ว่าความพิการทางการมองเห็น อาจเกิดขึ้นได้กับทุกคนทุกหมู่เหล่า และอาจเป็นตั้งแต่กำเนิดหรือเกิดขึ้นภายหลัง แล้วไม่สามารถที่จะทำงานโดยใช้สายตาและไม่สามารถรับการศึกษาได้โดยการมองเห็น แต่สามารถศึกษาได้โดยการฟัง การสัมผัส การดมกลิ่น เป็นต้น ความพิการทางการมองเห็นจึงเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งในการดำรงชีวิต ถึงแม้ว่าผู้พิการทางการมองเห็นจะสามารถปฏิบัติภารกิจในชีวิตประจำวันตลอดจนทำอะไรได้คล่องแคล่ว เพราะได้รับการเรียนรู้และฝึกฝน รวมทั้งฝึกประสาทสัมผัสต่างๆ เพื่อนำมาช่วยในการใช้ชีวิตประจำวัน แต่สภาพของความเป็นอยู่และการดำรงชีวิตนั้นยังขึ้นอยู่กับ การเลี้ยงดู ฐานะทางครอบครัว การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านต่างๆ อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

สถาบันวิจัยสาขารณสุขไทย(2540:9) แบ่งประเภทของผู้พิการทางการมองเห็นได้ดังนี้

1. คนตาบอด (Blind) คือ ผู้ที่มีสายตาเหลืออยู่น้อยมากหรือไม่มีเลย แม้จะได้รับการแก้ไขแล้ว ไม่สามารถใช้สายตาในการอ่านหรือช่วยในการเดินทางได้ เป็นผู้มีสายตาภายหลังการแก้ไข ไม่มากกว่า 20/200 ฟุต หรือ 6/60 เมตร ในดวงตาข้างที่ดีกว่าหรือมุมในการมองเห็นไม่เกิน 20 องศา
2. คนตาบอดบางส่วนหรือสายตาเลือนราง (Partially sighted หรือ Partially blind) คือ ผู้ที่มีสายตาบกพร่อง แต่ไม่ใช่คนตาบอดสนิท สามารถมองเห็นได้บ้างราวๆ ภายหลังการแก้ไขแล้ว (สวมแว่นตาหรือแว่นขยาย) สามารถใช้สายตาในการอ่านหรือช่วยในการเดินทางได้บ้าง มีสายตา 20/70 ฟุตหรือน้อยกว่าในสายตาข้างที่ดี นั่นคือสามารถมองเห็นวัตถุหรือสิ่งของในระยะไม่เกิน 70 ฟุต

2.1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้พิการทางการมองเห็น

1. ทฤษฎีรูปลักษณะหรือภาพของตัวเอง (Body- Image) กล่าวถึง รูปลักษณะหรือภาพลักษณะ ซึ่งเกิดขึ้นในใจหรือในแนวความคิดของบุคคลผู้นั้น โดย Schider (อ้างถึงใน สจัน สุวรรณเลิศ, 2519 : 127-128.) ได้ทำการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงมโนภาพของรูปร่างคนเมื่อร่างกายส่วนหนึ่งส่วนใดได้สูญเสียไป อาจเป็นการสูญเสียหน้าที่ของอวัยวะนั้นๆ หรือสูญเสียอวัยวะส่วนนั้นไปเลย เช่น พิการทางการมองเห็น การผ่าตัดบางอย่าง อัมพาตของแขนขา สิ่งเหล่านี้ย่อมทำให้จิตใจแปรปรวนไปด้วย

การเกิดมโนภาพในร่างกายเปลี่ยนแปลงไปเพราะพิการทางการมองเห็น นี้ จะมีผลกระทบ ต่อผู้พิการทางการมองเห็นเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะผู้พิการทางการมองเห็นภายหลังกำเนิด เพราะ เป็นการยากที่จะให้เกิดความสมบูรณ์ทางจิตใจเหมือนเดิม เมื่อผู้พิการทางการมองเห็นเจริญเติบโต ขึ้นไปแล้ว จะมีปัญหาประสบการณ์ชีวิตและทางอารมณ์เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย โดยผู้พิการทางการมองเห็นนั้น มักจะย้อนกลับไปมี Body- Image ในสมัยเมื่อยังมีสายตาปกติเสมอ ซึ่งในทฤษฎีนี้ผู้วิจัย จะใช้เป็นองค์ประกอบในการวัดความคิดเห็นของผู้พิการทางการมองเห็นที่มีต่อการใช้ชีวิตคู่ของตนเองร่วมกับคู่ชีวิต

2. ทฤษฎีปมด้อย (Inferiority-Complex) กล่าวถึง ความรู้สึกอย่างหนึ่งซึ่งเกิดขึ้นโดยบุคคล คิดว่าเป็นผู้ที่ด้อยกว่าหรือหย่อนสมรรถภาพกว่าคนอื่น Alfred Adler (อ้างถึงในWright, A. Beatrice, 1960:p.49)เป็นผู้สร้างทฤษฎีนี้ขึ้นจากประสบการณ์ของตนเอง เนื่องจากเขาเป็นคนไม่แข็งแรงเพราะ โรคกระดูกอ่อนในวัยเด็ก เขาพบว่าความผิดปกติของอวัยวะในร่างกายทำให้เกิดความแปรปรวนทาง จิตใจได้โดยที่ก่อให้เกิดปมด้อยขึ้นภายในใจ เมื่อเปรียบเทียบกับผู้อื่น จึงต้องหาวิธีการแก้ไขโดย อัตโนมัตติเพื่อชดเชยหรือข่มปมด้อยที่ตนเองมี เขาได้เน้นความสำคัญของปมด้อยว่า มีอิทธิพลต่อ บุคลิกภาพของคนเรามากปมด้อยจะช่วยหล่อหลอมบุคลิกภาพให้เด่นชัดขึ้น ซึ่งปมด้อยจะเกิดขึ้นเมื่อ บุคคลไม่อาจแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้จนเกิดความดิ่งเครียดขึ้น ซึ่งถ้าผู้พิการทางการมองเห็นคิดว่าความ พิจารทางการมองเห็นเป็นปมด้อยอย่างหนึ่งของตนเองแล้ว ก็จะเกิดความวิตกกังวลขึ้น มีความ ละอาย จึงต้องพยายามหาความรู้สึกที่เด่นชัดขึ้นมาทดแทน และวิธีการที่จะไปสู่ความรู้สึกที่เด่นชัดมี แตกต่างกันไป จึงก่อให้เกิดบุคลิกภาพประจำตัวขึ้น คนที่มีปมด้อยทางกายภาพ เป็นความรู้สึกพื้นฐาน ที่มนุษย์จะต้องพยายามปรับตัวเพื่อให้ตนเองสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ ในการทำสิ่งที่ทดแทนเพื่อแก้ ปมด้อยนั้น แต่ Cutsforth(อ้างถึงในWright,A.Beatrice,1960:p.49) นักจิตวิทยาคลินิกซึ่งเป็นผู้พิการ ทางการมองเห็น ได้แย้งว่าทฤษฎีปมด้อยทำให้ผู้พิการทางการมองเห็นรู้สึกว่าเขาด้อยกว่าคน สายตาปกติ จึงต้องพยายามอย่างเต็มที่ที่จะทำตนเองให้เด่นชัดอยู่เสมอ โดยไม่มีการปรับปรุง บุคลิกภาพของตนเองซึ่งไม่ใช่สิ่งที่ถูกต้อง

จากทฤษฎีเกี่ยวกับผู้พิการทางการมองเห็นที่กล่าวมาข้างต้น นำมาปรับใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ว่าผู้พิการทางการมองเห็น ไม่ว่าจะเป็นความพิการทางการมองเห็นตั้งแต่กำเนิดหรือในภายหลัง ได้ส่งผลกระทบต่อจิตใจและความคิดเห็นของผู้พิการทางการมองเห็น ซึ่งมีผลต่อการใช้ชีวิตคู่ร่วมกับ ผู้อื่น รวมทั้งการใช้ชีวิตคู่และส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็น โดยเฉพาะผู้พิการทางการมองเห็นในภายหลัง ย่อมจะเกิดภาวะทางอารมณ์และความรู้สึกในแง่ร้าย มากกว่าผู้พิการทางการมองเห็นตั้งแต่กำเนิด เนื่องจากจะต้องใช้เวลาในการปรับตัวและพยายาม ขอมรับกับความพิการทางการมองเห็นของตัวเอง หากบุคคลรอบข้างมีอคติต่อผู้พิการทางการ

มองเห็นพวกเขาที่จะมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ ไม่มั่นใจในตนเองและความสัมพันธ์ทางสังคมจะลดลงและส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ ในทางตรงข้ามถ้าผู้พิการทางการมองเห็นยอมรับสภาพความเป็นจริงของตนเอง รวมถึงสังคมเข้าใจและให้โอกาสพวกเขา ย่อมส่งผลให้พวกเขารู้สึกมีคุณค่าในตนเอง จนนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิตทุกๆด้าน รวมทั้งการใช้ชีวิตคู่ด้วย ซึ่งทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับผู้พิการทางการมองเห็นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันดังกล่าวข้างต้นนั้นสามารถแบ่งออกได้ (ดังแสดงไว้ในตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับผู้พิการทางการมองเห็น

แนวคิดเดิม	หัวข้อ	แนวคิดใหม่
1. บอด มีด	1. ชื่อ	1. บุญตา มนตรี บุญมี
2. ให้อยู่ตามลำพังใช้เชือกคล้องให้อาหารเหมือนสัตว์อยู่วัด	2. การเลี้ยงดู	2. เลี้ยงด้วยความรัก ความเข้าใจ อยู่ร่วมกันในสังคม
3. ไม่ได้เข้าโรงเรียน	3. ระดับการศึกษา	3. เรียนจบปริญญาโท
4. ผิวพรรณไม่สะอาด ขาดความเชื่อมั่น	4. บุคลิกภาพ	4. แต่งกายสะอาด มีความเชื่อมั่น
5. ถูกสังคมดูถูกเหยียดหยาม	5. ความสนใจของสังคม	5. เป็นตัวอย่างให้แก่สังคม
6. คนพิการช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ เป็นภาระต่อสังคม	6. การยอมรับ	6. ช่วยตัวเองได้ถ้าได้รับการฝึก ได้รับสิทธิการเลือกตั้ง
7. น้อยหรือแทบไม่มีเลย	7. รายได้	7. ตามความสามารถ
8. ไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน	8. สถานภาพ	8. มีชื่อในทะเบียนบ้าน
9. ขายสลากกินแบ่ง เล่นดนตรี ร้องเพลง ขอด่าน	9. อาชีพ	9. แทบทุกอาชีพ
10. เป็นผู้รับ	10. บทบาทในสังคม	10. เป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ
11. เรียนที่โรงเรียนสอนคนตาบอด	11. ปรัชญาการศึกษา	11. เรียนร่วมในโรงเรียนปกติ

แหล่งข้อมูล (มูลนิธิธรรมมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2538:70)

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการใช้ชีวิตคู่

การที่บุคคลสองคนมาใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน ก่อให้เกิดครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันที่มีความจำเป็นที่สุดสำหรับมนุษย์ เพราะเป็นหน่วยพื้นฐานที่ก่อให้เกิดแนวทางแห่งการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งในการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลทั้งสองไม่ได้หมายความว่าเพียงแค่การที่คนสองคนชายหญิงได้มาอยู่ร่วมกัน

เท่านั้น แต่จะต้องมีการปรับตัวในบทบาทใหม่ ทั้งในด้านความต้องการ ภาระงานในบ้านเรือน การดำเนินชีวิตประจำวัน ทักษะคิด การคิดเห็น ค่านิยม ความสนใจ อารมณ์ เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างราบรื่น (จำเนียร รักษาภักดิ์, 2544:7) การใช้ชีวิตคู่จะดำเนินต่อไปด้วยความหวังที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตคู่ และจะพัฒนาให้การอยู่ร่วมกันของสามีภรรยามีความสุขยิ่งขึ้น ซึ่งในความเป็นจริงนั้นการดำเนินชีวิตคู่ อาจจะพบกับอุปสรรคหรือความราบรื่นแตกต่างกันไป ย่อมแล้วแต่การปรับตัวของคนทั้งสอง ไม่มีใครที่จะวางแผนการดำเนินชีวิตของทั้งคู่ได้ ปกติการดำเนินชีวิตคู่ย่อมจะงอกงามและพัฒนาไปอย่างพอใจและมีความหมายในชีวิต หากทั้งคู่ใช้ความตั้งใจและพยายามที่จะประสานความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน (วารุณี บิณฑสันต์, 2520 :76-77)

2.2.1 ความหมายของชีวิตคู่ ได้มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับชีวิตคู่ได้ให้ความหมายของชีวิตคู่ไว้ดังนี้

อุมาพร ตรังคสมบัติ(2545:2) ให้ความหมายของชีวิตคู่ว่า ชีวิตคู่เป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างครอบครัว มีการเปลี่ยนแปลงของชีวิต เป็นสัญลักษณ์ว่าบุคคลเติบโตถึงวุฒิภาวะแล้ว และพร้อมที่จะสร้างครอบครัวใหม่รวมทั้งให้กำเนิดบุตรธิดาเพื่อสืบต่อวงศ์ตระกูล

เพชรน้ำหนึ่ง ศรีวรรณะ (2545:5) ให้ความหมายของชีวิตคู่ว่า ชีวิตคู่เป็นการใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันระหว่างบุคคลสองคนฉันท์สามี-ภรรยา

จิตประภา ศรีอ่อน และคณะ (2545:2) ให้ความหมายของชีวิตคู่ว่า ชีวิตคู่เป็นการที่บุคคลหนึ่งใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอีกคนหนึ่งฉันท์สามีภรรยา โดยจะหมายรวมถึงคู่ชีวิตที่มีและไม่มีพิธีสมรสและคู่ชีวิตที่จดทะเบียนและไม่ได้จดทะเบียนสมรสตามกฎหมายด้วย

จำเนียร รักษาภักดิ์ (2544:6) ให้ความหมายของชีวิตคู่ว่า ชีวิตคู่เป็นการสร้างสถาบันอีกหนึ่งสถาบันซึ่งเป็นครอบครัว เป็นการที่บุคคลสองคนมาอยู่ร่วมกันและเกิดเป็นส่วนประกอบต่างๆ ผนึกสมตามมา

Schwab, Stephenson และ Ice (1993:85) ให้ความหมายของชีวิตคู่ว่า ชีวิตคู่เป็นกลไกที่สังคมกำหนดขึ้นเพื่อให้หญิงชายมีโอกาสใช้ชีวิตร่วมกันในฐานะสามีภรรยา และต้องมีการแต่งงานซึ่งเป็นพิธีกรรมที่สังคมกำหนดขึ้นเพื่อให้การใช้ชีวิตร่วมกันเป็นสิ่งที่ถูกต้องและเป็นที่ยอมรับของสังคม

Lloyd Saxton (1983:229-233) ให้ความหมายของชีวิตคู่ว่า ชีวิตคู่เป็นการเริ่มต้นของการใช้ชีวิตร่วมกันของบุคคลสองคนซึ่งอาจจะมีสาเหตุที่แตกต่างกันในการมาใช้ชีวิตร่วมกัน แล้วเกิดระบบต่างๆ ขึ้นในวงจรชีวิตของบุคคลทั้งคู่

ในการวิจัยครั้งนี้ ให้ความหมายชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นว่า การที่ผู้พิการทางการมองเห็นใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลหนึ่งฉันท์สามีภรรยา โดยจะหมายรวมถึงการที่มีหรือไม่มีพิธีสมรส

และการที่จดทะเบียนหรือไม่ได้จดทะเบียนสมรสตามกฎหมายด้วย ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างครอบครัวใหม่ขึ้นในสังคม โดยมีจุดมุ่งหมายและความต้องการเหมือนกัน

2.2.2 วัตถุประสงค์และความต้องการของการใช้ชีวิตคู่ ร่วมกันนั้นมีดังนี้

วัตถุประสงค์ของการใช้ชีวิตคู่ พรณทิพย์ ศิริวรรณบุศน์ (2534:9) กล่าวว่าวัตถุประสงค์ของการใช้ชีวิตคู่เป็นการตอบสนองความต้องการของบุคคลในแง่ต่างๆ ดังนี้

1. ต้องการความรัก ความผูกพันและการดูแลเอาใจใส่
2. ต้องการเพื่อนเพื่อแบ่งปันความรู้สึก ความสนใจและการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน
3. ต้องการความมั่นคง เช่น ความรู้สึกมั่นคงในชีวิต ความรู้สึกว่าชีวิตมีความหมายมีคุณค่า
4. ต้องการที่จะเป็นพ่อแม่ ซึ่งหลายคนถือว่าเป็นเครื่องหมายของการเป็นบุคคลที่สมบูรณ์
5. ต้องการมีหลักประกันความต่อเนื่องของวงศ์ตระกูลและสิ่งที่ดีตนได้ก่อสร้างขึ้นในชีวิต
6. ความต้องการทางเพศและความรู้สึกสมบูรณ์ในฐานะเป็นเพศหญิงและเพศชาย

ความคาดหวังหรือความต้องการจากคู่ชีวิต นางพนา ลิ้มสุวรรณและคณะ(2545:197-208) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคาดหวังจากชีวิตคู่ ในกลุ่มตัวอย่างที่สมรสแล้วหลากหลายอาชีพจำนวน 724 คน ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีอายุระหว่าง 21-75 ปี จากการศึกษาสามารถจัดหมวดหมู่ความคาดหวังจากชีวิตคู่ ได้ดังนี้

1. ความต้องการทางจิตใจ (emotional needs) ประกอบด้วย
 - ความเข้าใจ กำลังใจ เป็นที่ปรึกษา คူคิด
 - ความรักอบอุ่น เอาใจใส่ ห่วงใย เอื้ออาทร
 - ให้เกียรติ นับถือ ไม่ตีเตือนต่อหน้าเพื่อน
2. ให้ความสำคัญกับครอบครัว ให้เวลา ให้ความสนใจ รับผิดชอบ เสียสละความสุขตนเอง
3. ความไว้วางใจ ซื่อสัตย์ ไม่โกหก รักเดียวใจเดียว
4. ความสำเร็จในอาชีพการงาน มั่นคงก้าวหน้าในหน้าที่
5. เลิกบอขมุข เลิกขี้บ่น
6. เป็นคนดี มีเมตตา มีศีลธรรม พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่
7. มีสุขภาพดี อายุยืน
8. เป็นผู้นำ มีความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาตนเอง มีความมั่นใจในตนเอง เปิดใจกว้าง
9. อารมณ์ดี มนุษย์สัมพันธ์ดี
10. มีเหตุผล รับฟังความคิดเห็น
11. ช่วยเหลือกันและกัน

12. ต้องการความเป็นส่วนตัว ไม่ก้าวร้าวความคิดของกันและกัน
13. พักผ่อนหาความสุข มีกิจกรรมนอกบ้านทำร่วมกัน
14. ความสุขทางเพศ

2.2.3 คุณสมบัติของระบบชีวิตคู่ อูมาพร ตรังคสมบัติ (2545:35) กล่าวว่า ระบบชีวิตคู่เป็นระบบที่ประกอบด้วยหลายระบบย่อยคล้ายกับระบบครอบครัวดังนี้

1. เป็นระบบเปิดทางสังคมและวัฒนธรรม จะมีการติดต่อกับระบบภายนอกอยู่เสมอ และได้รับแรงกระทบจากระบบภายนอกตลอดเวลา เช่น จากที่ทำงาน และจากระบบเศรษฐกิจของประเทศ เป็นต้น
2. มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง เช่น จากระยะที่เพิ่งแต่งงานไปสู่ระยะที่มีลูก และระยะที่ลูกเติบโตเป็นผู้ใหญ่แยกครอบครัวออกไปแล้ว
3. มีการจัดระบบภายใน เช่น มีการจัดลำดับอำนาจและกำหนดบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนต้องปฏิบัติ เพื่อให้ชีวิตคู่สามารถอยู่ได้อย่างสมดุลและมีความต่อเนื่อง
4. มีการสื่อสาร ทั้งภายในระบบคือระหว่างสามี-ภรรยา และกับระบบอื่นๆ เช่น ระบบลูก ระบบเครือญาติ
5. มีกฎที่ต้องถือปฏิบัติ ซึ่งกฎจะควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างสามี-ภรรยาและการปฏิบัติหน้าที่ภายในระบบให้มีประสิทธิภาพเพื่อความคงอยู่ของการจัดระบบภายใน
6. มีขอบเขต มีขอบเขตส่วนบุคคลระหว่างคู่ชีวิตด้วยตนเอง และขอบเขตระหว่างคู่ชีวิตกับระบบอื่น ถ้าขอบเขตไม่ชัดเจนก็จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในชีวิตคู่ได้

ในบางช่วงของชีวิต ช่วงระยะเวลาที่สำคัญที่สุดอีกช่วงหนึ่งของคนเราก็คือช่วงวงจรชีวิตของการใช้ชีวิตคู่ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นช่วงเริ่มต้นการใช้ชีวิตคู่และสิ้นสุดด้วยการให้กำเนิดลูกคนแรก รวมถึงระยะต่างๆของการเลี้ยงดูลูก ระยะเริ่มต้นเมื่อลูกคนแรกออกไปใช้ชีวิตนอกบ้านและสิ้นสุดเมื่อลูกคนสุดท้ายออกไปใช้ชีวิตนอกบ้านเช่นกัน ส่วนระยะหลังมีลูก (ช่วงกลางของวงจร) และระยะที่พ่อแม่ปลดเกษียณ และในช่วงเริ่มต้นของการใช้ชีวิตคู่คือช่วงก่อนการมีลูก เป็นช่วงที่สามีภรรยามีความสุขอย่างสม่ำเสมอ ซึ่ง 2-3 ปีแรกของการใช้ชีวิตคู่เรียกว่าเป็นช่วงข่าวใหม่ปลามัน แต่เมื่อหลังจากนั้นปัญหาต่างๆที่เกี่ยวกับครอบครัวจะเกิดขึ้นตามมา และมีผลต่อความพึงพอใจและความสุขในการใช้ชีวิตคู่ Lloyd Saxton (1983 :229-233)

ชีวิตคู่มีการเปลี่ยนแปลงเป็นขั้นตอนที่เรียกว่า วงจรชีวิตสมรส (marital life cycle) ในวงจรนี้มีการกิจหลายอย่างที่คุณชีวิตต้องปฏิบัติให้ครบถ้วนเพื่อให้ชีวิตคู่เติบโตและพัฒนาไปได้อย่างเหมาะสม ซึ่งวงจรนี้แบ่งได้เป็น 4 ระยะคือ (Nicole, 1988:318)

1. ระยะเริ่มสร้างครอบครัว (formation stage) เป็นระยะที่หญิงและชายเริ่มสร้างความผูกพันต่อกัน มีการเลือกคู่ การแต่งงานและครอบครัวใหม่เกิดขึ้น

2. ระยะมีลูก (expansion stage) เป็นระยะที่ครอบครัวมีสมาชิกใหม่เพิ่มขึ้นมา นั่นคือ ลูก ความสัมพันธ์ระหว่างสามี-ภรรยาและบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนจะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม จาก การปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสามี-ภรรยาเท่านั้น มาเป็นการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะพ่อ-แม่ด้วย

3. ระยะที่ลูกโตและแยกจากครอบครัว (contraction stage) เป็นระยะที่ลูกเติบโตและแยกออกไปจากครอบครัว

4. ระยะหลังการเลี้ยงลูก (postparental stage) ระยะนี้ภาระในการเลี้ยงลูกสิ้นสุดลงครอบครัวจะเหลือเพียงสามี-ภรรยาเท่านั้น

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชีวิตคู่ Cuber & Harroff (1966:528-530) กล่าวว่า ในช่วงเริ่มต้นของการใช้ชีวิตคู่ สามีและภรรยาจะพยายามปรับตัวเข้าหากัน มีความยืดหยุ่นในบทบาทหน้าที่ของแต่ละบุคคลและพยายามตอบสนองต่อกันในแบบที่สร้างความพึงพอใจให้แก่กันและกัน แต่เมื่อเวลาผ่านไปความรักและความตื่นเต้นในการใช้ชีวิตร่วมกันจะลดลง โดยความสัมพันธ์ระหว่างคู่ชีวิตจะมีการเปลี่ยนแปลงได้หลายแบบดังนี้

- ชีวิตคู่มีความตึงเครียดตลอดเวลาเพราะต่างฝ่ายจะเก็บกดความขัดแย้งเอาไว้ ไม่แสดงออกมา ทำให้ความขัดแย้งไม่ได้รับการแก้ไขอย่างถูกต้อง
- ชีวิตคู่มีลักษณะซ้ำซากจำเจ แม้ไม่มีความขัดแย้งใดๆ แต่ก็มีความน่าเบื่อหน่าย ความตื่นเต้นในชีวิตคู่ที่มีในช่วงแรกนั้นหายไปจนหมดสิ้น
- ชีวิตคู่เป็นแบบต่างคนต่างอยู่ ไม่ค่อยมีความผูกพันทางอารมณ์หรือมีความคาดหวังจากกันละกัน ความคาดหวังจากชีวิตคู่ก็มีเพียงน้อยนิด
- ชีวิตคู่เป็นแบบที่ทั้งสองฝ่ายต่างก็มีความสุข มีความพึงพอใจ มีชีวิตชีวา และมีความร่วมมือร่วมใจกัน

Markman (1981:761) กล่าวว่า ปัจจัยที่สามารถจะบอกได้ว่าชีวิตแต่ละคู่มีความพึงพอใจและประสบความสำเร็จในการใช้ชีวิตคู่เพียงใดไม่ใช่แค่การปรับตัวและมีความยืดหยุ่นเพียงเท่านั้น นอกจากนี้ยังรวมถึงความสามารถในการจัดการกับความขัดแย้งและปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการใช้ชีวิตคู่ แสดงว่าชีวิตคู่จะประสบความสำเร็จได้ไม่ใช่จะไม่เกิดความขัดแย้งหรือปัญหาใดๆ แต่เป็นเพราะทั้งคู่สามารถจัดการกับความขัดแย้งและปัญหาที่เกิดขึ้นได้ดี

ปัญหาที่เกิดขึ้นในการใช้ชีวิตคู่ อุมพร ตรังคสมบัติ ได้แบ่งปัญหาในการใช้ชีวิตคู่ที่มักจะเกิดขึ้นกับคู่ชีวิตที่เป็นคนไทยและในต่างประเทศเป็น 5 ด้านดังนี้

1. ปัญหาเฉพาะตัวคู่ชีวิต

- การเจ็บป่วยทางกาย เช่น โรคเรื้อรังต่าง และการเจ็บป่วยทางจิตใจ เช่น โรคซึมเศร้า
- มีการปรับตัวไม่เหมาะสม อดทนต่อความเครียดได้น้อย ไม่มีความยืดหยุ่น

2. ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างคู่ชีวิต

- มีความคาดหวังต่อกันอย่างไม่เหมาะสม
- มีการแก้ไขปัญหาและความขัดแย้งอย่างไม่มีประสิทธิภาพ
- การแบ่งหน้าที่และการปฏิบัติตามบทบาทอย่างไม่เหมาะสม

3. ปัญหาเกี่ยวกับบุตร

- การเจ็บป่วยของลูกด้วยโรคเรื้อรัง เช่น ลูกมีความพิการ ลูกมีปัญหาทางสติปัญญา
- มีความขัดแย้งในการเลี้ยงดูบุตร

4. ปัญหาเกี่ยวกับครอบครัวเดิม

- มีความผูกพันกับครอบครัวเดิมมากเกินไป
- ขอบเขตของคู่ชีวิตไม่ชัดเจน ครอบครัวเดิมเข้ามายุ่งวุ่นวายมากเกินไป

5. ปัญหาอันเนื่องมาจากสิ่งแวดล้อมต่างๆ

- ปัญหาทางเศรษฐกิจ
- ปัญหาบุคคลที่สามหรือการนอกใจคู่ชีวิต

เนื่องจากชีวิตคู่เป็นความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกัน คู่ชีวิตส่วนใหญ่ไม่ได้ประสบกับปัญหาเดียว แต่มีหลายปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน เพราะปัญหาหนึ่งจะโยงไปสู่ปัญหาอื่นเป็นลูกโซ่ บ่อยครั้งที่ปัญหาเหล่านี้ไม่ได้รับการแก้ไขที่เหมาะสม เพราะคู่ชีวิตพยายามหลีกเลี่ยงหรือเก็บปัญหาเอาไว้ ทำให้ปัญหาเรื้อรังและรุนแรงในที่สุด

คู่ชีวิตทุกคู่ปรารถนาที่จะให้ชีวิตคู่ของตนประสบความสำเร็จในการใช้ชีวิตคู่ ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้ศึกษาและสรุปว่า ชีวิตคู่ที่ประสบความสำเร็จมีลักษณะครบตามเกณฑ์ต่อไปนี้คือ สมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย (2524:16)

1. ชีวิตคู่ที่ยั่งยืน แม้ว่าคู่ชีวิตจะผ่านเหตุการณ์เลวร้ายบางอย่าง เช่น ความยากจนแสนสาหัส การทะเลาะเบาะแว้ง แต่ถ้าไม่ถึงขั้นที่ทำให้ชีวิตคู่แตกหัก เกิดการแยกกันอยู่ หรือการหย่าร้างกัน ก็นับได้ว่าเป็นชีวิตคู่ที่ยั่งยืน

2. ชีวิตคู่ที่ผาสุก คู่ชีวิตจะต้องยอมรับว่า ตนมีความสุขและรู้สึกว่าการใช้ชีวิตคู่มีความสุข และเมื่อถามความรู้สึกของสมาชิกในครอบครัว ตลอดจนคนนอกบ้านก็ต้องเห็นพ้องต้องกันว่าคู่ชีวิตของตนมีความสุข

3. ความพึงพอใจในชีวิตคู่ของตน คู่ชีวิตที่มีความพึงพอใจในชีวิตคู่ของตนมักเข้ากันได้ดี และมีความสุข ซึ่งคู่ชีวิตที่มีความพึงพอใจในชีวิตคู่ไม่จำเป็นต้องปราศจากความขัดแย้งใดๆ เขาอาจมีความแตกต่างหรือขัดแย้งกันบ้าง แต่สิ่งที่พอใจมีมากกว่าสิ่งที่ไม่พอใจหรือสิ่งที่ไม่พอใจกันและกันนั้นไม่สำคัญจนคู่ชีวิตมองข้ามเสียได้

4. การปรับตัวในเรื่องต่างๆในชีวิตคู่ คู่ชีวิตที่ประสบความสำเร็จในการใช้ชีวิตคู่จะตกลงกันได้ในเรื่องต่างๆ เช่น การใช้เงิน การปฏิบัติต่อลูกเขย-ลูกสะใภ้ การปรับตัวให้มีความสนใจและคำนึงเหมือนกัน และมักไม่เคยมีเรื่องที่เกิดความรำคาญใจใดๆต่อกัน รวมถึงการพูดคุยกันและปรับตัวให้เข้าใจกันในเรื่องเพศสัมพันธ์

5. ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและความเป็นเพื่อน คู่ชีวิตที่ประสบความสำเร็จในการใช้ชีวิตคู่จะมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ในทุกเรื่อง รวมทั้งมีเป้าหมายร่วมกันและความพยายามให้บรรลุเป้าหมายของครอบครัวด้วย สามารถร่วมกันแก้ปัญหาครอบครัวที่เกิดขึ้นได้อย่างราบรื่นและเหมาะสม

แนวทางการกำหนดองค์ประกอบความพึงพอใจในชีวิตสมรสจากงานวิจัยของ Burr (1976) ซึ่งศึกษาตามวัฏจักรชีวิต โดยกำหนดความพึงพอใจในชีวิตสมรสในด้านต่างๆไว้ 7 ด้าน ดังนี้

1. สถานภาพทางการเงินภายในครอบครัว ได้แก่ สถานการณ์เกี่ยวกับการจัดการด้านการเงินและระบบการใช้จ่ายของครอบครัว

2. การทำกิจกรรมร่วมกัน ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างสามีและภรรยา โดยการทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างเข้าอกเข้าใจกัน ให้โอกาสแก่กันในการแสดงความคิดเห็นต่างๆ

3. ภาระงานในครอบครัว การดำเนินไปของชีวิตคู่ สมาชิกภายในครอบครัวควรรู้จักบทบาทของตนและดำเนินบทบาทของตนไปตามที่ควรจะเป็น

4. ความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต เมื่อเปลี่ยนสถานภาพมาเป็นคู่ชีวิตแล้ว การให้ความรัก ความอบอุ่นและความมั่นคงทางใจแก่กันและกัน เมื่อคู่สมรสไม่สบายใจสามารถปรึกษาหารือกันได้หรือต่างฝ่ายต่างเป็นที่พึ่งพิงของกันและกันได้ในทุกเวลา

5. ความสัมพันธ์ทางเพศ เป็นสิ่งที่สามารถปรับได้ คู่ชีวิตจะต้องไม่ปิดบังกันและจะต้องมีการสังเกตรสนิยมของกันและกัน เพราะความสัมพันธ์ทางเพศจำเป็นที่ทั้งสองฝ่ายจะต้องได้รับความสุขและความพึงพอใจพอกัน และเป็นเรื่องสำคัญที่ช่วยจรรโลงให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตคู่

6. ความสัมพันธ์กับบุตร การเลี้ยงดูบุตรและความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ลูกที่ดี จะทำให้เกิดความพึงพอใจต่อชีวิตคู่และความสุขในครอบครัว

2.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่

2.3.1 ความหมายของความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่

Burr (1976:41) กล่าวว่า ความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่เป็นเป้าหมายสำคัญในชีวิตคู่ เป็นระดับความปรารถนาที่ได้รับการตอบสนองของบุคคล เป็นด้านหนึ่งที่เฉพาะเจาะจงของสถานการณ์ในชีวิตคู่ เช่น ความพึงพอใจทางเพศ ความพึงพอใจในความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต

Bahr (1983:797) กล่าวว่า ความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่เป็นระดับความรู้สึกของบุคคล ในการประเมินคุณภาพชีวิตสมรสโดยรวม เป็นระดับที่แสดงถึงความสมหวัง ตามความต้องการ ความคาดหวังและความปรารถนาในชีวิตสมรส

Moore (1983:74) กล่าวว่า ความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่จะต้องประกอบด้วยสัมพันธภาพที่มีพื้นฐานของเสรีภาพระหว่างคู่ชีวิต การรับรู้สิ่งที่ดีของกันและกัน การร่วมมือร่วมใจกันของคู่ชีวิต และการติดต่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งประสบการณ์ต่างๆที่สนับสนุนให้เกิดปัจจัยต่างๆดังกล่าว

Rhynne (1981:942) กล่าวว่า ความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นโดยคู่สมรส ในการมีปฏิสัมพันธ์ การพูดคุยสนทนา รวมทั้งรูปแบบของพฤติกรรมและสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามช่วงชีวิตของบุคคล

Roach (1981:537) กล่าวว่า ความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่เป็นการรับรู้ของบุคคลที่มีผลต่อสัมพันธภาพในครอบครัวในช่วงระยะเวลาหนึ่งว่ามีความพึงพอใจมากหรือน้อยเพียงใด ซึ่งความพึงพอใจสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพครอบครัว

Miller (1976) ได้เสนอตัวแบบในเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรส ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรอิสระ7ตัว ได้แก่ จำนวนการทำตามสิ่งที่คาดคะเนไว้ล่วงหน้า ความง่ายต่อการเปลี่ยนแปลงบทบาทในครอบครัว ระยะเวลาของการสมรส จำนวนบุตร ความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมและความห่างของการมีบุตร จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นคู่สมรสที่อยู่ในเมืองและชนเมืองของเมือง จำนวน212 คู่ ผลการวิเคราะห์พบว่า

1.สถานภาพเศรษฐกิจสังคม มีผลกระทบโดยตรงกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส สำหรับคู่สมรสที่มีการทำกิจกรรมร่วมกันต่ำ แต่มีผลกระทบในทางตรงกันข้ามสำหรับคู่สมรสที่มีการทำกิจกรรมร่วมกันสูง

2.ลักษณะการปรับบทบาทให้เข้ากันได้ของคู่สมรสมีผลกระทบโดยตรงกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส

3.ระยะเวลาการแต่งงานมีผลกระทบโดยตรงกับจำนวนบุตร

4.จำนวนบุตรมีผลกระทบในทางตรงกันข้ามกับความห่างของการมีบุตร

5.สถานภาพเศรษฐกิจสังคมไม่มีผลกระทบต่อจำนวนบุตรหรือความห่างของการมีบุตร

6.สถานภาพเศรษฐกิจสังคมมีผลกระทบโดยตรงกับความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต

7.จำนวนบุตรมีผลกระทบในทางตรงกันข้ามกับความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต

สรุปได้ว่าการปรับบทบาทให้เข้ากันได้เหมาะสมและความถี่ในการทำกิจกรรมร่วมกันของกลุ่มสมรสมีผลกระทบโดยตรงต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรส แต่จำนวนบุตรและระยะเวลาของการแต่งงานไม่มีผลกระทบต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรส

ในการศึกษาครั้งนี้สรุปได้ว่า ความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นเป็นความรู้สึกของคู่ชีวิตที่รู้สึกเพลิดเพลิน มีความสุขหรือมีความสบายใจ เป็นลักษณะของคู่ชีวิตเฉพาะบุคคลที่มีความรู้สึกต่อสถานการณ์ต่างๆที่ได้รับจากการใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน

2.3.2 ทฤษฎีคุณภาพชีวิตสมรสและความมั่นคงในชีวิตสมรส

ทฤษฎีซึ่งใช้เป็นเกณฑ์ในการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทาง การมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร คือ ทฤษฎีคุณภาพชีวิตสมรสและความมั่นคงในชีวิตสมรสของ Lewis and Spanier (1979:268-289) กล่าวว่า ยิ่งคู่สมรสมีคุณภาพชีวิตสมรสที่ดีมากเท่าใด จะทำให้ชีวิตสมรสมีความมั่นคงมากขึ้นเท่านั้น โดยคุณภาพชีวิตสมรสมีปัจจัยต่างๆมากมายเข้ามาเกี่ยวข้องของความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มปัจจัยดังนี้

1. ปัจจัยก่อนการสมรส เป็นปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางสังคมของกลุ่มสมรสประกอบด้วย

- ความคล้ายคลึงกันของกลุ่มสมรส ได้แก่ เชื้อชาติ ศาสนา ระดับการศึกษา อายุ อาชีพ

- คุณลักษณะของกลุ่มสมรส ได้แก่ ระดับการศึกษา อายุแรกสมรส ชนชั้นทางสังคม

ความคุ้นเคยกันระหว่างคู่สมรส สุขภาพร่างกายและจิตใจ

- แบบอย่างจากบิดามารดา ได้แก่ ลักษณะของครอบครัวทั้งสองฝ่าย ความสุขในวัยเด็ก และความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสกับบิดามารดา

- สิ่งสนับสนุนอื่นๆ ได้แก่ ความเห็นพ้องของบิดามารดาในการสมรส

2. ปัจจัยการสมรส เป็นปัจจัยที่มีบทบาทต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสและความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส ซึ่งได้แก่

- สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ สถานภาพทางอาชีพ ความมั่นคงของเศรษฐกิจในครอบครัวและรายได้ของครอบครัว

- การทำงานของภรรยา เกี่ยวกับความพึงพอใจในงานของตนเองของฝ่ายภรรยาและความเห็นพ้องของสามีต่องานของภรรยา

- องค์ประกอบในครัวเรือน ได้แก่ การมีบุคคลอื่นนอกจากคู่สมรส การตัดสินใจในเรื่องต่างๆของกลุ่มสมรส

- ความสำคัญของสังครอบตัวคู่สมรส ได้แก่ ความเห็นด้วยของเพื่อนและญาติพี่น้องในการสมรส การติดต่อสัมพันธ์กับเพื่อนของคู่สมรส
- การมองหรือพิจารณาเป็นไปในทางที่ดี ได้แก่ ความคล้อยคลึงในการรับรู้ การสื่อสารระหว่างคู่สมรส ความสอดคล้องกันของค่านิยมในคู่สมรส
- ความรู้สึกพึงพอใจระหว่างคู่สมรส ได้แก่ ความพึงพอใจทางเพศ ความรักที่มีต่อกัน
- ประสิทธิภาพของการสื่อสารระหว่างคู่สมรส ได้แก่ ความเข้าใจกันระหว่างคู่สมรส ความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน
- ความเหมาะสมในบทบาทของคู่สมรส ได้แก่ การมีความเห็นต่อบทบาทที่คาดหวังต่อฝ่ายหนึ่ง อย่างมีเหตุผลหรือมีความสอดคล้องกัน การมีบุคลิกภาพที่คล้ายคลึงกัน มีการแบ่งบทบาทของกันและกัน และความเข้าใจกันในเรื่องเพศ
- การมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันของคู่สมรส ได้แก่ ความเป็นเพื่อนที่มีให้แก่กัน การแบ่งกิจกรรมกันทำ การได้อยู่ร่วมกัน ประสิทธิภาพในการแก้ปัญหา ความมีอิทธิพลต่อจิตใจและอารมณ์ซึ่งกันและกันของคู่สมรส

3. ปัจจัยแทรกหรือแรงผลักดันจากภายนอกและแรงดึงดูดจากทางเลือก ทั้งสองปัจจัยนี้ถือเป็นปัจจัยควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส แรงผลักดันจากภายนอก ได้แก่ บรรทัดฐานทางสังคม แรงบังคับจากสถาบันต่างๆ เช่น สังคม กฎหมาย ศาสนา เป็นต้น ส่วนแรงดึงดูดจากทางเลือกเกิดจากการเปรียบเทียบถึงผลได้ผลเสียในชีวิตสมรส ซึ่งผลได้ คือ สิ่งที่จะดึงดูดให้คู่สมรสมีโอกาสอยู่ร่วมกันต่อไป ส่วนผลเสีย คือ สิ่งที่ได้รับจากการไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตสมรส เช่น ความเครียด ความขัดแย้ง ปัญหาในการสื่อสารระหว่างคู่สมรส การขาดความกลมเกลียวกัน เป็นต้น ซึ่งผลได้และผลเสียนี้จะบ่งบอกถึงคุณภาพชีวิตสมรสและเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจของคู่สมรสหรือชี้ให้เห็นถึงความมั่นคงในชีวิตสมรสด้วย

ในการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร ได้ใช้ทฤษฎีคุณภาพชีวิตสมรสและความมั่นคงในชีวิตสมรสของ Lewis and Spanier (1979) (ดังแสดงไว้ในแผนภูมิที่ 2) เป็นแนวทางในการศึกษาซึ่งความพึงพอใจในชีวิตสมรสเป็นองค์ประกอบหนึ่งในคุณภาพชีวิตสมรสและมีหลายปัจจัยที่มีผลต่อความความพึงพอใจในชีวิตสมรส ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ต้องการจะศึกษาในส่วนของปัจจัยส่วนบุคคล คือ ปัจจัยก่อนสมรส ได้แก่ ศาสนา ระดับการศึกษา และปัจจัยในช่วงสมรส ได้แก่ ระยะเวลาของการใช้ชีวิตคู่ จำนวนบุตร และสถานภาพทางการเงิน ว่ามีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานครหรือไม่ และสามารถร่วมกันทำนายความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร

2.3.3 กรอบแนวคิดในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่

1. ศาสนา ศาสนาช่วยให้บุคคลที่นับถือนับถือมีจิตใจที่มั่นคง ทำให้บุคคลมีสมาธิในการแก้ไขปัญหาต่างๆ รวมถึงปัญหาครอบครัว การศึกษาครั้งนี้ศาสนาเป็นปัจจัยส่วนบุคคลในกลุ่มปัจจัยก่อนสมรส ซึ่งเป็นปัจจัยที่จะศึกษาว่ามีผลต่อความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีงานวิจัยศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างศาสนากับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ ดังนี้

Stinnett (1984) กล่าวว่า ศาสนาสอนให้คนมีความอดทนซึ่งกันละกัน มีการให้อภัยและช่วยเหลือกันและกันมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ชีวิตคู่มีความสุขและความพึงพอใจต่อกัน

Kwon (1984 อ้างถึงใน Bahr,1989) พบว่า การนับถือศาสนาเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้คู่สมรสเกิดความพึงพอใจในชีวิตสมรส โดยบุคคลที่ปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับศาสนาอย่างสม่ำเสมอจะมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสมากกว่าบุคคลที่ไม่ได้ปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาหรือปฏิบัติอย่างไม่สม่ำเสมอ

สิริพงษ์ ศรีตุลา (2541:16) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวในชีวิตสมรสของข้าราชการตำรวจ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการตำรวจชายในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า แต่ละศาสนามีความเชื่อและพิธีกรรมต่างกัน ซึ่งในคู่สมรสที่นับถือศาสนาต่างกันจะมีปัญหาในเรื่องความเชื่อถือและการปฏิบัติตนต่อศาสนา เช่น การกราบไหว้พระเป็นสิ่งที่ถูกต้องในพระพุทธศาสนา แต่เป็นสิ่งที่ต้องห้ามสำหรับผู้ที่ไม่นับถือศาสนาอื่น การแต่งกาย การรับประทานอาหารของผู้ที่นับถือศาสนาที่แตกต่างกัน จึงทำให้คู่สมรสต้องมีการปรับตัวเข้าหากันมากยิ่งขึ้นเพื่อให้เกิดความพึงพอใจในการใช้ชีวิตสมรส

สรุปได้ว่า ความแตกต่างในเรื่องปัจจัยทางการนับถือศาสนาของคู่ชีวิต จะเป็นสาเหตุทำให้เกิดความไม่เข้าใจกันระหว่างคู่ชีวิต แต่ในบางคู่ชีวิตก็อาจจะไม่เกิดความขัดแย้งหรือปัญหาต่อการใช้ชีวิตคู่ร่วมกันหากทั้งคู่มีความเข้าใจและปรับตัวเข้าหากันด้วยดีก่อนสมรส ซึ่งความคล้ายคลึงกันของคู่สมรสในทฤษฎีคุณภาพชีวิตสมรสและความมั่นคงในชีวิตสมรสของLewis and Spanier(1979) กล่าวว่า ความคล้ายคลึงกันในการนับถือศาสนาของคู่สมรสมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรส และด้วยเหตุนี้จึงได้ตั้งสมมุติฐานในเรื่องศาสนาไว้ว่าศาสนามีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร

2. ระดับการศึกษา การศึกษาเป็นการพัฒนาบุคคล ทำให้มีความเข้าใจพื้นฐานของใช้ชีวิตที่ดี และมีความคิดความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ได้ง่าย การศึกษาครั้งนี้ระดับการศึกษาเป็นปัจจัยส่วนบุคคลในกลุ่มปัจจัยก่อนสมรส ซึ่งเป็นปัจจัยที่จะศึกษาว่ามีผลต่อความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการ

ทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีงานวิจัยศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ ดังนี้

Booth and White (1980:608) กล่าวว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงจะเป็นผู้ที่มีความรู้มากและกว้างไกลกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำ รวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาโดยมองเห็นทางเลือกได้มากกว่าด้วย ซึ่งเป็นสิ่งที่สนับสนุนให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตคู่

Udry (1973:290) กล่าวว่า ยิ่งบุคคลได้รับการศึกษาสูงเท่าใด จะทำให้นุคคนนั้นมีการปรับตัวในชีวิตคู่ได้มากขึ้นเท่านั้น นอกจากนี้จากการศึกษาของ Wolfe (1960: อ้างถึงใน อรุณรุ่งบุญรณันตพงศ์, 2535:22) ที่เมือง Detroit โดยใช้กลุ่มตัวอย่างคือ สตรีที่สมรสแล้ว พบว่า สตรีเหล่านี้มีความพึงพอใจในชีวิตคู่มากที่สุด เมื่อสามีภรรยามีการศึกษาระดับเดียวกัน

O'Brien (อ้างถึงใน Blood, 1960:143-144) ศึกษาคู่สมรส 150 คู่ พบว่า ในกลุ่มของคู่สมรสที่ภรรยามีการศึกษาสูงกว่าสามี มีความรุนแรงเกิดขึ้นในครอบครัวร้อยละ 45 ในขณะที่กลุ่มของคู่สมรสที่สามีมีการศึกษาสูงกว่าหรือเท่ากับภรรยานั้นเกิดขึ้นเพียงร้อยละ 9 เท่านั้น ซึ่งทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสามีรู้สึกขมขื่นกับความด้อยของตน เมื่อชีวิตสมรสเริ่มมีปัญหา จึงทำให้เกิดปฏิกิริยาสะท้อนกลับอย่างรุนแรง

สรุปได้ว่า การศึกษานั้นเป็นการพัฒนาบุคคลทำให้นุคคนมีความเข้าใจพื้นฐานของการดำรงชีวิตในสังคมได้ดี คู่ชีวิตที่มีระดับการศึกษาต่างกัน อาจมีมุมมองในชีวิตหรือเรื่องต่างๆไม่เหมือนกัน รวมทั้งอาจมีความคิดเห็นที่ต่างกันด้วยทำให้เกิดปัญหาในการใช้ชีวิตคู่ ซึ่งในทฤษฎีคุณภาพชีวิตสมรสและความมั่นคงในชีวิตสมรสของ Lewis and Spanier (1979) ที่กล่าวว่า ความคล้ายคลึงกันทางการศึกษาของคู่สมรสมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรส ด้วยเหตุนี้จึงได้ตั้งสมมุติฐานในเรื่องระดับการศึกษาไว้ว่าระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร

3. ระยะเวลาของการใช้ชีวิตคู่ การที่บุคคลสองคนมาใช้ชีวิตร่วมกันจะต้องอาศัยระยะเวลาในการใช้ชีวิตคู่ เพื่อเกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เกิดการปรับตัวในด้านต่างๆต่อกัน การศึกษาครั้งนี้ระยะเวลาของการใช้ชีวิตคู่เป็นปัจจัยส่วนบุคคลในกลุ่มปัจจัยในช่วงสมรส ซึ่งเป็นปัจจัยที่จะศึกษาว่ามีผลต่อความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีงานวิจัยศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาของการใช้ชีวิตคู่กับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ ดังนี้

ในการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสกับจำนวนปีที่สมรส Feld (1970 อ้างถึงใน Booth and White,1980:606) พบว่า ความพึงพอใจในชีวิตคู่จะสูงสุดในช่วงตอนต้นและบั้นปลายของชีวิต และความพึงพอใจในชีวิตคู่จะต่ำสุดในระยะที่บุตรหลานของทั้งคู่อยู่ในช่วงวัยรุ่น

Lupri and Frideres (1981อ้างถึงในBahr,1989) กล่าวว่า ความพึงพอใจในชีวิตคู่จะเปลี่ยนไปตามลำดับขั้นของชีวิต ซึ่งจะค่อยๆลดลงจากตอนเริ่มแต่งงานใหม่ จนถึงระยะที่บุตรพ้นจากความดูแล เช่น การแต่งงานและการโยกย้ายบ้านอยู่ ต่อจากนั้นความพึงพอใจในชีวิตคู่จะค่อยๆเพิ่มขึ้นจากระยะที่บุตรออกจากบ้านจนถึงวัยเกษียณอายุ

วันทนา กลิ่นงาม (2525) ได้ศึกษาถึงภาวะการหย่าร้างของประชากรไทย พบว่า สตรีที่หย่าร้างส่วนใหญ่จะหย่าร้างในขณะที่มีระยะเวลาสมรสไม่ถึง 5 ปี กล่าวคือ ในเขตกรุงเทพมหานครร้อยละ 58.1 และในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 72.6 ซึ่งอัตราส่วนการหย่าร้างเริ่มลดลงเรื่อยๆเมื่อระยะเวลาการสมรสเพิ่มขึ้น โดยจำนวนปีที่สมรสแล้วเฉลี่ยเท่ากับ 4.3 ปี และ 3.4 ปี ตามลำดับ

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามระยะเวลาของการใช้ชีวิตคู่ และระยะเวลาของการใช้ชีวิตคู่ที่เป็นอันตรายสามารถบั่นทอนความพึงพอใจในชีวิตคู่ มักเกิดขึ้นใน 4 ช่วงของการใช้ชีวิตคู่ คือ ระยะแรกที่สมรสกันใหม่ๆต้องมีการเรียนรู้และพยายามปรับตัวเข้าหากัน ระยะที่สองช่วงหลังสมรสแล้วประมาณ 5 ปี ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงหลายๆด้านในครอบครัว ทำให้ความรู้สึกรู้สึกของคู่ชีวิตเปลี่ยนแปลงไป ระยะที่สามช่วงที่มีบุตร ทำให้อีกฝ่ายคิดว่าตนเองถูกทอดทิ้ง ไม่ได้ได้รับการดูแลเอาใจใส่ และระยะที่สี่ช่วงเข้าสู่วัยสูงอายุ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกายและจิตใจ หากคู่ชีวิตไม่พยายามเรียนรู้ อาจส่งผลให้ชีวิตคู่ไม่ประสบความสำเร็จได้ จากข้อเท็จจริงและผลการศึกษาที่ผ่านมา ด้วยเหตุนี้จึงได้ตั้งสมมุติฐานในเรื่องระยะเวลาของการใช้ชีวิตคู่ไว้ว่า ระยะเวลาของการใช้ชีวิตคู่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร

4. จำนวนบุตร จุดประสงค์ของการสร้างครอบครัวใหม่ที่สำคัญอีกประการคือการมีบุตรหรือการมีสมาชิกใหม่เกิดขึ้นมา เพื่อที่จะเป็นผู้สืบเชื้อสายในตระกูลและช่วยให้เกิดความผูกพันระหว่างคู่ชีวิตเพิ่มขึ้น การศึกษาครั้งนี้จำนวนบุตรเป็นปัจจัยส่วนบุคคลในกลุ่มปัจจัยในช่วงสมรส ซึ่งเป็นปัจจัยที่จะศึกษาว่ามีผลต่อความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีงานวิจัยศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรกับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ ดังนี้

Hurley and Palonen () ศึกษาความพึงพอใจในชีวิตสมรสจากบิดามารดาของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย พบว่า ความพึงพอใจในชีวิตสมรสของบิดามารดา มีการลดลงเมื่อจำนวนบุตรที่พวกเขา

เขาให้กำเนิดมีมากขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า คู่สมรสต้องมีการละเลียงบุตร ทำให้การเอาใจใส่ซึ่งกันและกันมีน้อยลง

Lupri and Frideres (1981 อ้างถึงใน Bahr, 1989) กล่าวว่า การมีบุตรจะมีผลกระทบด้านลบต่อความพึงพอใจในชีวิตคู่ คือ ความพึงพอใจในชีวิตคู่จะลดลงเมื่อมีบุตรและจะเพิ่มขึ้นเมื่อบุตรออกจากบ้าน และการศึกษาของ Figley (1973 อ้างถึงใน Bahr, 1989) พบว่าความพึงพอใจในชีวิตคู่ของคู่ที่มีบุตรจะต่ำกว่าคู่ที่ไม่มีบุตร แต่จากการศึกษาระยะยาวของ Booth and White (1985) ได้ศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตสมรสระหว่างคู่สมรสที่มีบุตรและยังไม่มีบุตร พบว่า คุณภาพชีวิตสมรสของคู่สมรสทั้งหมดลดลงในช่วงเวลา 3 ปี แสดงว่า การมีบุตรไม่ได้ส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจในชีวิตคู่

จันทร์เพ็ญ คุปต์กาญจนกุล (2526:98) ได้ศึกษาตัวแบบสมมุติฐานความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยกลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการกระทรวงอุตสาหกรรม กรุงเทพมหานคร พบว่า จำนวนบุตร ความห่างของการมีบุตรมีผลกระทบโดยตรงกับระดับความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต และความเป็นเพื่อนคู่ชีวิตมีผลกระทบโดยตรงต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรส ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของอุบลรัตน์ พิชญะชนันท์ (2531:78) ที่พบว่า การมีบุตรมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรส

สรุปได้ว่า โดยผลจากการศึกษาที่ผ่านมาทั้งความขัดแย้งและสนับสนุนกับความเชื่อของสังคมไทย ที่ถือว่าบุตรเป็นโชทองคล่องใจ แต่สิ่งที่ค้านถึงคือ ในความเป็นจริงหลายครั้งที่พบว่า บุตรไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในชีวิตคู่เสมอไป แม้ว่าคู่ชีวิตต้องการมีบุตร บางครั้งคู่ชีวิตที่ไม่มีบุตรกลับมีความพึงพอใจในชีวิตคู่มากกว่า อย่างไรก็ตามในสังคมไทยเชื่อว่าบุตรเป็นโชทองคล่องใจของคู่ชีวิต และด้วยเหตุนี้จึงได้ตั้งสมมุติฐานในเรื่องจำนวนบุตรไว้ว่าจำนวนบุตรมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิจารณาการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร

5. สถานภาพทางการเงิน ในสังคมปัจจุบันนี้สถานภาพทางการเงินในครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้ครอบครัวนั้นๆมีความสุขและช่วยลดปัญหาต่างๆที่จะตามมาในการใช้ชีวิตคู่และการมีครอบครัวใหม่ การศึกษาครั้งนี้สถานภาพทางการเงินเป็นปัจจัยส่วนบุคคลในกลุ่มปัจจัยในช่วงสมรส ซึ่งเป็นปัจจัยที่จะศึกษาว่ามีผลต่อความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิจารณาการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีงานวิจัยศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางการเงินกับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ ดังนี้

Brink and White (1978 อ้างถึงใน Bahr, 1989) ได้ศึกษาเปรียบเทียบ ความพึงพอใจในชีวิตคู่ของครอบครัวที่มีรายได้น้อยต้องขอความช่วยเหลือจากรัฐบาลกับครอบครัวที่มีฐานะและอาชีพมั่นคง พบว่า ความรู้สึกพอใจในฐานะทางเศรษฐกิจสามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตสมรสในครอบครัวที่มีรายได้น้อย แต่ไม่พบผลดังกล่าวในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง

Stinnett (1984) กล่าวว่า ผู้ที่มีความล้มเหลวในชีวิตคู่หรือการไม่มีความสุขในชีวิตคู่ มักจะเกี่ยวข้องกับปัญหาทางเศรษฐกิจ เมื่อคู่ชีวิตมีรายได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการก็จะก่อให้เกิดความขัดแย้งต่อกัน แสดงให้เห็นว่า ความพึงพอใจในชีวิตคู่มักมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีรายได้สูง ส่วนการขาดแคลนทรัพย์สิน การมีรายได้ลดลงและการตกงานมักมีความสัมพันธ์กับการหย่าร้าง

อรุณี ไพศาลพาณิชย์กุล (2541:85) ได้ศึกษาความมั่นคงในชีวิตสมรส ในบุคคลที่แต่งงานแล้วทั้งชายและหญิง ที่สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 150 คน พบว่า รายได้ของครอบครัวซึ่งเป็นปัจจัยภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กับความมั่นคงในชีวิตสมรส

สรุปได้ว่า ในภาวะเศรษฐกิจที่รัดตัวเช่นในปัจจุบันนี้ สถานการณ์เกี่ยวกับการจัดการด้านการเงินและระบบการใช้จ่ายของครอบครัวมีความสำคัญต่อชีวิตสมรสที่ราบรื่นและมีความสุขนั้นจะต้องมีส่วนประกอบหลายอย่างนอกจากความรักแล้วคู่สมรสจะต้องมีรายได้พอเพียงในการทำให้อาจดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นสุขและเกิดความพึงพอใจซึ่งกันและกัน ซึ่งในทฤษฎีคุณภาพชีวิตสมรสและความมั่นคงในชีวิตสมรสของ Lewis and Spanier (1979) กล่าวว่า ความพอเพียงทางด้านเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรส ด้วยเหตุนี้จึงได้ตั้งสมมุติฐานในเรื่องรายได้และสถานภาพทางการเงินไว้ว่ารายได้และสถานภาพทางการเงินมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร

2.4 งานวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่

Huston (1991) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการแสดงออกทางอารมณ์-สังคมกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส เป็นการศึกษาแบบไปข้างหน้า 2 ปี ศึกษาในคู่สมรสที่แต่งงานกันใหม่ๆ พบว่า พฤติกรรมที่แสดงออกในทางลบ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกโดยสามีหรือภรรยา มีผลทำให้ความพึงพอใจในชีวิตสมรสของภรรยาลดลง แต่ไม่มีผลทำให้ความพึงพอใจในชีวิตสมรสของสามีลดลง

Kwon (1984 อ้างถึงใน Bahr, 1989) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรส โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 291 คู่ ในกรุงเซอูล ประเทศเกาหลี พบว่า ปัจจัยที่ทำให้คู่สมรสมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูง ได้แก่ การแสดงความรักความห่วงใยอย่างมากของสามี และการมีรายได้สูง ปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ การช่วยกันทำงานบ้าน ระดับการศึกษา การได้แต่งงานกับคนที่ตนเองรัก ความคล้ายคลึงกันทางศาสนาและการศึกษา

Lauer และคณะ (1990) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ถึงความมั่นคงและความพึงพอใจในชีวิตสมรสของคู่สมรสที่อยู่กันยาวนาน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะทราบว่าปัจจัยใดที่มีความสัมพันธ์กับความมั่นคงและความพึงพอใจในชีวิตสมรส ศึกษาในคู่สมรสจำนวน 100 คู่ที่มีระยะเวลาในการใช้

ชีวิตคู่ 45 ปีขึ้นไป พบว่า ปัจจัยใดที่มีความสัมพันธ์กับความมั่นคงและความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ การได้แต่งงานกับคนที่เรารักและอยากจะอยู่ด้วย การมีความผูกพันต่อการมีอารมณ์ขันร่วมกัน การมีความเห็นพ้องต้องกันในเรื่องต่างๆ

Levenson, Carstensen, & Gottman (1993) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มสมรสที่อยู่กินกันมานานว่ามีความพึงพอใจในชีวิตสมรสหรือไม่ พบว่า เมื่อเปรียบเทียบคู่สมรสในวัยกลางคนและคู่สมรสในวัยสูงอายุ ไม่ค่อยมีความขัดแย้งกันในเรื่องต่างๆ แต่จะมีความสุขร่วมกันมากในเรื่องต่างๆ สำหรับสุขภาพกายและสุขภาพจิต โดยทั่วไปของกลุ่มสมรสวัยสูงอายุไม่ค่อยแตกต่างกัน แต่มีความสนใจในเรื่องต่างๆคล้ายกัน เมื่อพิจารณาเฉพาะคู่สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรส แต่ในคู่สมรสที่ไม่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรส พบว่า ภรรยามีปัญหาด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิตมากกว่าสามี

Ying (1991) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่สามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตสมรส ศึกษาในลูกครึ่งจีน-อเมริกันในเมือง San Francisco พบว่า ปัจจัยที่สามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตสมรส ได้แก่ การมีความเห็นตรงกันเป้าหมายของชีวิตและการมีพฤติกรรมที่มีศีลธรรมต่อกัน นอกจากนี้ยังพบว่า สามีมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสมากกว่าภรรยา

กนิษฐา บุญยัง (2541) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรส ศึกษากรณีประชาชนในจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายนอก ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก อาชีพคู่สมรส ช่วงอายุที่ต่างกัน จำนวนบุตร รายได้ของครอบครัว รายจ่ายของครอบครัว ระยะเวลาในการสมรส และคุณภาพชีวิตสมรส ได้แก่ ความสมานฉันท์ทางบทบาท ความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต การสื่อสารระหว่างคู่สมรส กับความพึงพอใจในชีวิตสมรส พบว่า ความสมานฉันท์ทางบทบาท ความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต การสื่อสารระหว่างคู่สมรส มีความพอเพียงของรายได้ อาชีพแรงงานที่ไม่ใช่ภาคอุตสาหกรรม การมีบุตรและระดับการศึกษามีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสตามลำดับ

จันทร์เพ็ญ คุปต์กาญจนกุล (2526) ได้ศึกษาเกี่ยวกับตัวแบบสมมุติฐานความพึงพอใจในชีวิตสมรส โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการในกระทรวงอุตสาหกรรม ศึกษาถึงปัจจัยภูมิหลังทางสังคมที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจ พบว่า ความสมานฉันท์ทางบทบาท ความเสียเปรียบสัมพัทธ์ และความเป็นเพื่อนคู่ชีวิตเท่านั้นที่มีผลกระทบโดยตรงต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรส ซึ่งตัวแบบสมมุติฐานความพึงพอใจในชีวิตสมรสสามารถอธิบายและทำนายความแปรผันในความพึงพอใจในชีวิตสมรสได้มากกว่าร้อยละ 53

บรรพต เวียงนนท์ (2541) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสของข้าราชการตำรวจในเขตกรุงเทพมหานคร ปริณมทล พบว่า ปัจจัยก่อนสมรส ได้แก่ ความคล้ายคลึงกันทางศาสนา ความพร้อมทางด้านจิตใจของข้าราชการตำรวจ การสนับสนุนจากเพื่อนฝูง การเห็นแบบอย่างคุณภาพชีวิตสมรสของบิดามารดาและความคล้ายคลึงกันด้านการศึกษามีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรส ปัจจัยระหว่างสมรส พบว่า ความพอเพียงของรายได้ ความพึงพอใจในการทำงานนอกบ้านของภรรยาที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรส

พิมพรรณ สุรนันทน์ (2535) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตสมรส โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการในสังกัดกรมประชาสัมพันธ์ กรมการพัฒนาชุมชนและสำนักผังเมือง พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสมากที่สุด คือ การสนับสนุนจากบุคคลรอบข้าง ความสมานฉันท์ทางบทบาท ความเป็นเพื่อนคู่ชีวิตและความเสียเปรียบสัมพัทธ์ และพบว่า ความคล้ายคลึงกันทางการศึกษาและรายได้มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรส

มัลลิกา สมสกุล (2543) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตสมรส กรณีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรส โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการสำนักงานประมาณ พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรส ได้แก่ คุณภาพชีวิตสมรสของบิดามารดาของกลุ่มตัวอย่าง การสนับสนุนจากบุคคลรอบข้าง การสื่อสารระหว่างคู่สมรส ความเป็นเพื่อนคู่ชีวิตและความคาดหวังทางบทบาท

อุบลรัตน์ พิชญ์ชนะนนท์ (2531) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตสมรส โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการในสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรส คือ ความเสียเปรียบสัมพัทธ์และระยะเวลาสมรสมีความสัมพันธ์เชิงลบ ความสมานฉันท์ทางบทบาท ประสิทธิภาพของการสื่อสาร การสนับสนุนจากบุคคลรอบข้างและคุณภาพชีวิตสมรสของบิดามารดา มีความสัมพันธ์เชิงบวก โดยความเสียเปรียบสัมพัทธ์มีความสัมพันธ์เชิงลบกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสมากที่สุด ส่วนปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรส คือ ความคล้ายคลึงทางอายุ ความคล้ายคลึงทางการศึกษา ระยะเวลาคู่กันเคยก่อนสมรส รายได้ของครอบครัวและองค์ประกอบครัวเรือน

จากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยต่างๆที่กล่าวมาแล้วนั้น ทำให้ทราบว่าความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่เกิดจากองค์ประกอบหลายอย่าง ทั้งจากสภาพแวดล้อมทางสังคมของคู่ชีวิตและจากปัจจัยภายในที่มีอยู่หรือเกิดขึ้นในตัวของทั้งสองฝ่าย ซึ่งปัจจัยดังกล่าวนี้สรุปได้ว่าเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ แต่ในด้านของปัจจัยส่วนบุคคลนั้น มีบางปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ จากส่วนนี้จึงต้องการศึกษาว่าปัจจัยส่วนบุคคลปัจจัยใดที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่กับผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเกี่ยวกับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และหาข้อสรุปจากผลการศึกษาโดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้พิการทางการมองเห็น (คนตาบอดและคนสายตาสั้น) ซึ่งจดทะเบียนเป็นสมาชิกของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยในเขตกรุงเทพมหานครที่แต่งงานแล้วหรือมีคู่ชีวิตแล้วและมีสถานภาพสมรสที่ยังอยู่ด้วยกันจำนวน 193 คน

กลุ่มตัวอย่าง

การหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายจากจำนวนกลุ่มประชากร 193 คน ซึ่งเป็นผู้พิการทางการมองเห็นที่เป็นสมาชิกของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้สูตรคำนวณดังนี้

$$n = \frac{n_0}{1 + \left(\frac{n_0}{N}\right)}, \quad n_0 = \frac{Z_{\alpha/2}^2 CV^2}{r^2}, \quad CV = \frac{s}{\bar{X}}$$

N = ขนาดประชากร เท่ากับ 193 คน

n = ขนาดตัวอย่าง

$Z_{\frac{\alpha}{2}}$ = คะแนนมาตรฐาน เมื่อ $\alpha = 0.05$

CV = สัมประสิทธิ์ความแปรปรวน กำหนดให้เท่ากับ 1 (กรณีไม่ทราบค่า s และ $\bar{X}$)

r = ค่าความคลาดเคลื่อนสัมพัทธ์ที่กำหนด กำหนดให้เท่ากับ 10%

แทนค่าในสูตร

$$n_0 = \frac{(1.96)^2 (1)^2}{(0.10)^2} = 384.16$$

$$n = \frac{384.16}{1 + (384.16/193)} = 128.46 = 129$$

ดังนั้นจะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 129 คน

การเลือกตัวอย่างจากกรอบรายชื่อของสมาชิกสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยในเขตกรุงเทพมหานครที่เรียงรายชื่อ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยใช้ตารางเลขสุ่มให้หมายเลขเรียงลำดับตามรายชื่อเลือกสมาชิก 129 คนจากทั้งหมด 193 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลของตัวผู้ตอบจำนวน 12 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา ลักษณะของสายตา ระยะเวลาที่มีความพิการทางการมองเห็น ระยะเวลาในการใช้ชีวิตคู่ การมีบุตร ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ปัจจุบันของท่านและคู่ชีวิต สถานะภาพทางการเงินของครอบครัวในปัจจุบัน ลักษณะของสายตาของคู่ชีวิต

ตอนที่2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็น ได้นำแบบสอบถามความพึงพอใจในชีวิตสมรสของ Spanier, G.B. (1976) มาปรับใช้โดยการคงช่วงคะแนนเดิมไว้ แล้วปรับคำในข้อคำถามให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์การศึกษารุ่นนี้ เพื่อเป็นแบบสอบถามปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งรวบรวมรายละเอียดต่างๆที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นข้อคำถามแบบประเมินค่ามีจำนวนทั้งสิ้น 32 ข้อมีระดับคะแนนดังนี้ ระดับคะแนน2 ระดับมีช่วงคะแนนระหว่าง 0 และ1, ระดับคะแนน 6 ระดับมีช่วงคะแนนระหว่าง0, 1, 2, 3, 4 และ5 และระดับคะแนน 7ระดับมีช่วงคะแนนระหว่าง0, 1, 2 ,3, 4, 5 และ6 ซึ่งแบ่งออกเป็นความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ตามด้านต่างๆ 4 ด้านดังนี้

1. ความลงรอยกันในบทบาท ได้แก่ข้อ 1, 2, 3, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 และ 15
2. ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ ได้แก่ข้อ 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 31 และ 32
3. การมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ได้แก่ข้อ 24, 25, 26, 27 และ 28
4. การแสดงความรักต่อกัน ได้แก่ข้อ 4, 6, 29 และ 30

โดยแบ่งเกณฑ์ในการให้คะแนนดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนนด้านความคิดเห็นตรงกันในข้อคำถามเชิงบวกในข้อที่1-15

ทุกครั้ง = 5 คะแนน

เกือบทุกครั้ง = 4 คะแนน

บ่อยครั้ง = 3 คะแนน

บางครั้ง = 2 คะแนน

นานๆครั้ง = 1 คะแนน

ไม่เคยเลย = 0 คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนความถี่ในการกระทำพฤติกรรมต่างๆในข้อคำถามเชิงลบได้แก่ข้อที่

16,17,20,21และ22

ทุกวัน = 0 คะแนน

เกือบทุกวัน = 1 คะแนน

บ่อยครั้ง = 2 คะแนน

บางครั้ง = 3 คะแนน

นานๆครั้ง = 4 คะแนน

ไม่เคยเลย = 5 คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนความถี่ในการกระทำพฤติกรรมต่างๆในข้อคำถามเชิงบวกได้แก่ข้อที่ 18,19,23

และ24

ทุกวัน = 5 คะแนน

เกือบทุกวัน = 4 คะแนน

บ่อยครั้ง = 3 คะแนน

บางครั้ง = 2 คะแนน

นานๆครั้ง = 1 คะแนน

ไม่เคยเลย = 0 คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนความถี่ในการพูดคุยเรื่องต่างๆในข้อคำถามเชิงบวกได้แก่ข้อที่ 25-28

มากกว่าหนึ่งครั้งในวัน = 5 คะแนน

หนึ่งครั้งในวัน = 4 คะแนน

หนึ่งถึงสองครั้งต่อสัปดาห์ = 3 คะแนน

หนึ่งถึงสองครั้งในเดือน = 2 คะแนน

น้อยกว่าหนึ่งครั้งในเดือน = 1 คะแนน

ไม่เคยเลย = 0 คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนด้านความคิดเห็นแตกต่างกันในข้อคำถามเชิงลบในข้อที่ 29 และ 30

ใช่ = 0 คะแนน

ไม่ใช่ = 1 คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนระดับความสัมพันธ์ในการใช้ชีวิตอยู่ในปัจจุบันนี้ได้แก่ข้อที่ 31

ไม่มีความสุขเลย = 0 คะแนน

ไม่มีความสุข = 1 คะแนน

ไม่ค่อยมีความสุข = 2 คะแนน

มีความสุขบ้าง = 3 คะแนน

มีความสุขดี = 4 คะแนน

มีความสุขอย่างมาก = 5 คะแนน

ทุกอย่างสมบูรณ์แบบที่สุด = 6 คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนระดับความสัมพันธ์ในการใช้ชีวิตอยู่ในอนาคตนี้ได้แก่ข้อที่ 32

ไม่มีทางดีขึ้น ไม่สามารถทำอะไรได้ = 0 คะแนน

ดำเนินไปด้วยดี แต่ไม่อยากทำอะไรอีก = 1 คะแนน

ดำเนินไปด้วยดี แต่ไม่สามารถทำอะไรได้ = 2 คะแนน

ปรารถนาให้ดำเนินไปด้วยดี จะทำในส่วนของฉันที่ทำได้ = 3 คะแนน

ปรารถนาให้ดำเนินไปด้วยดี จะทำในสิ่งที่ฉันทำได้ = 4 คะแนน

ปรารถนาให้ดำเนินไปด้วยดี ฉันยอมทำทุกสิ่ง = 5 คะแนน

การแปลความหมายของคะแนน

ใช้เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนประเมินโดยแบ่งตามความพึงพอใจของการใช้ชีวิตอยู่ในด้านต่างๆ โดยมีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

$$1. \text{ด้านความลงรอยกันในบทบาท 13 ข้อ} \quad \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{ช่วงคะแนน}} = \frac{65 - 0}{3} = 21.67$$

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 0 - 21.67 หมายถึง ความพึงพอใจระดับต่ำ

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 21.68 - 43.35 หมายถึง ความพึงพอใจระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 43.36 - 65.03 หมายถึง ความพึงพอใจระดับสูง

2. ด้านการแสดงความรักต่อกัน 4 ข้อ
$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{ช่วงคะแนน}} = \frac{12-0}{3} = 4$$

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	0	-	4.00	หมายถึง	ความพึงพอใจระดับต่ำ
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	4.01	-	8.01	หมายถึง	ความพึงพอใจระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	8.02	-	12.02	หมายถึง	ความพึงพอใจระดับสูง

3. ด้านความพึงพอใจในความสัมพันธ์ 10 ข้อ
$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{ช่วงคะแนน}} = \frac{51-0}{3} = 17$$

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	0	-	17.00	หมายถึง	ความพึงพอใจระดับต่ำ
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	17.01	-	34.01	หมายถึง	ความพึงพอใจระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	34.02	-	51.02	หมายถึง	ความพึงพอใจระดับสูง

4. ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน 5 ข้อ
$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{ช่วงคะแนน}} = \frac{25-0}{3} = 8.33$$

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	0	-	8.33	หมายถึง	ความพึงพอใจระดับต่ำ
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	8.34	-	16.67	หมายถึง	ความพึงพอใจระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	16.68	-	25.01	หมายถึง	ความพึงพอใจระดับสูง

ใช้เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนประเมิน โดยแบ่งตามช่วงคะแนน โดยมีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

1. 2 ช่วงคะแนน (0,1) (มี 2 ข้อ)
$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{ช่วงคะแนน}} = \frac{1-0}{3} = 0.33$$

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	0	-	0.33	หมายถึง	ความพึงพอใจระดับต่ำ
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	0.34	-	0.67	หมายถึง	ความพึงพอใจระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	0.68	-	1.01	หมายถึง	ความพึงพอใจระดับสูง

2. 6 ช่วงคะแนน (0,1,2,3,4,5) (มี29ข้อ) $\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{ช่วงคะแนน}} = \frac{5-0}{3} = 1.67$

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	0 - 1.67	หมายถึง ความพึงพอใจระดับต่ำ
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.68 - 3.35	หมายถึง ความพึงพอใจระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	3.36 - 5.03	หมายถึง ความพึงพอใจระดับสูง

3. 7 ช่วงคะแนน (0,1,2,3,4,5,6) (มี1ข้อ) $\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{ช่วงคะแนน}} = \frac{6-0}{3} = 2$

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	0 - 2.00	หมายถึง ความพึงพอใจระดับต่ำ
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	2.01 - 4.01	หมายถึง ความพึงพอใจระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	4.02 - 6.02	หมายถึง ความพึงพอใจระดับสูง

ใช้เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนประเมินโดยรวมเพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ โดยมีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	0- 51	หมายถึง ความพึงพอใจระดับต่ำ
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	52-103	หมายถึง ความพึงพอใจระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	104-153	หมายถึง ความพึงพอใจระดับสูง

ช่วงกว้างของคะแนนในแต่ละชั้น = $\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$

$$= \frac{153-0}{3} = 51$$

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงในการใช้ชีวิตคู่เพื่อให้เกิดความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่จำนวน 3 ข้อ

3.3 การตรวจสอบเครื่องมือ

1. การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยนำแบบสอบถามความพึงพอใจในชีวิตสมรสของ Spanier, G.B. (1976) ซึ่งมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.96 มาปรับใช้เพื่อเป็นแบบสอบถามปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร แล้วนำเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขความถูกต้องเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถามในแต่ละข้อว่าตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้หรือไม่

2. การตรวจสอบความเที่ยง (reliability) โดยนำแบบสอบถามตอนที่ 2 ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาแล้วไปทดสอบใช้ (try out) กับผู้พิการทางการมองเห็นจำนวน 20 คน ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ในวิทยาลัยราชสุดา โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพและสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย แล้วจึงนำมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามตอนที่ 2 ที่มีลักษณะเป็นแบบประเมินค่าโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.87

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

α = ค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยง

k = จำนวนข้อคำถาม

$\sum S_i^2$ = ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนรายข้อ

S_t^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวมทุกข้อ

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือจากวิทยาลัยราชสุดาถึงประธานสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย เพื่อขอรายชื่อของผู้พิการทางการมองเห็นและขออนุญาตเก็บข้อมูลที่สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย

2. เตรียมการเก็บข้อมูลโดยนัดสัมภาษณ์ผู้พิการทางการมองเห็น ตามวันและเวลาที่ผู้พิการทางการมองเห็นอนุญาต โดยผู้วิจัยจะเป็นผู้สัมภาษณ์ผู้พิการทางการมองเห็นด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้วิจัยและผู้พิการทางการมองเห็นในเรื่องข้อคำถามและเพื่อให้ได้คำตอบหรือข้อมูลที่ชัดเจนจากการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ แล้วจึงให้ผู้พิการทางการมองเห็นเลือกคำตอบที่ตรงกับความคิดเห็นของตนเองในประเด็นที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาในเรื่องดังกล่าว

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องและทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ตารางแจกแจงความถี่ลักษณะพื้นฐานของข้อมูลที่รวบรวมไว้ ได้แก่ เพศ อายุ ลักษณะสายตา ระยะเวลาที่มีความพิการทางการมองเห็น อาชีพ ลักษณะสายตาของผู้ชีวิต ลักษณะสายตาของผู้ชีวิตแบ่งตามกลุ่มความพิการทางสายตา รายได้ปัจจุบันของครอบครัวต่อเดือน ศาสนา ระดับการศึกษา ระยะเวลาของการใช้ชีวิตคู่ จำนวนบุตร สถานภาพทางการเงินในครอบครัว โดยเสนอค่าของข้อมูลเป็นจำนวนร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ค่ามัธยฐาน (median) และส่วนเบี่ยงเบนควอร์ไทล์ (quartile deviation)

2. สถิติวิเคราะห์ (Analytic statistics)

- สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆกับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็น

- สถิติไคสแควร์ (Chi-Square) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆกับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็น

- สถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆที่มีอิทธิพล สามารถทำนายความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็น

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเกี่ยวกับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร ที่จดทะเบียนเป็นสมาชิกของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยในเขตกรุงเทพมหานครที่แต่งงานแล้วหรือมีคู่ชีวิตแล้วและมีสถานภาพสมรสที่ยังอยู่ด้วยกันจำนวน 129 คน ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ผู้พิการทางการมองเห็น โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยจำแนกตามตัวแปร ได้แก่ เพศ อายุ ลักษณะสาขตา ระยะเวลาที่มีความพิการทางการมองเห็น อาชีพ ลักษณะสาขตาของคู่ชีวิต รายได้ปัจจุบันของครอบครัวต่อเดือน ซึ่งผลการวิจัยได้นำเสนอด้วยตารางประกอบการบรรยายตามลำดับดังนี้

- 4.1 ลักษณะส่วนบุคคลของผู้พิการทางการมองเห็น
- 4.2 ปัจจัยก่อนสมรสและปัจจัยในช่วงสมรส
- 4.3 ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของผู้พิการทางการมองเห็น
- 4.4 การทดสอบสมมุติฐาน
- 4.5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการใช้ชีวิตคู่
- 4.6 การอภิปรายผล

4.1 ลักษณะส่วนบุคคลของผู้พิการทางการมองเห็น

จากการศึกษาพบว่า ผู้พิการทางการมองเห็นเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิงประมาณ 2 เท่าคือ ร้อยละ 66.7 เป็นเพศชาย และร้อยละ 33.3 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 42.88 ปี ลักษณะสาขตาเป็นคนตาบอดสนิทร้อยละ 68.2 และคนสาขตาเลือนรางร้อยละ 31.8 มีความพิการทางการมองเห็นตั้งแต่กำเนิดมีจำนวนมากที่สุดร้อยละ 36.4 และน้อยที่สุด คือ กลุ่มที่มีความพิการทางการมองเห็นอยู่ในช่วงเวลาระหว่าง 3-19 ปี ร้อยละ 17.9 อาชีพส่วนใหญ่ คือ นวดแผนไทยมีจำนวนมากที่สุดร้อยละ 47.3 ขายลอตเตอรี่ร้อยละ 27.1 ค้าขายร้อยละ 10.1 เล่นดนตรีร้อยละ 7.7 เป็นข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจร้อยละ 6.2 พนักงานรับโทรศัพท์มีจำนวนน้อยที่สุดร้อยละ 1.6 กลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นส่วนใหญ่มีคู่ชีวิตเป็นคนตาบอดสนิทร้อยละ 47.3 คู่ชีวิตเป็นคนสาขตาปกติร้อยละ 30.2 และคนสาขตาเลือนรางมีจำนวนน้อยที่สุดร้อยละ 22.5 ซึ่งลักษณะสาขตาของคู่ชีวิตแบ่งตามความพิการ

ทางสายตาเป็น3แบบคือตาบอดสนิทกับตาบอดสนิทร้อยละ 34.1 ตาบอดสนิทกับสายตาปกติร้อยละ 22.5ตาบอดสนิทกับสายตาเลือนรางร้อยละ 11.6 คู่สายตาเลือนรางกับตาบอดสนิทร้อยละ 13.2 คู่สายตาเลือนรางกับสายตาปกติร้อยละ 7.7 คู่สายตาเลือนรางกับสายตาเลือนรางร้อยละ10.9 รายได้ปัจจุบันของครอบครัวต่อเดือนส่วนใหญ่มีรายได้ในช่วงระหว่าง 1,000-9,999 บาทร้อยละ 53.5 ค่ามัธยฐานรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 8,000 บาท และส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์รายได้ของครอบครัวต่อเดือน 4,500 บาท (ดังแสดงไว้ในตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล

ลักษณะส่วนบุคคล		จำนวน (129 คน)	ร้อยละ(100.0)
เพศ	ชาย	86	66.7
	หญิง	43	33.3
อายุ (ปี)	21-29	19	14.7
	30-39	34	26.4
	40- 49	32	24.8
	50-59	35	27.1
	60-66	9	7.0
	ค่าเฉลี่ยของอายุ 42.88 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของอายุ 11.17 ปี		
	ลักษณะสายตา		
ตาบอดสนิท		88	68.2
สายตาเลือนราง		41	31.8
ระยะเวลาที่มีความพิการทางการมองเห็น (ปี)			
ตั้งแต่กำเนิด		47	36.4
3- 19		23	17.9
20-39		35	27.1
40-60		24	18.6

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (129 คน)	ร้อยละ(100.0)
อาชีพ		
นวดแผนไทย	61	47.3
ขายลอตเตอรี่	35	27.1
ค้าขาย	13	10.1
เล่นดนตรี	10	7.7
ข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ	8	6.2
พนักงานรับโทรศัพท์	2	1.6
ลักษณะสายตาของคู่ชีวิต		
ตาบอดสนิท	61	47.3
สายตาปกติ	39	30.2
สายตาเลือนราง	29	22.5
ลักษณะสายตาของคู่ชีวิตแบ่งตามกลุ่มความพิการทางสายตา		
ตาบอดสนิท + ตาบอดสนิท	44	34.1
ตาบอดสนิท + สายตาปกติ	29	22.5
ตาบอดสนิท + สายตาเลือนราง	15	11.6
สายตาเลือนราง + ตาบอดสนิท	17	13.2
สายตาเลือนราง + สายตาปกติ	10	7.7
สายตาเลือนราง + สายตาเลือนราง	14	10.9
รายได้ปัจจุบันของครอบครัวต่อเดือน (บาท)		
1,000 - 9,999	69	53.5
10,000- 19,999	38	29.5
20,000- 50,000	22	17.0
ค่ามัธยฐานของรายได้ 8,000 บาท ส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์ของรายได้ 4,500 บาท		
รายได้ต่ำสุด - สูงสุด 1,000 - 50,000 บาท		

4.2 ปัจจัยก่อนสมรสและปัจจัยในช่วงสมรส

การศึกษาในครั้งนี้กำหนดปัจจัยไว้ 2 กลุ่ม ได้แก่ ปัจจัยก่อนสมรสประกอบด้วยตัวแปร 2 ตัว ได้แก่ ศาสนาและระดับการศึกษา กับปัจจัยในช่วงสมรสประกอบด้วยตัวแปร 3 ตัว ได้แก่ ระยะเวลาของการใช้ชีวิตคู่ จำนวนบุตรและสถานภาพทางการเงินในครอบครัว ซึ่งการศึกษาปัจจัยก่อนสมรส พบว่า นับถือศาสนาพุทธร้อยละ 96.9 นับถือศาสนาคริสต์ร้อยละ 2.3 นับถือศาสนาอิสลามมีจำนวนน้อยที่สุดร้อยละ 0.8 มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาจำนวนมากที่สุดคือร้อยละ 28.7 ไม่ได้รับการศึกษาร้อยละ 20.2 มัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 14.0 มัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ 23.3 ปริญญาตรีร้อยละ 12.4 ระดับการศึกษาในระดับปวช./ปวส.มีจำนวนน้อยที่สุดร้อยละ 1.6 (ดังแสดงไว้ในตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นจำแนกตามปัจจัยก่อนสมรส

ปัจจัยก่อนสมรส	จำนวน (129 คน)	ร้อยละ(100.0)
ศาสนา		
พุทธ	125	96.9
คริสต์	3	2.3
อิสลาม	1	0.8
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้รับการศึกษา	26	20.2
ประถมศึกษา	37	28.7
มัธยมศึกษาตอนต้น	18	14.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย	30	23.2
ปวช./ปวส.	2	1.5
ปริญญาตรี	16	12.4

การศึกษาปัจจัยในช่วงสมรส พบว่า กลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นส่วนใหญ่มีระยะเวลาของการใช้ชีวิตคู่อยู่ในช่วง 1-9 ปี มีจำนวนมากที่สุดร้อยละ 59.7 อยู่ในช่วง 10-19 ปีร้อยละ 20.9 ในขณะที่กลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นที่มีระยะเวลาของการใช้ชีวิตคู่อยู่ในช่วง 20-40 ปีมีจำนวนน้อยที่สุดร้อยละ 19.4 และระยะเวลาเฉลี่ยของการใช้ชีวิตคู่ 10.91 ปี กลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นส่วนใหญ่ไม่มีบุตร

กล่าวคือมีจำนวนมากที่สุดร้อยละ 37.2 มี 1 คนร้อยละ 30.2 มี 2 คนร้อยละ 25.6 มี 3 คนร้อยละ 5.4 ในขณะที่กลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นที่มีบุตรจำนวน 4 คน และ 6 คนมีจำนวนน้อยที่สุดร้อยละ 0.8 กลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นส่วนใหญ่มีสถานภาพทางการเงินอยู่ในกลุ่มพอกินพอใช้มีเงินเก็บมีจำนวนมากที่สุดร้อยละ 44.2 ในกลุ่มพอกินพอใช้ ไม่มีเงินเก็บร้อยละ 29.5 ในกลุ่มพอกินพอใช้ มีหนี้สินร้อยละ 23.3 ในขณะที่กลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นที่มีสถานภาพทางการเงินอยู่ในกลุ่มไม่พอใช้ มีหนี้สินมีน้อยที่สุดร้อยละ 3.1 (ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นจำแนกตามปัจจัยในช่วงสมรส

ปัจจัยในช่วงสมรส	จำนวน (129 คน)	ร้อยละ(100.0)
ระยะเวลาของการใช้ชีวิตคู่ (ปี)		
1 - 9	77	59.7
10 - 19	27	20.9
20 - 40	25	19.4
ค่าเฉลี่ยระยะเวลาการใช้ชีวิตคู่ 10.91 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระยะเวลาการใช้ชีวิตคู่ 9.99 ปี		
จำนวนบุตร		
ไม่มี	48	37.2
1 คน	39	30.2
2 คน	33	25.6
3 คน	7	5.4
4 คน	1	0.8
6 คน	1	0.8
สถานภาพทางการเงินในครอบครัว		
พอกินพอใช้ มีเงินเก็บ	57	44.2
พอกินพอใช้ ไม่มีเงินเก็บ	38	29.5
พอกินพอใช้ มีหนี้สิน	30	23.3
ไม่พอใช้ มีหนี้สิน	4	3.1

4.3 ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของผู้พิการทางการมองเห็น

การวัดระดับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็นโดยแบ่งตามลักษณะส่วนบุคคล พบว่า ผู้พิการทางการมองเห็นชายมีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 50.0 และอยู่ในระดับสูงร้อยละ 50.0 ส่วนผู้พิการทางการมองเห็นหญิงมีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 53.5 และอยู่ในระดับสูงร้อยละ 46.5 ส่วนใหญ่ผู้พิการทางการมองเห็นที่มีอายุระหว่าง 50-59 ปีมีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 57.1 และอยู่ในระดับสูงร้อยละ 42.9 ส่วนใหญ่คนตาบอดสนิทมีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 48.9 และอยู่ในระดับสูงร้อยละ 51.1 ส่วนคนสายตาเลือนรางมีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 56.1 และอยู่ในระดับสูงร้อยละ 43.9 ส่วนใหญ่ผู้พิการทางการมองเห็นที่มีความพิการตั้งแต่กำเนิดมีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 55.3 และอยู่ในระดับสูงร้อยละ 44.7 ส่วนใหญ่ผู้พิการทางการมองเห็นที่มีความพิการอยู่ในช่วงระหว่าง 3 -19 ปี มีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 60.9 และอยู่ในระดับสูงร้อยละ 39.1 ส่วนใหญ่ผู้พิการทางการมองเห็นที่มีอาชีพנדานแผนไทยมีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 57.4 และอยู่ในระดับสูงร้อยละ 42.6 ส่วนใหญ่คู่ชีวิตที่เป็นคนตาบอดสนิทมีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 49.2 และอยู่ในระดับสูงร้อยละ 50.8 คู่ชีวิตที่เป็นคนสายตาปกติมีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 56.4 และอยู่ในระดับสูงร้อยละ 43.6 คู่ชีวิตที่เป็นคนสายตาเลือนรางมีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 48.3 และอยู่ในระดับสูงร้อยละ 51.7 ส่วนใหญ่ครอบครัวที่มีรายได้อยู่ในช่วงระหว่าง 1,000 -9,999 บาทมีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 55.1 และอยู่ในระดับสูงร้อยละ 44.9 ส่วนใหญ่ผู้พิการทางการมองเห็นที่นับถือศาสนาพุทธมีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 52.0 และอยู่ในระดับสูงร้อยละ 48.0 ส่วนใหญ่ผู้พิการทางการมองเห็นที่ได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษามีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 43.2 และอยู่ในระดับสูงร้อยละ 56.8 ส่วนใหญ่ผู้พิการทางการมองเห็นที่มีระยะเวลาของการใช้ชีวิตอยู่ในช่วง 1- 9 ปี มีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 57.1 และอยู่ในระดับสูงร้อยละ 42.9 ส่วนใหญ่ผู้พิการทางการมองเห็นที่ไม่มีบุตรมีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 60.4 และอยู่ในระดับสูงร้อยละ 39.6 ส่วนใหญ่ผู้พิการทางการมองเห็นที่สถานภาพทางการเงินในครอบครัวที่พอกินพอใช้ มีเงินเก็บ มีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 50.9 และอยู่ในระดับสูงร้อยละ 49.1 (ดังแสดงไว้ในตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของระดับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่แบ่งตามลักษณะส่วนบุคคล

ลักษณะส่วนบุคคล	ระดับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่		
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง
เพศ			
ชาย	0 (0.0)	43 (50.0)	43 (50.0)
หญิง	0 (0.0)	23 (53.5)	20 (46.5)
อายุ (ปี)			
21-29	0 (0.0)	16 (84.2)	3 (15.8)
30-39	0 (0.0)	13 (38.2)	21 (61.8)
40-49	0 (0.0)	13 (40.6)	19 (59.4)
50-59	0 (0.0)	20 (57.1)	15 (42.9)
60-66	0 (0.0)	4 (44.4)	5 (55.6)
ลักษณะสายตา			
ตาบอดสนิท	0 (0.0)	43 (48.9)	45 (51.1)
สายตาเลือนราง	0 (0.0)	23 (56.1)	18 (43.9)
ระยะเวลาที่มีความพิการทางการมองเห็น (ปี)			
ตั้งแต่กำเนิด	0 (0.0)	26 (55.3)	21 (44.7)
3-19	0 (0.0)	14 (60.9)	9 (39.1)
20-39	0 (0.0)	17 (48.6)	18 (51.4)
40-60	0 (0.0)	9 (37.5)	15 (62.5)
อาชีพ			
นวดแผนไทย	0 (0.0)	35 (57.4)	26 (42.6)
ขายลอตเตอรี่	0 (0.0)	19 (54.9)	16 (45.7)
ค้าขาย	0 (0.0)	6 (46.2)	7 (53.8)
เล่นดนตรี	0 (0.0)	3 (30.0)	7 (70.0)
ข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ	0 (0.0)	2 (25.0)	6 (75.0)
พนักงานรับโทรศัพท์	0 (0.0)	1 (50.0)	1 (50.0)
สายตาเลือนราง	0 (0.0)	14 (48.3)	15 (51.7)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล	ระดับความพึงพอใจในการใช้ชีวิต		
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง
ลักษณะสาขายของคู่ชีวิต			
ตาบอดสนิท	0 (0.0)	30(49.2)	31(50.8)
สายตาปกติ	0 (0.0)	22 (56.4)	17(43.6)
ลักษณะสาขายของคู่ชีวิตแบ่งตามกลุ่มความพิการทางสายตา			
ตาบอดสนิท + ตาบอดสนิท	0 (0.0)	19(43.2)	25(56.8)
ตาบอดสนิท + สายตาปกติ	0 (0.0)	17(58.6)	12 (41.4)
ตาบอดสนิท + สายตาเลือนราง	0 (0.0)	7(46.7)	8 (53.3)
สายตาเลือนราง + ตาบอดสนิท	0 (0.0)	11(64.7)	6 (35.3)
สายตาเลือนราง + สายตาปกติ	0 (0.0)	5(50.0)	5 (50.0)
สายตาเลือนราง + สายตาเลือนราง	0 (0.0)	7(50.0)	7 (50.0)
รายได้ปัจจุบันของครอบครัวต่อเดือน (บาท)			
1,000 - 9,999	0 (0.0)	38(55.1)	31 (44.9)
10,000- 19,999	0 (0.0)	18 (47.4)	20 (52.6)
20,000- 50,000	0 (0.0)	10 (45.5)	12 (54.5)
ปัจจัยก่อนสมรส			
ศาสนา			
พุทธ	0 (0.0)	65(52.0)	60(48.0)
คริสต์	0 (0.0)	0(0.0)	3(100.0)
อิสลาม	0 (0.0)	1(100.0)	0(0.0)
ระดับการศึกษา			
ไม่ได้รับการศึกษา	0 (0.0)	11(42.3)	15(57.7)
ประถมศึกษา	0 (0.0)	16(43.2)	21(56.8)
มัธยมศึกษาตอนต้น	0 (0.0)	9(50.0)	9(50.0)
มัธยมศึกษาตอนปลาย	0 (0.0)	20(66.7)	10(33.3)
ปวช./ปวส.	0 (0.0)	1(50.0)	1(50.0)
ปริญญาตรี	0 (0.0)	9(56.3)	7(43.7)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล	ระดับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่		
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง
ปัจจัยในช่วงสมรส			
ระยะเวลาของการใช้ชีวิตคู่ (ปี)			
1- 9	0 (0.0)	44 (57.1)	33 (42.9)
10 – 19	0 (0.0)	11 (40.7)	16 (59.3)
20 – 40	0 (0.0)	11 (44.0)	14 (56.0)
จำนวนบุตร			
ไม่มี	0 (0.0)	29 (60.4)	19(39.6)
1 คน	0 (0.0)	17 (43.6)	22(56.4)
2 คน	0 (0.0)	16 (48.5)	17(51.5)
3 คน	0 (0.0)	4 (57.1)	3(42.9)
4 คน	0 (0.0)	0 (0.0)	1(100.0)
6 คน	0 (0.0)	0 (0.0)	1(100.0)
สถานภาพทางการเงินในครอบครัว			
พอกินพอใช้ มีเงินเก็บ	0 (0.0)	29 (50.9)	28 (49.1)
พอกินพอใช้ ไม่มีเงินเก็บ	0 (0.0)	16 (42.1)	22 (57.9)
พอกินพอใช้ มีหนี้สิน	0 (0.0)	19 (63.3)	11(36.7)
ไม่พอใช้ มีหนี้สิน	0 (0.0)	2 (50.0)	2 (50.0)

การวัดระดับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นประกอบด้วยรายละเอียดเป็น 4 ด้านดังนี้

1. ด้านความลงรอยกันในบทบาท การวัดระดับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ในด้านที่เกี่ยวกับความลงรอยกันในบทบาทประกอบด้วย 13 ข้อความ โดยข้อความที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ความสำคัญทางศาสนา ($\bar{X} = 4.09$) มีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่อยู่ในระดับสูง หมายความว่า สามี-ภรรยา มีความคิดเห็นตรงกันอย่างมากในการนับถือศาสนา และข้อความที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ เรื่องเพื่อน ($\bar{X} = 2.11$) มีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่อยู่ในระดับปานกลาง หมายความว่า สามี-ภรรยา มีความคิดเห็นตรงกันปานกลางในเรื่องการคบเพื่อน

2. ด้านความพึงพอใจในความสัมพันธ์ การวัดระดับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ในด้านที่เกี่ยวกับความพึงพอใจในความสัมพันธ์ประกอบด้วย 10 ข้อความ โดยข้อความที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ท่านรู้สึกเสียใจที่แต่งงานกับคู่ชีวิต ($\bar{X} = 4.57$) มีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่อยู่ในระดับสูง หมายความว่า ผู้พิการทางการมองเห็นรู้สึกมีความสุขมากที่สุดที่แต่งงานกับคู่ชีวิตและข้อความที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ แสดงความรัก เช่น การโอบกอด ($\bar{X} = 2.07$) มีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่อยู่ในระดับปานกลาง หมายความว่า ผู้พิการทางการมองเห็นมีการแสดงความรักต่อคู่ชีวิตอย่างพอเหมาะ

3. ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน การวัดระดับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ในด้านที่เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันประกอบด้วย 5 ข้อความ ทุกข้อความมีค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ข้อความที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ หัวเราะด้วยกัน ($\bar{X} = 3.10$) มีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่อยู่ในระดับปานกลาง หมายความว่า ผู้พิการทางการมองเห็นมีการหัวเราะกับคู่ชีวิตอย่างพอเหมาะ และข้อความที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ทำในสิ่งที่สนใจข้างนอกบ้านด้วยกัน ($\bar{X} = 2.12$) มีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่อยู่ในระดับปานกลาง หมายความว่า ผู้พิการทางการมองเห็นทำในสิ่งที่สนใจข้างนอกบ้านกับคู่ชีวิตอย่างพอเหมาะ

4. ด้านการแสดงความรักต่อกัน การวัดระดับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ในด้านที่เกี่ยวกับการแสดงความรักต่อกันประกอบด้วย 4 ข้อความ ข้อความที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ การแสดงความรู้สึกต่อกัน ($\bar{X} = 3.01$) มีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่อยู่ในระดับปานกลาง ผู้พิการทางการมองเห็นมีการแสดงความรู้สึกต่อคู่ชีวิตอย่างพอเหมาะ และข้อความที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ไม่ต้องการมีเพศสัมพันธ์เพราะเหนื่อยเกินไป ($\bar{X} = 0.38$) มีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่อยู่ในระดับปานกลาง หมายความว่า ผู้พิการทางการมองเห็นมีเพศสัมพันธ์กับคู่ชีวิตอย่างพอเหมาะ (ดังแสดงไว้ในตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ความลงรอยกันในบทบาท	41.53	16.95	ปานกลาง
1.การจัดการด้านการเงิน	3.17	1.41	ปานกลาง
2. การใช้เวลาพักผ่อนร่วมกัน	2.76	1.31	ปานกลาง
3. ความสำคัญทางศาสนา	4.09	1.22	สูง
4. เรื่องเพื่อน	2.11	1.23	ปานกลาง
5. การแสดงพฤติกรรมทางสังคม	2.47	1.19	ปานกลาง

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
6. หลักการดำเนินชีวิต	3.35	1.34	ปานกลาง
7. การปฏิบัติต่อพ่อแม่ของตนเองหรือของคู่ชีวิต	3.87	1.33	สูง
8. เป้าหมายและสิ่งที่คิดว่าสำคัญในชีวิต	3.50	1.32	สูง
9. ระยะเวลาที่ใช้อยู่ร่วมกัน	3.27	1.33	ปานกลาง
10. การตัดสินใจในเรื่องต่างๆ	3.19	1.36	ปานกลาง
11. การจัดการเกี่ยวกับการะงานในบ้าน	3.43	1.34	สูง
12. กิจกรรมที่สนใจและการใช้เวลาว่าง	2.81	1.19	ปานกลาง
13. การตัดสินใจในอาชีพและการงาน	3.51	1.38	สูง
ความพึงพอใจในความสัมพันธ์	38.07	10.56	สูง
1. การพูดถึงการหย่าหรือแยกกันอยู่	4.33	0.92	สูง
2. การออกจากบ้านเมื่อมีการทะเลาะกัน	4.53	0.73	สูง
3. ความคิดที่ว่าชีวิตคู่จะไปด้วยกันได้ดี	3.17	1.54	ปานกลาง
4. ท่านมีความไว้วางใจในคู่ชีวิตของท่าน	3.97	1.23	สูง
5. ท่านรู้สึกเสียใจที่แต่งงานกับคู่ชีวิต	4.57	0.81	สูง
6. ทะเลาะกัน	3.71	0.99	สูง
7. การกระดุนหรือขู่ขู่ให้โกรธ	3.67	1.03	สูง
8. แสดงความรัก เช่น การโอบกอด	2.07	1.25	ปานกลาง
9. โดยภาพรวมความสัมพันธ์	4.22	1.12	สูง
10. ความรู้สึกเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในอนาคต	3.83	0.94	สูง
การมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน	13.48	6.23	ปานกลาง
1. ทำในสิ่งที่สนใจข้างนอกบ้านด้วยกัน	2.12	1.21	ปานกลาง
2. แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน	2.79	1.34	ปานกลาง
3. หัวเราะด้วยกัน	3.10	1.17	ปานกลาง
4. รับฟังความคิดเห็นโดยไม่โกรธ	2.69	1.20	ปานกลาง
5. มีแผนงานที่จะทำร่วมกัน	2.78	1.31	ปานกลาง

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
การแสดงความรักต่อกัน	6.30	3.34	ปานกลาง
1. การแสดงความรู้สึกต่อกัน	3.01	1.29	ปานกลาง
2. ความสัมพันธ์ทางเพศ	2.12	1.15	ปานกลาง
3. ไม่ต้องการมีเพศสัมพันธ์เพราะเหนื่อยเกินไป	0.38	0.49	ปานกลาง
4. ไม่แสดงความรัก เช่น การโอบกอด	0.79	0.41	สูง

4.4 การทดสอบสมมุติฐาน

ผลการทดสอบสมมุติฐาน

สมมุติฐานที่ 1 ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร

ผลการทดสอบสมมุติฐาน พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมุติฐานที่ 2 ระยะเวลาของการใช้ชีวิตมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร

ผลการทดสอบสมมุติฐาน พบว่า ระยะเวลาของการใช้ชีวิตไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมุติฐานที่ 3 จำนวนบุตรมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร

ผลการทดสอบสมมุติฐาน พบว่า จำนวนบุตรไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร

(ดังแสดงไว้ในตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษา ระยะเวลาของการใช้ชีวิต จำนวนบุตรกับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็น

ปัจจัย	r	P-value
ระดับการศึกษา	0.057	0.519
ระยะเวลาของการใช้ชีวิต	0.003	0.970
จำนวนบุตร	0.021	0.816

ผลการทดสอบสมมุติฐาน

สมมุติฐานที่ 4 ศาสนามีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร

ผลการทดสอบสมมุติฐาน พบว่า ศาสนาไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมุติฐานที่ 5 สถานภาพทางการเงินมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร

ผลการทดสอบสมมุติฐาน พบว่า สถานภาพทางการเงิน ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร (ดังแสดงไว้ในตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 ค่าไคสแคว์ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างศาสนา สถานภาพทางการเงินกับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็น

ปัจจัย	χ^2	df	P-value
ศาสนา	1.131	1	0.288
สถานภาพทางการเงิน	2.077	1	0.150

สมมุติฐานที่ 6 ปัจจัยก่อนสมรสและปัจจัยในช่วงสมรส สามารถร่วมกันทำนายความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมุติฐานในการวิจัยครั้งนี้ต้องการศึกษาว่าปัจจัยก่อนสมรสได้แก่ ศาสนา ระดับการศึกษา และปัจจัยในช่วงสมรสได้แก่ ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินชีวิตคู่ จำนวนบุตรและสถานภาพทางการเงินในครอบครัว สามารถร่วมกันทำนายความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเป็นการวิเคราะห์ว่าอิทธิพลของตัวแปรต่างๆสามารถทำนายความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็น แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้งหมด 5 ตัว เมื่อนำมาวิเคราะห์พบว่าไม่มีตัวแปรใดที่สามารถร่วมกันทำนายความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 กล่าวคือ ผลการวิเคราะห์สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยก่อนสมรสคือระดับการศึกษา และปัจจัยในช่วงสมรสคือ สถานภาพทางการเงินในครอบครัว ไม่สามารถร่วมกันทำนายความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร

4.5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการใช้ชีวิตคู่

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นเพื่อให้เกิดความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ร่วมกันของกลุ่มสมรสโดยแบ่งออกเป็น 2 ข้อคำถาม (และเหตุผลของการตัดสินใจใช้ชีวิตคู่ร่วมกับคู่ชีวิตคนปัจจุบัน 1 ข้อคำถาม) พบว่า กลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นควรมีการปรับปรุงมากที่สุดคือไม่ต้องปรับปรุงร้อยละ 40.3 น้อยที่สุด คือ ควรมีการเข้าสังคมมากขึ้นร้อยละ 0.8 ด้านที่กลุ่มคู่ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็นควรมีการปรับปรุงมากที่สุดคือไม่ต้องปรับปรุงร้อยละ 35.7 น้อยที่สุด คือ ควรให้ความสำคัญกับญาติทั้งสองฝ่ายร้อยละ 0.8 ส่วนเหตุผลของการตัดสินใจใช้ชีวิตคู่ร่วมกับคู่ชีวิตคนปัจจุบันมากที่สุดคือความรักความเข้าใจและต้องการความช่วยเหลือร้อยละ 56.5 และน้อยที่สุด คือ ไม่มีคำตอบสำหรับการตัดสินใจใช้ชีวิตคู่อ้อยละ 0.8 (รายละเอียดดังแสดงไว้)

ด้านที่กลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นควรมีการปรับปรุง

- ไม่ต้องมีการปรับปรุง ร้อยละ 40.3 (52)
- การใช้อารมณ์มากเกินไป ร้อยละ 30.2 (39)
- ควรมีความรับผิดชอบมากขึ้น ร้อยละ 15.5 (20)
- ควรมีความเข้าใจซึ่งกันและกันมากขึ้น ร้อยละ 13.2 (17)
- ควรมีการเข้าสังคมมากขึ้น ร้อยละ 0.8 (1)

ด้านที่กลุ่มคู่ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็นควรมีการปรับปรุง

- ไม่ต้องมีการปรับปรุง ร้อยละ 35.7 (46)
- การใช้อารมณ์มากเกินไป ร้อยละ 22.5 (29)
- ควรมีความเข้าใจซึ่งกันและกันมากขึ้น ร้อยละ 18.6 (24)
- ควรมีความรับผิดชอบมากขึ้น ร้อยละ 15.5 (20)
- ควรมีความไว้วางใจซึ่งกันและกันมากขึ้น ร้อยละ 4.7 (6)
- ควรมีความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น ร้อยละ 2.2 (3)
- ควรให้ความสำคัญกับญาติทั้งสองฝ่าย ร้อยละ 0.8 (1)

เหตุผลของการตัดสินใจใช้ชีวิตคู่ร่วมกับคู่ชีวิตคนปัจจุบัน

- ความรัก ความเข้าใจและต้องการคนช่วยเหลือ ร้อยละ 56.5 (73)
- ความเข้าใจ ร้อยละ 17.1 (22)
- ต้องการคนช่วยเหลือ ร้อยละ 17.1 (22)
- ความรัก ร้อยละ 8.5 (11)
- ไม่ตอบ ร้อยละ 0.8 (1)

4.6 การอภิปรายผล

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาสามารถอภิปรายตามวัตถุประสงค์และสมมุติฐาน ได้ดังนี้

ศึกษาปัจจัยก่อนสมรส ผลการศึกษาค้นพบว่า

4.6.1 ศาสนา ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 4 ที่ว่าศาสนามีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลจากการศึกษาค้นคว้าพบว่ากลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธร้อยละ 96.9 (ตารางที่3) โดยกลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธมีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 52.0 และอยู่ในระดับสูงร้อยละ 48.0 (ตารางที่5) จากการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนไทยนับถือศาสนาพุทธที่มีการนับถือมาตั้งแต่บรรพบุรุษ และคนไทยมีอิสระที่นับถือศาสนาใดๆ ได้ตามความต้องการของตนเอง เพราะทุกศาสนาจะสอนให้ทุกคนทำความดีและมีความรักต่อผู้อื่น และถือเป็นเรื่องปกติที่ส่วนใหญ่ผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานครก็จะแต่งงานกับคู่ชีวิตที่นับถือศาสนาเดียวกัน จึงทำให้ศาสนาไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จูฑารัตน์ อภิวัฒน์ชนกุล (2546:4) ที่พบว่าประเทศไทยของเรานับถือศาสนาพุทธตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นคนพิการและคนปกติ ทั้งนี้เป็นเพราะว่ามีการสืบทอดการนับถือศาสนามาตั้งแต่บรรพบุรุษ ซึ่งความแตกต่างในเรื่องปัจจัยของการนับถือศาสนา จะเป็นสาเหตุทำให้เกิดความไม่เข้าใจกันระหว่างคู่ชีวิต แต่ในบางคู่ชีวิตก็อาจจะไม่เกิดความขัดแย้งหรือปัญหาต่อการใช้ชีวิตคู่ร่วมกันหากทั้งคู่มีความเข้าใจและปรับตัวเข้าหากันด้วยดีก่อนสมรส ซึ่งทุกศาสนาจะสอนให้ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทร ด้วยเหตุนี้จึงอาจจะทำให้ศาสนาไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร แต่ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ไม่

สอดคล้องกับการศึกษาของ Kwon (1984 อ้างถึงใน Bahr,1989) ที่พบว่าการนับถือศาสนาเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้ผู้สมรสเกิดความพึงพอใจในชีวิตสมรส โดยบุคคลที่ปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับศาสนาอย่างสม่ำเสมอจะมีความพึงพอใจในชีวิตคู่มากกว่าบุคคลที่ไม่ได้ปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาหรือปฏิบัติไม่สม่ำเสมอ และไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ สิริพงษ์ ศรีตุลา (2541:16) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวในชีวิตสมรสของข้าราชการตำรวจ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการตำรวจชายในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่าแต่ละศาสนามีความเชื่อและพิธีกรรมต่างกัน ซึ่งในคู่ชีวิตที่นับถือศาสนาต่างกันจะมีปัญหาในเรื่องความเชื่อถือและการปฏิบัติตนต่อศาสนาที่แตกต่างกัน จึงทำให้คู่สมรสต้องมีการปรับตัวเข้าหากันมากยิ่งขึ้นเพื่อให้เกิดความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่

1.2 ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = 0.057$) ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 1 ที่ว่าระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่าส่วนใหญ่กลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นมีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาร้อยละ 28.7 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ 23.3 และไม่ได้รับการศึกษาร้อยละ 20.2 ตามลำดับ (ตารางที่3) จากการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่ากลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีและระดับปริญญาตรี มีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่อยู่ในระดับปานกลางมากกว่าระดับสูง (ตารางที่5) และจากการศึกษาจะเห็นได้ว่าผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่จะเห็นเรื่องของการประกอบอาชีพเป็นสำคัญในการเลือกใช้ชีวิตคู่ร่วมกันและส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพอิสระ อย่างเช่น นวดแผนไทย ค้าขาย (ตารางที่2) เพราะสามารถที่จะช่วยเหลือและปรึกษากันได้ดีในคู่ชีวิตที่ประกอบอาชีพเดียวกัน ทำให้ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ Booth and White (1980) ที่พบว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับสูงจะเป็นผู้ที่มีความรู้มากและกว้างไกลกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อย รวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาโดยมองเห็นทางเลือกได้มากกว่า ซึ่งเป็นสิ่งที่สนับสนุนให้เกิดความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร การศึกษาเป็นการพัฒนาบุคคลทำให้บุคคลมีความเข้าใจพื้นฐานของการใช้ชีวิตที่ดีและมีความคิดความเข้าใจในสิ่งต่างๆได้ง่าย และไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ Wolfe (1960 อ้างถึงใน อรุณรุ่ง บุญธนนตพงศ์,2535:22) ที่เมือง Detroit โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือสตรีที่สมรสแล้ว พบว่าสตรีเหล่านี้มีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่มากที่สุด เมื่อสามีภรรยา มีการศึกษาระดับเดียวกัน

ศึกษาปัจจัยในช่วงสมรส ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า

1.3 ระยะเวลาของการใช้ชีวิตคู่ ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = 0.003$) ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 2 ที่ว่าระยะเวลาของการใช้ชีวิตคู่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นส่วนใหญ่มีระยะเวลาของการใช้ชีวิตคู่อยู่ในช่วง 1-9 ปี ร้อยละ 59.7 และระยะเวลาเฉลี่ยของการใช้ชีวิตคู่ 10.91 ปี (ตารางที่ 4) โดยกลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นที่มีระยะเวลาของการใช้ชีวิตคู่น้อยอยู่ในช่วง 1-9 ปี มีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่อยู่ในระดับปานกลางมากกว่าระดับสูง (ตารางที่ 5) จากการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานครที่มีระยะเวลาของการใช้ชีวิตคู่นั้นจะน้อยหรือมากแต่ความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ก็ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสังคมของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร มีการเปลี่ยนคู่หรือเริ่มต้นใช้ชีวิตคู่ใหม่อยู่เสมอ ทำให้ทั้งคู่มีระยะเวลาของการใช้ชีวิตคู่น้อย เกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกันน้อย ทำให้ระยะเวลาของการใช้ชีวิตคู่ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับการ ศึกษาของ Lupri and Frideres (1981 อ้างถึงใน Bahr, 1989) พบว่า ความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่จะเปลี่ยน ไปตามลำดับขั้นของชีวิต ซึ่งจะค่อยๆ ลดลงจากตอนเริ่มแต่งงานใหม่ จนถึงระยะที่บุตรพ้นจากความดูแล เช่น การแต่งงานและการเปลี่ยนที่อยู่ ต่อจากนั้นความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่จะค่อยๆ เพิ่มขึ้น จากระยะที่บุตรออกจากบ้านจนถึงวัยเกษียณอายุ และไม่สอดคล้องกับการศึกษาของวันทนา กลิ่นงาม (2525 อ้างถึงในอรุณรุ่ง บุญนันทพงศ์, 2535:23) ได้ศึกษาถึงภาวะการหย่าร้างของประชากรไทย พบว่าสตรีที่หย่าร้างส่วนใหญ่จะหย่าร้างในขณะที่มีระยะเวลาสมรสไม่ถึง 5 ปี ซึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 58.1 และในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 72.6 ซึ่งอัตราส่วนการหย่าร้างเริ่มลดลงเรื่อยๆ เมื่อระยะเวลาการสมรสเพิ่มขึ้น โดยจำนวนปีที่สมรสแล้วเฉลี่ยเท่ากับ 4.3 ปี และ 3.4 ปี ตามลำดับ

1.4 จำนวนบุตร ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = 0.021$) ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 3 ที่ว่าจำนวนบุตรมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ส่วนใหญ่ผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร ไม่มีบุตร ร้อยละ 37.2 มีบุตรจำนวน 4 คน และ 6 คน มีจำนวนน้อยที่สุด ร้อยละ 0.8 (ตารางที่ 4) โดยกลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นที่ไม่มีบุตรมีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่อยู่ในระดับปานกลางมากกว่าระดับสูง ซึ่งตรงข้ามกับกลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นที่มีบุตรจำนวนมาก

(ตารางที่5) จากการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการที่ผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ตัดสินใจมีบุตรน้อยหรือไม่มีบุตรเลย ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากการที่เปลี่ยนคู่หรือเริ่มต้นใช้ชีวิตคู่ใหม่อยู่เสมอ ประกอบกับความคิดที่กลัวว่าตัวเองไม่สามารถจะเลี้ยงบุตรได้ดี ไม่ต้องการให้บุตรต้องลำบาก รวมทั้งสภาพสังคมและการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป เพราะจากลักษณะของสายตาที่ผิดปกติและความยากลำบากในการประกอบอาชีพในสังคมปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีปมด้อย ของAlfred Adler (อ้างถึงใน จุฑารัตน์ อภิวัฒน์ธนกุล,2546:23) ที่กล่าวว่า ถ้าผู้พิการทางการมองเห็นคิดว่าความพิการทางการมองเห็นเป็นปมด้อยอย่างหนึ่งของตนเองแล้ว ก็จะเกิดความวิตกกังวลขึ้น มีความระมัดระวัง ไม่มั่นใจในตนเองว่าจะสามารถทำสิ่งต่างๆ ได้ดีเพียงใด ด้วยเหตุนี้ ทำให้จำนวนบุตรไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ Hurley and Palonen (อ้างถึงใน อรุณรุ่ง บุญนันทพงศ์,2535:24) ศึกษาความพึงพอใจในชีวิตสมรสจากบิดามารดาของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย พบว่าความพึงพอใจในชีวิตสมรสของบิดามารดา มีการลดลงเมื่อจำนวนบุตรที่พวกเขาให้กำเนิดมีมากขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า คู่สมรสต้องมีการะในการเลี้ยงดูบุตร ทำให้การเอาใจใส่ซึ่งกันและกันมีน้อยลง และไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ จันท์เพ็ญ คุปต์กาญจนกุล (2526:98) ได้ศึกษาตัวแบบสมมุติฐานความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยกลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการกระทรวงอุตสาหกรรม กรุงเทพมหานคร พบว่า จำนวนบุตร ความห่างของการมีบุตรมีผลกระทบโดยตรงกับระดับความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต และความเป็นเพื่อนคู่ชีวิตมีผลกระทบโดยตรงต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรส และจากการศึกษาของอุบลรัตน์ พิษณุชยะนันท์ (2531:78) พบว่า การมีบุตรมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรส

1.5 สถานภาพทางการเงินในครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.05ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 5 ที่ว่าสถานภาพทางการเงินในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลจากการศึกษาครั้งนี้พบว่าส่วนใหญ่กลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นมีสถานภาพทางการเงินอยู่ในกลุ่มพอกินพอใช้ มีเงินเก็บร้อยละ 44.2 และกลุ่มไม่พอใช้ มีหนี้สินมีน้อยที่สุดร้อยละ 3.1(ตารางที่ 4)โดยกลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นส่วนใหญ่ที่อยู่ในกลุ่มพอกินพอใช้มีความพึงพอใจระดับปานกลางมากกว่าระดับสูง แต่กลุ่มไม่พอใช้มีความพึงพอใจระดับปานกลางและระดับสูงเท่ากัน (ตารางที่5) จากการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าสถานภาพทางการเงินในครอบครัวของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มพอกินพอใช้ แต่กลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นเองก็ยังคง

ประกอบอาชีพเพื่อที่จะมีปัจจัยต่างๆใช้ในการดำรงชีวิตอย่างบุคคลทั่วไป ซึ่งในจุดนี้กลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นจะมีการแลกเปลี่ยนความรู้และช่วยเหลือกันในด้านของการประกอบอาชีพอยู่แล้ว ทำให้กลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นสามารถที่จะหารายได้มาจุนเจือครอบครัวได้อย่างสม่ำเสมอ จึงทำให้สถานภาพทางการเงินในครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ Brink and White(1978 อ้างถึงใน Bahr,1989) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตของครอบครัวที่มีรายได้น้อยต้องขอความช่วยเหลือจากรัฐบาลกับครอบครัวที่มีฐานะและอาชีพมั่นคง พบว่า ความรู้สึกพอใจในฐานะทางเศรษฐกิจสามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตสมรสในครอบครัวที่มีรายได้น้อย แต่ไม่พบผลดังกล่าวในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง และไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ อรุณี ไพศาลพาณิชย์กุล (2541:85) ได้ศึกษาความมั่นคงในชีวิตสมรส ในบุคคลที่แต่งงานแล้วทั้งชายและหญิง ที่สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขจำนวน150 คน พบว่า รายได้ของครอบครัวเป็นปัจจัยภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กับความมั่นคงในชีวิตสมรส

2. ระดับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร จากการศึกษา พบว่า โดยรวมจำนวนของระดับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานครแบ่งตามลักษณะส่วนบุคคลส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่ผู้พิการทางการมองเห็นหญิงมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 53.5 และอยู่ในระดับสูงร้อยละ 46.5 ผู้พิการทางการมองเห็นที่มีอายุระหว่าง 50-59 ปีมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 57.1 และอยู่ในระดับสูงร้อยละ 42.9 คนสาขตาเลือนรางมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 56.1 และอยู่ในระดับสูงร้อยละ 43.9 ส่วนใหญ่ผู้พิการทางการมองเห็นที่มีความพิการตั้งแต่กำเนิดมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 55.3 และอยู่ในระดับสูงร้อยละ 44.7 ซึ่งสามารถแบ่งลักษณะสาขตาของคู่ชีวิตตามกลุ่มความพิการทางสาขตาออกเป็นคู่ เช่น คนตาบอดสนิทกับคนตาบอดสนิทมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 43.2 และอยู่ในระดับสูงร้อยละ 56.8 แสดงให้เห็นว่าการที่คนตาบอดสนิทเหมือนกันใช้ชีวิตคู่ร่วมกันจะมีความสุขมากกว่าคู่อื่นๆ ส่วนคู่ชีวิตที่เป็นคนสาขตาปกติมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 56.4 และอยู่ในระดับสูงร้อยละ 43.6 (ตารางที่5) จากการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่ากลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นที่แบ่งตามลักษณะส่วนบุคคล ไม่ว่าจะเป็นเพศชายและเพศหญิง คนตาบอดสนิทหรือคนสาขตาเลือนราง ผู้พิการทางการมองเห็นตั้งแต่กำเนิดหรือมีความพิการภายหลัง หรือมีคู่ชีวิตที่เป็นคนตาบอดสนิทหรือคนสาขตาปกติ มีระยะเวลาของการใช้ชีวิตคู่น้อยเพียงใด และมีบุตรหรือไม่มีบุตร ผู้พิการทางการมองเห็นส่วนใหญ่จะมีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตอยู่ในระดับปาน

กลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาโดยรวมของความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งความพึงพอใจในการใช้ชีวิตออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

- ด้านความลงรอยกันในบทบาทโดยภาพรวมของความพึงพอใจ ถ้าแยกย่อยลงในรายละเอียด พบว่า กลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานครมีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 41.53$) เช่น การจัดการด้านการเงิน ($\bar{X} = 3.17$) การแสดงพฤติกรรมทางสังคม ($\bar{X} = 2.47$) หลักการดำเนินชีวิต ($\bar{X} = 3.35$) การตัดสินใจในเรื่องสำคัญๆ ($\bar{X} = 3.19$) (ตารางที่ 6) หมายความว่า สามิภรรยาที่มีความคิดเห็นตรงกันและการปฏิบัติต่อกันอย่างพอเหมาะในเรื่องดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อุบลรัตน์ พิชญ์ชนะนันท์ (2531:30) พบว่า สามิและภรรยาที่ลงรอยกันบทบาท ก็จะทำให้เกิดความปรองดอง แต่ถ้าสามิภรรยาไม่มีความลงรอยในบทบาท ก็จะเป็นผลให้เกิดความขัดแย้งกันขึ้นและนำไปสู่ความไม่พึงพอใจในชีวิตสมรส และสอดคล้องกับการศึกษาของ Burr (1971 อ้างถึงใน อุบลรัตน์ พิชญ์ชนะนันท์, 2531:30) พบว่า ความไม่ลงรอยกันบทบาทมีผลกระทบในทางตรงกันข้ามกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส

- ด้านความสัมพันธ์โดยภาพรวมของความพึงพอใจ ถ้าแยกย่อยลงในรายละเอียด พบว่า กลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานครมีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 38.07$) กล่าวคือ คู่สมรสไม่เคยพูดกันถึงเรื่องการหย่าหรือแยกกันอยู่ ไม่มีการออกจากบ้านเมื่อมีการทะเลาะกัน ($\bar{X} = 4.53$) ไม่เคยมีความรู้สึกเสียใจที่แต่งงานกับคู่ชีวิต ($\bar{X} = 4.57$) การทะเลาะกัน ($\bar{X} = 3.71$) การกระตุ้นหรือยั่วให้โกรธ ($\bar{X} = 3.67$) (ตารางที่ 6) หมายความว่า สามิและภรรยาไม่เคยรู้สึกเสียใจหรือไม่เคยปฏิบัติตามในเรื่องดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ (โสภา ชปิลมันน์และคณะ, 2547:35) พบว่า สัมพันธภาพภายในครอบครัวที่ดีจะเป็นพื้นฐานที่จะส่งผลให้ครอบครัวมีความมั่นคง โดยสมาชิกในครอบครัวมีความรัก ความสัมพันธ์ที่ผูกพันซึ่งกันและกัน ห่วงใยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดความสุขภายในครอบครัวและเป็นพื้นฐานให้เกิดความมั่นคงทางจิตใจและอารมณ์ที่ดีแก่สมาชิกในครอบครัว และสอดคล้องกับการศึกษาของ มัลลิกา สมสกุล (2543:63) พบว่า ข้าราชการสำนักงานประมาณที่สมรสแล้วมีความพึงพอใจในความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางเพียง 2 ด้าน ได้แก่ สถานภาพทางการเงินและความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติ

- ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันโดยภาพรวมของความพึงพอใจ ถ้าแยกย่อยลงในรายละเอียดพบว่า กลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานครมีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 13.48$) กล่าวคือ ทำในสิ่งที่สนใจข้างนอกบ้านด้วยกัน ($\bar{X} = 2.12$) แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ($\bar{X} = 2.79$) สามารถรับฟังความคิดเห็นโดยไม่โกรธ ($\bar{X} = 2.69$) (ตารางที่6) หมายความว่า สามมีและภรรยามีการปฏิบัติตามร่วมกันบ้างแต่ไม่บ่อยมากนักในเรื่องดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับกับแนวคิดของ สมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ (2524: 352) ที่ว่า ความเปลี่ยนแปลงในครอบครัวเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นซ้ำๆเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงภายในครอบครัว ทำให้ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวค่อยๆเสื่อมไป และปัญหาที่เกิดขึ้นสังเกตได้จากเหตุ3ประการคือ ความรู้สึกพึงพอใจในชีวิตสมรสลดน้อยลง คู่สมรสไม่คุยและช่วยกันแก้ปัญหาข้อขัดแย้งเหมือนเดิม และท้ายที่สุดคู่สมรสไม่ทำงานร่วมกัน ครอบครัวมักจะมีเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้น เพราะเป็นธรรมชาติมนุษย์ที่อยู่กันจนเคยชินมักเกิดความเบื่อหน่าย และหมดความพยายามที่จะปรับตัวเข้าหากันเช่นที่เคยปฏิบัติมา จุดจบของครอบครัวที่มีปฏิกิริยา3ประการมักจะเกิดการหย่าร้าง และจากการศึกษาของโสภา ชปิลมันท์ (2534 อ้างใน มัลลิกา สมสกุล, 2543:39) พบว่า ครอบครัวที่มีคุณภาพ คือการที่สมาชิกทุกคนในครอบครัวได้ร่วมทำกิจกรรมหลายๆอย่างร่วมกัน และเป็นการร่วมมือกันทำอย่างที่ทุกคนต้องมีความพึงพอใจ ไม่ใช่การบังคับ เช่น การรับประทานอาหารร่วมกัน การเดินหรือวิ่งออกกำลังกายด้วยกัน เป็นต้น

- ด้านการแสดงความรักต่อกันโดยภาพรวมของความพึงพอใจ ถ้าแยกย่อยลงในรายละเอียดพบว่า กลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานครมีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 6.30$) เช่น การแสดงความรู้สึกต่อกัน ($\bar{X} = 3.01$) ความสัมพันธ์ทางเพศ ($\bar{X} = 2.12$) (ตารางที่6) หมายความว่า สามมีและภรรยามีการปฏิบัติร่วมกันบ้างแต่ไม่บ่อยมากนักในเรื่องดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับ การศึกษาของ มัลลิกา สมสกุล (2543:66) พบว่า ข้าราชการสำนักงานประมาณที่สมรสแล้วมีความพึงพอใจในด้านการแสดงความรักต่อกันระดับปานกลาง คือ รู้สึกคิดถึงคู่ชีวิตของตัวเองเมื่อห่างกัน การเอาใจใส่ดูแลจากคู่ชีวิตที่มีต่อตัวเอง และการศึกษาของโสภา ชปิลมันน์และคณะ (2547:40) พบว่า การแสดงออกเกี่ยวกับความรักความผูกพันของคู่สมรส เป็นความรู้สึกในส่วนลึกของจิตใจของคู่สมรส นั่นคือการให้ความรัก ความอบอุ่นและความมั่นคงทางใจแก่กันและ

3. จากการศึกษาในเรื่องของการปรับปรุงตัวในการใช้ชีวิตคู่ พบว่าผู้พิการทางการมองเห็นส่วนใหญ่คิดว่าในปัจจุบันตัวเองทำหน้าที่ได้สมบูรณ์แล้วร้อยละ 40.3 แต่ต้องปรับปรุงในเรื่องของการใช้อารมณ์มากเกินไปร้อยละ 30.2 ปรับปรุงในเรื่องของการมีความรับผิดชอบมากขึ้นร้อยละ 15.5 ปรับปรุงในเรื่องของการมีความเข้าใจซึ่งกันและกันมากขึ้นร้อยละ 13.2 และปรับปรุงในการเข้าสังคมมากขึ้นร้อยละ 0.8 และเช่นเดียวกันกับผู้พิการทางการมองเห็นคิดว่าคู่ชีวิตของตนเองไม่ต้องการปรับปรุงอะไรอีกร้อยละ 35.7 แต่ต้องการให้มีการปรับปรุงตัวในเรื่องการใช้อารมณ์มากเกินไปร้อยละ 22.5 ปรับปรุงในเรื่องของการมีความเข้าใจซึ่งกันและกันมากขึ้นร้อยละ 18.6 ปรับปรุงให้มีความรับผิดชอบมากขึ้นร้อยละ 15.5 ให้มีความไว้วางใจซึ่งกันและกันมากขึ้นร้อยละ 4.7 ให้มีความมั่นใจในตัวเองมากขึ้นร้อยละ 2.2 และควรให้ความสำคัญกับญาติทั้งสองฝ่ายร้อยละ 0.8 ในผลของการศึกษาในส่วนนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ วารุณี บิณฑสันต์(2520 :76-77) ที่พบว่า การที่บุคคลสองคนมาใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน ก่อให้เกิดครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันที่มีความจำเป็นที่สุดสำหรับมนุษย์ เพราะเป็นหน่วยพื้นฐานที่ก่อให้เกิดแนวทางแห่งการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งในการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลทั้งสองไม่ได้หมายความว่าเพียงแต่การที่คนสองคนชายหญิงได้มาอยู่ร่วมกันเท่านั้น แต่จะต้องมีการปรับตัวในบทบาทใหม่ ทั้งในด้านความต้องการ ภาระงานในบ้านเรือน การดำเนินชีวิตประจำวัน ทักษะคิด ความคิดเห็น ค่านิยม ความสนใจ อารมณ์ เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตคู่ได้อย่างราบรื่น และสอดคล้องกับแนวคิดของ(จำเนียร รักษาภักดิ์, 2544:7) ที่ว่าการใช้ชีวิตคู่จะดำเนินต่อไปด้วยความหวังที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตคู่ และจะพัฒนาให้การอยู่ร่วมกันของสามีภรรยามีความสุขยิ่งขึ้น ซึ่งในความเป็นจริงนั้นการดำเนินชีวิตคู่ อาจจะพบกับอุปสรรคหรือความราบรื่นแตกต่างกันไป ย่อมแล้วแต่การปรับตัวของคนทั้งสอง ไม่มีใครที่จะวางแผนการดำเนินชีวิตของทั้งคู่ได้ ปกติการดำเนินชีวิตคู่ย่อมจะงอกงามและพัฒนาไปอย่างพอใจและมีความหมายในชีวิต หากทั้งคู่ใช้ความตั้งใจและพยายามที่จะประสานความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

ในส่วนของเหตุผลของการตัดสินใจใช้ชีวิตคู่ร่วมกับคู่ชีวิตคนปัจจุบันนั้น มีหลายเหตุผลซึ่งอาจจะเกิดจาก 3 เหตุผล คือ ความรัก ความเข้าใจและต้องการคนช่วยเหลือร้อยละ 56.5 เกิดจากความเข้าใจกันและกันร้อยละ 17.1 ต้องการคนช่วยเหลือร้อยละ 17.1 และมีความรักเพียงอย่างเดียวเท่านั้นร้อยละ 8.5 และตัดสินใจใช้ชีวิตคู่โดยไม่มีคำตอบร้อยละ 0.8 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ (จุฑารัตน์ อภิวัฒน์ธนกุล, 2546:97-100) ที่พบว่าคนตาบอดรู้สึกแฉะกว้างจึงต้องการเพื่อนที่เป็นที่พึ่งพากันได้ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นความสงสารมากกว่าความรัก ชีวิตคู่ของคนตาบอดส่วนใหญ่ไม่ได้เกิดความรักใคร่เสมอไป แต่เป็นสภาวะของความรู้สึกเหงา โดดเดี่ยว ที่ต้องการหาเพื่อนรู้ใจ ไว้คอยฟังหรือสร้างความสมบูรณ์ให้กับชีวิตที่ขาดหายไปมากกว่า ในลักษณะที่ว่า “สองหัว

ดีกว่าห้วนเดียว” ในการร่วมทางกันเพื่อเผชิญโลก ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจะค่อยเป็นค่อยไป เริ่มแทรกซึมจากความรัก ความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจกันและกัน คนตาบอดที่มีคู่ชีวิตที่ตาปกติมักจะมี ความสัมพันธ์ด้านลบในการดูแลผู้ที่ตาบอด เพราะเขาไม่รู้สึกรู้เห็นอกเห็นใจและไม่ต้องการดูแล สมรสที่ตาบอด ซึ่งสามีที่ตาบอดจะมีความต้องการให้ภรรยาที่ตาปกติช่วยเหลือด้านรายได้และดูแล ตัวเอง แต่สถานการณ์ปัจจุบันแสดงให้เห็นว่าการอยู่ด้วยกันบางคู่ นั้น ปราศจากความรักที่มีต่อกัน และภรรยาก็ไม่อยากดูแลสามีที่ตาบอด ผู้ชายตาบอดจึงมีภาวะเครียดและเป็นสาเหตุของปัญหาการ เจ็บป่วยทางจิตใจและเลิกกันไป หรือตัวอย่างผู้หญิงตาบอดที่ได้สามีตาปกติก็มีปัญหาการเจ็บป่วย ทางจิตใจ เนื่องจากสามีที่ตาปกติมักจะมีภรรยาใหม่และมักจะไม่วางใจภรรยาที่ตาบอด ในขณะที่ในคู่ สมรสที่สามีและภรรยาตาบอดทั้งคู่ พบว่าจะดูแลซึ่งกันและกัน เห็นอกเห็นใจกันมากกว่า

กล่าวโดยสรุป จากการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยก่อนสมรสและปัจจัยในช่วงสมรสที่คาดว่าจะมี ความสัมพันธ์และสามารถทำนายความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นในเขต กรุงเทพมหานคร โดยใช้สถิติพรรณนา สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน สถิติสัมประสิทธิ์ ไคว์สแคว และสถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ซึ่งจากการหาความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยก่อนสมรสและปัจจัยในช่วงสมรสซึ่งเป็นตัวแปรอิสระกับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้ พิการทางการมองเห็นซึ่งเป็นตัวแปรตาม พบว่าไม่มีปัจจัยใดที่มีความสัมพันธ์และสามารถทำนาย ความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานครได้ และจากการ ศึกษาครั้งนี้พบว่า ผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธที่มี การนับถือมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ซึ่งคนไทยมีอิสระที่นับถือศาสนาใดๆ ได้ตามความต้องการของตนเอง เพราะทุกศาสนาจะสอนให้ทุกคนทำความดีและมีความรักต่อผู้อื่น และถือเป็นเรื่องปกติที่ส่วนใหญ่ ผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานครจะแต่งงานกับคู่ชีวิตที่นับถือศาสนาเดียวกันและเห็น เรื่องของการประกอบอาชีพเป็นสำคัญในการเลือกใช้ชีวิตคู่ร่วมกันและประกอบอาชีพอิสระเป็น ส่วนใหญ่ อย่างเช่น นวดแผนไทย ค้าขาย เป็นต้น เพราะสามารถที่จะช่วยเหลือและปรึกษากันได้ดี ในคู่ชีวิตที่ประกอบอาชีพเดียวกัน เนื่องจากสังคมของผู้พิการทางการมองเห็นในเขต กรุงเทพมหานคร มีการเปลี่ยนคู่หรือเริ่มต้นใช้ชีวิตคู่ใหม่อยู่เสมอ ทำให้ทั้งคู่มีระยะเวลาของการใช้ ชีวิตคู่สั้น เกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกันน้อย ส่งผลให้ผู้พิการทางการมองเห็นในเขต กรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ตัดสินใจมีบุตรน้อยหรือไม่มีบุตรเลย ประกอบกับความคิดที่กลัวว่า ตัวเองไม่สามารถจะเลี้ยงบุตรได้ดี ไม่ต้องการให้บุตรต้องลำบาก รวมทั้งสภาพสังคมและการดำเนิน ชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป เพราะจากลักษณะของสายตาคิดปกติและความยากลำบากในการประกอบ อาชีพในสังคมปัจจุบัน แต่สถานภาพทางการเงินในครอบครัวของผู้พิการทางการมองเห็นในเขต

กรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ก็จัดอยู่ในกลุ่มพอกินพอใช้ แต่กลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นเองก็ยังคงต้องประกอบอาชีพเพื่อที่จะมีปัจจัยต่างๆ ใช้ในการดำรงชีวิตอย่างบุคคลทั่วไป ซึ่งในจุดนี้กลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นจะมีการแลกเปลี่ยนความรู้และช่วยเหลือกันในด้านของการประกอบอาชีพอยู่แล้ว ทำให้กลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นสามารถที่จะหารายได้มาจุนเจือครอบครัวได้อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องการศึกษาของ (จุฑารัตน์ อภิวัฒน์ธนกุล, 2546:101-104) ที่พบว่า ผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานครนั้น ไม่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องวัยของกลุ่มสมรสมากนัก เนื่องจากสังคมของผู้พิการทางการมองเห็นนั้นเป็นสังคมที่ค่อนข้างปิด ดังนั้นพวกเขาจึงไม่มีทางเลือกในการเลือกคู่ครองได้เหมือนคนสายตาปกติ จึงพบว่าผู้พิการทางการมองเห็นหลายคู่มีวัยที่แตกต่างกันระหว่างคู่สมรส หรือได้รู้จักกันในสังคมที่ใกล้ชิด เช่น อยู่ในวงดนตรีเดียวกัน หรือ ทำงานในองค์กรคนตาบอด เช่นเดียวกัน ผู้พิการทางการมองเห็นส่วนใหญ่จะมีคู่สมรสมากกว่าคน แต่ไม่ใช่เวลาเดียวกัน มีระยะเวลาในการอยู่ร่วมกันไม่นาน การพบกันคู่สมรสหรือคนรักมักผ่านการช่วยเหลือจากเพื่อนสนิท หรือเลือกด้วยตนเอง แต่จะศึกษานิสัยใจคอกันไม่นานนัก เพราะโอกาสในการศึกษาปัจจัยอื่นๆ ไม่มาก เนื่องจากข้อจำกัดในการมองเห็น แต่ผู้พิการทางการมองเห็นต้องการความรักและการดูแลเอาใจใส่ เป็นที่พึ่งพาอาศัยกันได้ ดังนั้นผู้พิการทางการมองเห็นจึงต้องการมีชีวิตคู่เช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เพื่อให้ชีวิตไม่โดดเดี่ยวและต้องการมีใครสักคนมาดูแลเป็นที่พึ่งพิง เพื่อให้ชีวิตมีความสุขมากขึ้น ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษารั้วนี้สามารถนำมาปรับใช้ได้ในชีวิตจริง โดยเป็นแนวทางในการให้คำปรึกษาผู้พิการทางการมองเห็นในการใช้ชีวิตคู่ ที่ผู้ให้คำปรึกษาคำหรับคนพิการจะต้องมีความเข้าใจว่า ปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร เพราะปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นดังกล่าวจะช่วยให้ผู้สมรสสามารถปรับตัว พุดคุยปรึกษา และแก้ปัญหาระหว่างการใช้ชีวิตคู่ร่วมกันได้อย่างราบรื่น ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ร่วมกันมากขึ้น และจะช่วยลดปัญหาการหย่าร้างของกลุ่มสมรสที่เป็นผู้พิการทางการมองเห็นได้ดีขึ้น เพราะปัจจุบันเกิดปัญหาคู่สมรสที่เป็นผู้พิการทางการมองเห็นเปลี่ยนคู่กันมากขึ้นโดยที่มีสาเหตุและปัจจัยหลายประการซึ่งทำให้เกิดปัญหาดังกล่าว และปัจจัยที่ทำให้ผู้พิการทางการมองเห็นมีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่อาจจะมีปัจจัยหลายประการ เช่น เรื่องของการสื่อสาร ความคาดหวังต่อกัน อุปนิสัย การปรับตัว อาชีพ เป็นต้น

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเกี่ยวกับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้พิการทางการมองเห็น(คนตาบอดและคนสายตาดูเลือนราง) ซึ่งจดทะเบียนเป็นสมาชิกของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยในเขตกรุงเทพมหานครที่แต่งงานแล้วหรือมีคู่ชีวิตแล้วและมีสถานภาพสมรสที่ยังอยู่ด้วยกัน เลือกกลุ่มตัวอย่างจากกรอบรายชื่อของสมาชิกสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยในเขตกรุงเทพมหานครที่เรียงรายชื่อตามตัวพยัญชนะ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยใช้ตารางเลขสุ่มให้หมายเลขเรียงลำดับตามรายชื่อเลือกสมาชิก 129 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามความพึงพอใจในชีวิตสมรสของ Spanier,G.B.(1976)โดยนำมาปรับใช้เพื่อเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งได้หาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ และทดสอบค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยงมีค่าเท่ากับ 0.87 โดยการใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้แล้วนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องและทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติพรรณนา สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน สถิติไคสแควร์ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

5.1 สรุปผลการวิจัย

ลักษณะส่วนบุคคลของผู้พิการทางการมองเห็น

กลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นเป็นเพศชายร้อยละ 66.7 และเพศหญิงร้อยละ 33.3 มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 42.88 ปี กลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 50-59 ปีร้อยละ 27.1 เป็นคนตาบอดสนิทร้อยละ 68.2 และคนสายตาดูเลือนรางร้อยละ 31.8 ส่วนใหญ่มีความพิการทางการมองเห็นตั้งแต่กำเนิดร้อยละ 36.4 ส่วนใหญ่มีอาชีพนวดแผนไทยร้อยละ 47.3 คู่ชีวิตของกลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นส่วนใหญ่เป็นคนตาบอดสนิทร้อยละ 47.3 ครอบครัวของกลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นส่วนใหญ่มีรายได้ในช่วง 1,000- 9,999 บาทคิดเป็นร้อยละ 53.5

ปัจจัยก่อนสมรสและปัจจัยในช่วงสมรส

ปัจจัยก่อนสมรส จากการวิจัย พบว่าในภาพรวมกลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธร้อยละ 96.9 และส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษาร้อยละ 28.7

ปัจจัยในช่วงสมรส พบว่า กลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นส่วนใหญ่มีระยะเวลาของการใช้ชีวิตคู่ในช่วง 1-9 ปีร้อยละ 59.7 โดยค่าเฉลี่ยของระยะเวลาการใช้ชีวิตคู่ 10.91 ปี กลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นส่วนใหญ่ไม่มีบุตรร้อยละ 37.2 และสถานภาพทางการเงินอยู่ในกลุ่มพอกินพอใช้ มีเงินเก็บร้อยละ 44.2

ความพึงพอใจในชีวิตสมรสของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร

ความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ จากการวิเคราะห์พบว่า โดยภาพรวมกลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานครมีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่อยู่ในระดับปานกลาง จากการศึกษาอาจกล่าวได้ว่าการที่คู่สมรสมีพึงพอใจในความสัมพันธ์ ย่อมจะส่งผลที่ดีต่อความสัมพันธ์ในอนาคตของคู่สมรส

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้พิการทางการมองเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงการใช้ชีวิตคู่ พบว่า

ด้านที่กลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นคิดว่าตัวเองควรมีการปรับปรุง ส่วนใหญ่คิดว่าไม่ต้องปรับปรุงตัวเองในการใช้ชีวิตคู่ร้อยละ 40.3 เพราะคิดว่าตัวเองได้ทำหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวได้ดีที่สุดแล้ว ส่วนการใช้อารมณ์มากเกินไปควรมีการปรับปรุงร้อยละ 30.2 เพราะคิดว่าตัวเองชอบใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผลในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการใช้ชีวิตคู่ ควรปรับปรุงให้มีความรับผิดชอบมากขึ้นร้อยละ 15.5 เพราะคิดว่าตัวเองไม่ค่อยมีความรับผิดชอบเท่าที่ควร และคิดว่าควรปรับปรุงตัวเองให้มีความเข้าใจซึ่งกันและกันมากขึ้นร้อยละ 13.2 เพราะคิดว่าตัวเองไม่ค่อยเข้าใจและเอาใจใส่ในความรู้สึกและความต้องการของคู่ชีวิตมากเพียงพอ แต่น้อยที่สุด คือ ควรมีการเข้าสังคมมากขึ้นร้อยละ 0.8 เพราะส่วนใหญ่คิดว่าตัวเองมีการเข้าสังคมอยู่แล้ว

ด้านที่กลุ่มคู่ชีวิตควรมีการปรับปรุง อย่างเช่น ส่วนใหญ่คิดว่าคู่ชีวิตของตัวเองไม่ต้องมีการปรับปรุงในการใช้ชีวิตคู่ร่วมกันร้อยละ 35.7 เพราะคิดว่าคู่ชีวิตได้ทำหน้าที่ของเขาในครอบครัวได้ดีที่สุดแล้ว ส่วนการใช้อารมณ์มากเกินไปควรมีการปรับปรุงร้อยละ 22.5 เพราะคิดว่าคู่ชีวิตยังมีการใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผลในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการใช้ชีวิตคู่ และควรที่จะมีความเข้าใจซึ่งกันและกันมากขึ้นร้อยละ 18.6 เพราะคิดว่าคู่ชีวิตยังไม่เข้าใจในความรู้สึกและความต้องการของอีกฝ่ายหนึ่งมากเท่าใด ควรปรับปรุงในเรื่องของการให้มีความรับผิดชอบมากขึ้นร้อยละ 15.5 เพราะคิดว่า

คู่ชีวิตยังไม่ค่อยมีความรับผิดชอบในบางเรื่องเท่าที่ควร และน้อยที่สุด คือ ควรให้ความสำคัญกับญาติทั้งสอง

เหตุผลของการตัดสินใจใช้ชีวิตคู่ร่วมกับคู่ชีวิตคนปัจจุบัน ผู้พิการทางการมองเห็นให้เหตุผลแบ่งออกเป็น 3 เหตุผล โดยมี 2 เหตุผลคือ ในด้านความเข้าใจและด้านการคนช่วยเหลือซึ่งมีร้อยละที่เท่ากันคือร้อยละ 17.2 เพราะรู้สึกว่าเขาต้องการคนที่สามารถดูแล ช่วยเหลือและเข้าใจพวกเขาได้ดี ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการที่เป็นผู้พิการทางสายตาเหมือนกันหรือการพูดคุยปรึกษาหารือกันกับคนสายตาปกติแล้วทำให้เกิดความเข้าใจในกันและกันในการใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน แต่เหตุผลของการที่มีความรักเพียงอย่างเดียวมีเพียงร้อยละ 8.5 เท่านั้น เพราะคิดว่าคนพิการอย่างพวกเขาไม่น่าจะมีความรักที่แท้จริงในการใช้ชีวิตคู่ร่วมกับอีกฝ่ายหนึ่ง และเหตุผลสุดท้ายส่วนใหญ่มีเหตุผลหลายอย่างรวมๆกันทั้ง ความรัก ความเข้าใจและด้านการคนช่วยเหลือร้อยละ 56.5 เพราะคิดว่าต้องการคนที่เข้าใจและสามารถช่วยเหลือ ดูแลพวกเขาได้ และจะต้องมีความรักประกอบกันด้วยในการใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน

การทดสอบสมมุติฐาน พบว่า ปัจจัยก่อนสมรสคือศาสนา ระดับการศึกษา และปัจจัยในช่วงสมรสคือ จำนวนบุตร ระยะเวลาของการใช้ชีวิตคู่ และสถานภาพทางการเงินในครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์และไม่สามารถร่วมกันทำนายความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ปัจจัยทั้ง 5 ตัว ได้แก่ ศาสนา ระดับการศึกษา จำนวนบุตร ระยะเวลาของการใช้ชีวิตคู่และสถานภาพทางการเงินในครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร ส่งผลให้ปัจจัยทั้ง 5 ตัวไม่สามารถทำนายความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร

5.2 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. หน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับผู้พิการทางการมองเห็น ควรมีการจัดอบรมหรือสัมมนาในเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตสมรสของผู้พิการทางการมองเห็นหรือการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นแก่นักให้คำปรึกษาสำหรับผู้พิการทางการมองเห็น เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแนวทางการให้คำปรึกษาของนักให้คำปรึกษาสำหรับผู้พิการทางการมองเห็น แล้วนำผลการอบรมหรือสัมมนาไปปรับใช้ในงานบริการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการทางการมองเห็น โดยเฉพาะการให้คำปรึกษาในเรื่องการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นให้ดีขึ้นต่อไป

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวกับงานบริการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการทางการมองเห็น ควรเน้นการให้คำปรึกษาแก่ผู้พิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานครเป็นกลุ่ม ในเรื่องของการเตรียมตัวก่อนการใช้ชีวิตคู่ รวมทั้งปัจจัยก่อนสมรสและปัจจัยในช่วงสมรส เพื่อลดปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นตามมาในสังคมสมัยนี้ ที่ส่งผลให้เกิดการหย่าร้างบุตรไม่ได้รับการศึกษาและก่อให้เกิดปัญหาต่างๆต่อสังคมในระดับใหญ่ขึ้นไปอีก

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวกับงานบริการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการทางการมองเห็น ควรมีการจัดอบรมหรือสัมมนาในเรื่องการใช้ชีวิตคู่แก่ผู้พิการทางการมองเห็น เพื่อให้ผู้พิการทางการมองเห็นได้รับรู้และเข้าใจในความต้องการหรือลักษณะนิสัยของแต่ละฝ่าย ตลอดจนสามารถที่จะปรับตัวเพื่อแก้ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในการใช้ชีวิตคู่ต่อไป และส่งผลให้เกิดความสุขและเกิดผลดีต่อบุคคลรอบข้าง โดยเฉพาะคนในครอบครัวและสังคมโดยรวม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

ควรที่จะมีการทำการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นเพิ่มขึ้นอีก เพื่อที่จะได้ข้อมูลและความรู้จากการวิจัยอย่างละเอียดซึ่งอาจจะทำให้พบปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นโดยภาพรวม เช่น ศึกษาในกลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นในภาคต่างๆของประเทศไทย เพื่อจะได้เห็นความแตกต่างว่ากลุ่มผู้พิการทางการมองเห็นในแต่ละภาคมีปัจจัยตัวใดที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ และจะทำให้เห็นภาพรวมการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นในประเทศไทยได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น หรือศึกษาระหว่างคู่ชีวิตที่มีลักษณะสายตาดังๆ เช่น คนตาบอดสนิทกับคนสายตาสั้น หรือ คนตาบอดสนิทกับคนสายตาสั้นคนตาบอดสนิท เป็นต้น เพื่อเปรียบเทียบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งสองมีปัจจัยตัวใดที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ และให้เห็นภาพรวมในการใช้ชีวิตคู่ของผู้พิการทางการมองเห็นว่าแต่ละคู่ที่มีลักษณะสายตาดังๆแตกต่างกันมีการใช้ชีวิตคู่อย่างไร แล้วสามารถนำไปปรับใช้เป็นแนวทางในการแก้ ปัญหาการใช้ชีวิตคู่ รวมทั้งการหาวิธีการพัฒนาคุณภาพชีวิตสมรสของผู้พิการทางการมองเห็นต่อไป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กนิษฐา บุญยัง.(2541). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรส : ศึกษากรณีประชาชนในจังหวัดสมุทรปราการ. สารนิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโครงการสวัสดิการสังคม,บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- ขวัญชัย มะโนแก้ว.(2544). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความมั่นคงในชีวิตสมรสของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน ในสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(สังคมวิทยาประยุกต์), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จุฑานาฏ ผดุงเจริญ.(2543).อิทธิพลของรูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวที่มีทัศนคติในการเลือกคู่ครองและการสมรส:ศึกษาเฉพาะนักศึกษาปริญญาโท ของมหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต(สื่อสารมวลชน), คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จิตประภา ศรีอ่อนและคณะ. (2545). รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาชีวิตสมรสของคนหนุ่มสาวในกรุงเทพมหานคร. ฝ่ายวิจัย วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จิรพร แฝ่วกิ่ง และ โสภา อ่อนโอภาส.(2545).วิถีชีวิตคนพิการทางสายตาในเขตกรุงเทพมหานคร. รายงานการวิจัยกรณีศึกษากลุ่มนอกร่างงาน ชุดโครงการพัฒนาระบบสวัสดิการสำหรับคนจนและคนด้อยโอกาสในสังคมไทย,สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- จันทร์เพ็ญ คุปต์กาญจนกุล.(2526). ตัวแบบสมมุติฐานความพึงพอใจในชีวิตสมรส:การทดสอบเฉพาะกรณีข้าราชการกระทรวงอุตสาหกรรม กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยามหาบัณฑิต, คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จุฑารัตน์ อภิวัฒน์ธนกุล.(2546).หญิงตาบอด:วิถีชีวิต การสร้างพลังอำนาจและกระบวนการต่อสู้เพื่อพัฒนาโอกาสทางสังคม. โครงการวิจัยส่วนบุคคลนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(สตรีศึกษา), สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- จำเนียร รักษาภักดี.(2544). การศึกษาเรื่องจริยธรรมของคู่สมรสตามหลักพุทธศาสนา. วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ฉันทนา วุฒิไกรจารีต.(2544). การศึกษาปัจจัยก่อนสมรส ปัจจัยการเลือกคู่และทัศนคติต่อการสมรส
ระหว่างแรงงานที่จดทะเบียนสมรสและไม่จดทะเบียนสมรส : ศึกษากรณีแรงงานใน
นิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์
ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการจัดการโครงการสวัสดิการสังคม บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- ฉันทจิต จริยบุญโรจน์.(2541). การเปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตสมรสของคู่สมรสที่มีการจับคู่
ของบทบาททางเพศต่างกัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา
จิตวิทยาพัฒนาการ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทวีศักดิ์ ถิระบัญชาศักดิ์.(2543). การศึกษาความคิดเห็นต่อการคบเพื่อนต่างเพศ การเลือกคู่ครอง
และการสมรสของนักเรียนนายร้อยตำรวจ. สารนิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหา
บัณฑิต, สาขาการจัดการโครงการสวัสดิการสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัว
เฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- ทัศนียา วงศ์จันทร์.(2544). ความคิดเห็นของสตรีในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ที่มีต่อการสมรส.
รายงานวิจัยฉบับที่ 168, สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยพายัพ.
- นงพงา ลิ้มสุวรรณและคณะ. (2545). ความคาดหวังจากชีวิตคู่ : วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่ง
ประเทศไทย. ปีที่ 47 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน:198- 207.
- นันทกานต์ วงษ์ปัญญา.(2542). ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในชีวิตสมรสกับความไว้วางใจ
คู่สมรส. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม
คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บรรพต เวียงนนท์.(2541). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสของข้าราชการตำรวจ.
สารนิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโครงการสวัสดิการ
สังคม, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- บุญประครอง ภาณุรัตน์.(2531). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความไม่มั่นคงในชีวิตสมรส: ศึกษากรณีสตรีที่
สมรสแล้ว ภาครัฐบาล, รัฐวิสาหกิจและเอกชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมวิทยาและ
มานุษยวิทยา มหาบัณฑิต, คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ใบศรี แสงบาล.(2544). ผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทฤษฎีของโรเจอร์
สต็อคุณภาพชีวิตสมรสของสตรีที่มีปัญหาครอบครัว. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุษย์.(2534).จิตวิทยาครอบครัว. (พิมพ์ครั้งที่1) กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัฒน์ สุจันงค์.(2522). ชีวิตการครองเรือน. กรุงเทพมหานคร. ไทยวัฒนาพานิช.
- เพชรน้ำหนึ่ง ศิริวรรณนะ.(2545). การศึกษาความรู้ ทักษะและปัจจัยในการมีชีวิตคู่ของบุคคล
พิการจากการบาดเจ็บทางไขสันหลังในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชางานบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พิมพ์พรรณ สุรนนท์. (2535). คุณภาพชีวิตสมรส: ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการ สังกัดกรมประชาสัมพันธ์
กระทรวงการพัฒนาชุมชน และสำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร. บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มัลลิกา สมสกุล.(2543).คุณภาพชีวิตสมรส: ศึกษากรณีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจใน
ชีวิตสมรสของข้าราชการสำนักงบประมาณ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์.(2538).ที่ระลึกเนื่องใน
วโรกาสสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯเปิดศูนย์การศึกษา
และฟื้นฟูสมรรถภาพคนตาบอด จังหวัดร้อยเอ็ด วันที่25 กุมภาพันธ์2538:70.
- ระภีภัทร์ วงษ์ภักดี.(2542).สิทธิและโอกาสในการประกอบอาชีพของคนพิการ: ศึกษากรณีผู้พิการ
ทางการมองเห็น.สารนิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ
โครงการสวัสดิการสังคม,บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- รุจา ชัชวาลยางกูร.(2541). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตสมรสกับการเกิดเพศสัมพันธ์นอกคู่
สมรส: ศึกษาเฉพาะกรณีโรงพยาบาลพระนั่งเกล้าและโรงพยาบาลบาราศนราดรุ
จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วันทนา กลิ่นงาม.(2523). ภาวะการหย่าร้างของประชากรไทยในเขตกรุงเทพมหานคร ระหว่างปี
พ.ศ.2512-2521: การศึกษาจากทะเบียนการหย่า. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต (ประชากรศาสตร์), สาขาวิชาวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

วารุณี บิณฑสันต์.(2520). แนวทางไปสู่ความสำเร็จในชีวิตครอบครัว.กรุงเทพมหานคร.

มิตรนราการพิมพ์ :76-77.

วิโรจน์ ตัดโศ.(2544). การศึกษาสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคลิกภาพ ลักษณะครอบครัว ปฏิสัมพันธ์ในครอบครัวและความสำเร็จในชีวิตสมรสของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน ฝ่ายป้องกันปราบปราม ตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(พัฒนาสังคม), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วิริยะ นามศิริพงศ์พันธ์ .(2545). สัมภาษณ์ : คู่รักคู่ชีวิต. ปีที่ 6 ฉบับที่ 116 ประจำวันที่1- 30 พฤศจิกายน: 86.

สงัน สุวรรณเลิศ.(2516). สุขภาพจิตของคนพิการ.อนุสรณ์งานฌาปนกิจศพขุนสิทธิ โอสธ จ.ม.พระนคร:127-128.

สถาบันวิจัยสาธารณสุขไทย.(2540). มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข:9.

สามารถ รัตนสาร.(2545). ศึกษาทักษะการมีวิถีชีวิตอิสระในกลุ่มผู้ใหญ่ที่พิการทางการมองเห็นในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

สิริพงษ์ ศรีตุลา.(2541). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวในชีวิตสมรสของข้าราชการตำรวจ : ศึกษาเฉพาะข้าราชการตำรวจชายในจังหวัดสมุทรปราการ. สารนิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการจัดการโครงการสวัสดิการสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

ส.อินทรีสุขศรี.(2544). นำชีวิตคู่สู่สุข.ไขข้อกังขาปัญหาครอบครัว นำชีวิตคู่สู่สุข.สำนักพิมพ์พิมพ์ทอง.กรุงเทพมหานคร:9-11.

สมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์.(2524).ตำราครอบครัวสัมพันธ์. พฤศจิกายน: 352-355.

เสมอ จันทรพุฒ.(2543).เอกสารการสอนชุดวิชาครอบครัวและสิ่งแวดล้อม หน่วยที่1-7. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์.สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.กรุงเทพมหานคร:112-113.

โสภา ขปิลมันน์และคณะ.(2547).รายงานการวิจัยครอบครัว:ปัจจัยปกป้องหรือผลักดันปัญหาเสพติดของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร.คณะกรรมการศึกษาวิจัยปัญหาสังคม สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์:35.

สำนักงานคณะกรรมการอิสลามจังหวัดสงขลา.(2539).ครอบครัวมุสลิม.วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี:35-37.

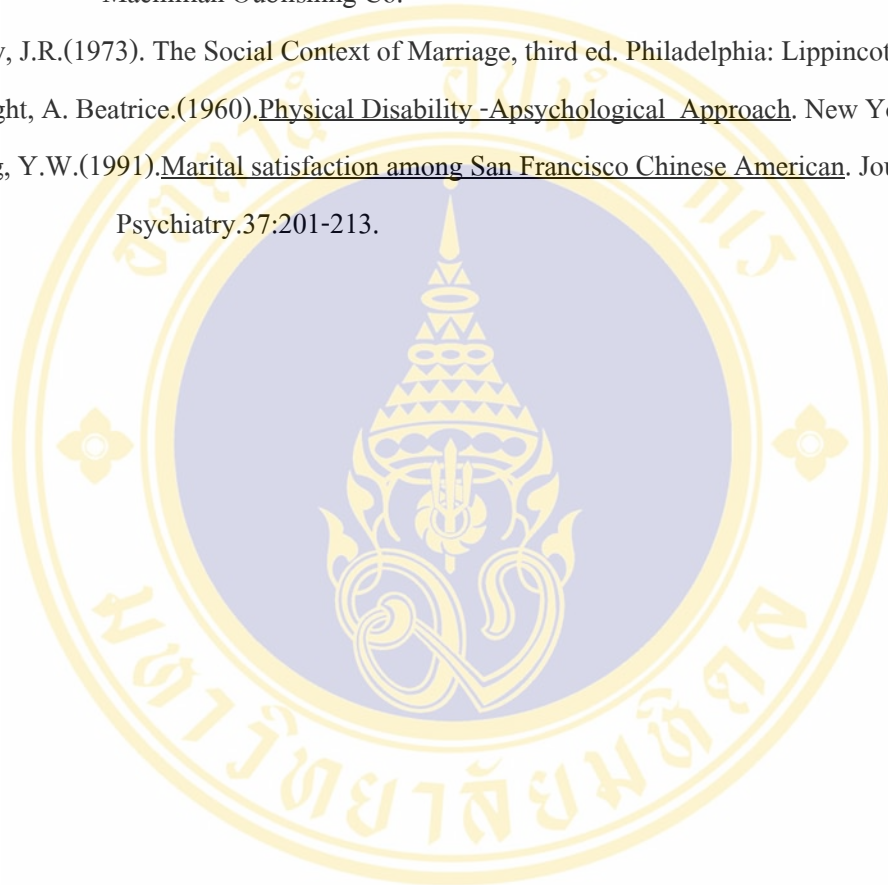
- ศศโสฬส จิตรวานิชกุล. (2542). การศึกษาพฤติกรรม ความสนใจ และความต้องการในการเปิดรับสื่อของคนตาบอดในเขตกรุงเทพมหานคร.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต,สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุบลรัตน์ พิษณุชยะนันท์.(2531). คุณภาพชีวิตสมรส : ศึกษากรณีข้าราชการสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์และมนุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหาบัณฑิต, คณะศึกษาศาสตร์และมนุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรุณรุ่ง บุญธนนันทพงศ์.(2535). พฤติกรรมและตัวชี้วัดความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสในเขตกรุงเทพมหานครที่นำไปสู่ความต้องการหย่าร้าง.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต,สาขาวิชาวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อรุณี ไพศาลพาณิชย์กุล.(2541).ความมั่นคงในชีวิตสมรส:ศึกษากรณีเจ้าหน้าที่สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต(พัฒนาศึกษา),สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2545). จิตวิทยาชีวิตคู่และการบำบัดคู่สมรส. ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัว. กรุงเทพมหานคร.

ภาษาอังกฤษ

- Bahr, S.J. , Chappell, C.B. and Leigh, G.K.(1983). Age at Marriage, Role Enactment, Role Censensus, and Marital Satisfaction. Journal of Marriage and the Family. 45(November1983):795- 803.
- Bahr, S.J.(1989). Family interaction. New York:Macmillan.
- Blood, R.O.(1960). Husbands and Wives: The Dynamics of Married Living. Glencoe, Illinois, The Free Press:143-155.
- Booth, A. and White, L.K.(1980). Thinking about divorce. Journal of Marriage and the Family.42(February 1980):603-619.
- Booth, A. and White, L.K.(1985). The transition to parenthood and marital quality. Journal of Family Issues.6:435-449.
- Bumpass,L.L. & Jame A. Sweet.(1972). Differential in Marital Instability: (Decemer 1965) American Sociological Review. Vol.37:754-766.

- Burr, W.R.(1976). Theory construction and the sociology of the family. New York: Wiley.
- Cochran, W.G.(1977). Sampling Techniques (3rd ed.). New York: John Wiley & Sons.
- Cuber, J. & Harroff, P.(1966). Sex and the significant American. Baltimore: Penguin Books.
- Harsh , Mary Joanne.(1994). Marital satisfaction in older couples when the male has become visually impaired or blind. Pacific graduate school of Psychology.DAI-B 55/11:5070.
- Huston, T.L.(1991). Socioemotional behavior & satisfaction in marital relationship: A longitudinal study. Journal of Personality and Social Psychology.61:721-733.
- Kephart, W.M.(1961).The Family, Society, and the Individual.Boston:Houghton Mitten Company.
- Lauer, R.H., Lauer, J.C. & Kerr, S.T.(1990). The long-term marriage-Perceptions of stability and Satisfaction. International Journal of Aging & Human Development.31:189-195.
- Levenson, R.W., Carstensen, L.L. & Gottman, J.M.(1993). Long-term marriage: Age, gender and Satisfaction. Psychology & Aging.8:301-313.
- Lewis, R.A. and Spanier, G.B.(1979). Theorizing about the Quality and Stability Marriage. Contemporary Theories About The Family. vol1. New York:The Free Press:268-294.
- Lloyd Saxton.(1983). The Life Cycle and Marriage. The Individual, Marriage, and the Family:229-233.
- Markman, H.(1981). Predictions of marital distress: A 5-year follow-up. Journal family consulting and Clinical Psychology,49: 761.
- Miller, B.G.(1976). A multivariate development model of marital satisfaction. Journal of Marriage and the Family. 38(November1983):50-58.
- Moore, D.(1983). Prepared children and marital satisfaction during the antepartum and postpartum periods. Nursing Research,52(March/April1983) :73-79.
- Nicole, W.C.(1988). Marital Therapy: An Integrative Approach. New York: Guilford Press.
- Rhyne, D.(1981). Bases of marital satisfaction among men and women. Journal of Marriage and the Family.43(November 1981):941-946.
- Roach, A.J. , Frazier, L. P. , and Bowden S.R.(1981). The marital satisfaction scale:Development of a measure for intervention research. Journal of Marriage and the Family. 44 (August1981):537-545.
- Schwab, J. , Stephenson, J. & Ice, J.(1993). Evaluating Family Mental Health: History, Epidemiology and Treatment Issues. New York: Plenum.

- Spanier, G.B.(1976). Measuring Dyadic Adjustment: New Scales for Assessing the Quality of Marriage and Similar Dyads. Journal of Marriage and the Family. 37(February 1976):15-28.
- Stinnet, N.J.,J. Waltersand E. Kaye.(1984).Relationshipsin Marriage and Family. New York: Macmillan Oublishing Co.
- Udry, J.R.(1973). The Social Context of Marriage, third ed. Philadelphia: Lippincott.
- Wright, A. Beatrice.(1960).Physical Disability -Apsychological Approach. New York:49.
- Ying, Y.W.(1991).Marital satisfaction among San Francisco Chinese American. Journal of Social Psychiatry.37:201-213.

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบแบบสอบถาม

1. อาจารย์ กิตติพงษ์ สุทธิ	ผู้อำนวยการ
สถาบันคนตาบอดแห่งชาติเพื่อการวิจัยและพัฒนา
2. อาจารย์ ไพฑูรย์ วนารมย์	ประธานชมรมครูและผู้ปกครอง
โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพ
3. อาจารย์ อัญชลิกา ตนานนท์	อาจารย์ประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพ
4. อาจารย์ ชุมพร สาริยันต์	อาจารย์ประจำชั้นอนุบาล 1
โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง
ความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็น
ในเขตกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ ในหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชางานบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อใช้สัมภาษณ์คนพิการทางการมองเห็นที่มีผู้ชีวิตแล้ว ซึ่งผลจากการศึกษาที่ได้ในครั้งนี้จะนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานและแนวทางในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็นต่อไป ข้อมูลดังกล่าวจะไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อผู้ตอบแบบสอบถาม ขอให้ท่านตอบแบบสอบถามฉบับนี้ตามความคิดเห็นของท่านและตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด ข้อมูลที่ตอบจะเป็นความลับที่สุด โดยจะนำข้อมูลไปวิเคราะห์ในภาพรวม ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านให้ช่วยตอบแบบสอบถามให้สมบูรณ์ เพราะคำตอบของท่านทั้งหมดมีความสำคัญกับงานวิจัยเป็นอย่างยิ่ง และขอให้ท่านตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อคำถามตามความคิดเห็นของท่านโดยผู้วิจัยจะเป็นผู้สัมภาษณ์ ซึ่งการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ผู้วิจัยไม่สามารถที่จะบังคับให้ท่านตอบแบบสอบถามได้ หากท่านไม่ต้องการหรือไม่ยินยอมที่จะตอบแบบสอบถาม ทั้งนี้การตอบแบบสอบถามขึ้นอยู่กับความเห็นชอบของท่าน

แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 12 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็นจำนวน 32 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงในการใช้ชีวิตเพื่อให้เกิดความพึงพอใจในการใช้ชีวิตจำนวน 3 ข้อ

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

นางสาวสุปราณี วาสนาม

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชางานบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ
วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ชื่อผู้ตอบแบบสอบถาม.....วันที่.....เดือน.....2547

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. อายุ.....ปี
3. ศาสนา ☐ พุทธ ☐ คริสต์ ☐ อิสลาม ☐ อื่นๆ.....
4. ลักษณะสายตาของท่าน ☐ ตาบอดสนิท ☐ สายตาเลือนราง
5. หากท่านเป็นผู้พิการทางการมองเห็นท่านมีความพิการมาแล้ว ☐ ตั้งแต่กำเนิด ☐ จำนวน.....ปี
6. ระยะเวลาของการใช้ชีวิตอยู่.....ปี
7. ท่านมีบุตรจำนวน ☐ ไม่มี ☐ มี (จำนวนบุตร.....คน)
8. ระดับการศึกษาสูงสุดของท่าน

☐ ไม่ได้รับการศึกษา	☐ ประถมศึกษา
☐ มัธยมศึกษาตอนต้น	☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย
☐ ปวช./ปวส.	☐ ปริญญาตรี ☐ สูงกว่าปริญญาตรี
9. อาชีพของท่าน

☐ ข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ	☐ ขายลอตเตอรี่
☐ พนักงานรับโทรศัพท์	☐ เล่นดนตรี
☐ แม่บ้าน	☐ ค้าขาย ☐ อื่นๆ.....
10. ลักษณะสายตาของคู่วิด ☐ ตาบอดสนิท ☐ สายตาเลือนราง ☐ สายตาปกติ
11. รายได้ปัจจุบันของท่านและคู่วิด.....บาทต่อเดือน
12. สถานภาพทางการเงินของท่านและคู่วิดในปัจจุบัน

☐ พอกินพอใช้ มีเงินเก็บ	☐ พอกินพอใช้ ไม่มีเงินเก็บ
☐ พอกินพอใช้ มีหนี้สิน	☐ ไม่พอใช้ มีหนี้สิน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็น

คำชี้แจง แบบสอบถามตอนนี้มีวัตถุประสงค์ต้องการทราบ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางการมองเห็น ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเลือกตอบเพียง 1 คำตอบ

ข้อที่ 1-15 ท่านและผู้ชีวิตมีความคิดเห็นตรงกันมากน้อยเพียงใดในด้านต่างๆต่อไปนี้

ท่านและผู้ชีวิตมีความคิดเห็นตรงกันในเรื่อง	ความคิดเห็นตรงกัน					
	ทุกครั้ง	แทบทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นานๆครั้ง	ไม่เคยเลย
1.การจัดการด้านการเงิน						
2. การใช้เวลาพักผ่อนร่วมกัน						
3. ความสำคัญทางศาสนา						
4. การแสดงความรู้สึกต่อกัน						
5. เรื่องเพื่อน						
6. ความสัมพันธ์ทางเพศ						
7. การแสดงพฤติกรรมทางสังคม						
8. หลักการดำเนินชีวิต						
9. การปฏิบัติต่อพ่อแม่ของตนเองหรือของผู้ชีวิต						
10. เป้าหมายและสิ่งที่คิดว่าสำคัญในชีวิต						
11. ระยะเวลาที่ได้อยู่ร่วมกัน						
12. การตัดสินใจในเรื่องสำคัญๆ						
13. การจัดการเกี่ยวกับการะงานในบ้าน						
14. กิจกรรมที่สนใจและการใช้เวลาว่าง						
15. การตัดสินใจในอาชีพและการงาน						

ข้อที่ 16-24 ท่านและคู่ชีวิตมีพฤติกรรมดังต่อไปนี้บ่อยเพียงใด

ความถี่ในการกระทำ	ทุกวัน	เกือบทุกวัน	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นานๆครั้ง	ไม่เคยเลย
16. การพูดถึงการหย่าหรือแยกกันอยู่						
17. การออกจากบ้านเมื่อมีการทะเลาะกัน						
18. ความคิดที่ว่าชีวิตคู่จะไปด้วยกันได้ดี						
19. ท่านมีความไว้วางใจในคู่ชีวิตของท่าน						
20. ท่านรู้สึกเสียใจที่แต่งงานกับคู่ชีวิต						
21. ทะเลาะกัน						
22. การกระตุ้นหรือยั่วให้โกรธ						
23. แสดงความรัก เช่น การโอบกอด หอมแก้ม ให้ของขวัญ						
24. ท่านและคู่ชีวิตทำในสิ่งที่สนใจข้างนอกบ้านด้วยกัน						

ข้อที่ 25-28 ในสถานการณ์ต่างๆต่อไปนี้ท่านและคู่ชีวิตพูดคุยกันบ่อยเพียงใด

มีการพูดคุยและ	มากกว่า หนึ่ง ครั้งใน วัน	หนึ่งครั้ง ในวัน	หนึ่งถึง สอง ครั้งต่อ สัปดาห์	หนึ่งถึง สองครั้ง ในเดือน	น้อยกว่า หนึ่งครั้ง ในเดือน	ไม่เคยเลย
25. แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน						
26. หัวเราะด้วยกัน						
27. รับฟังความคิดเห็นโดยไม่โกรธ						
28. มีแผนงานที่จะทำร่วมกัน						

ข้อที่ 29-30 เมื่อ 1-2 สัปดาห์ที่ผ่านมาท่านและคู่ชีวิตมีความคิดเห็นแตกต่างกันในหัวข้อต่อไปนี้

29. ไม่ต้องการมีเพศสัมพันธ์เพราะเหนื่อยเกินไป ใช่..... ไม่ใช่.....

30. ไม่แสดงความรัก เช่น การโอบกอด หอมแก้ม ใช่..... ไม่ใช่.....

31. โดยภาพรวมความสัมพันธ์ของท่านและคู่ชีวิตตอนนี้

- ไม่มีความสุขเลย
 ไม่มีความสุข
 ไม่ค่อยมีความสุข
 มีความสุขบ้าง
 มีความสุขดี
 มีความสุขอย่างมาก
 ทุกอย่างสมบูรณ์แบบที่สุด

32. ข้อความใดสามารถอธิบายถึงความรู้สึกเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในอนาคตของท่านและคู่ชีวิตได้ดีที่สุด

- ฉันมีความปรารถนาอย่างมาก ที่จะให้ความสัมพันธ์ของฉันดำเนินไปได้ด้วยดี ฉันยอมทำทุกสิ่งเพื่อให้มันดีขึ้น
 ฉันมีความปรารถนาอย่างมาก ที่จะให้ความสัมพันธ์ของฉันดำเนินไปได้ด้วยดี ฉันจะทำในสิ่งที่ฉันทำได้ เพื่อให้มันดีขึ้น
 ฉันมีความปรารถนาอย่างมาก ที่จะให้ความสัมพันธ์ของฉันดำเนินไปได้ด้วยดี ฉันจะทำในส่วนของฉันให้ดีที่สุด
 มันคงจะดีถ้าความสัมพันธ์ของฉันดำเนินไปได้ด้วยดี แต่ฉันไม่สามารถทำอะไรได้มากกว่าที่ฉันเป็นอยู่ในขณะนี้
 มันคงจะดีถ้าความสัมพันธ์ของฉันดำเนินไปได้ด้วยดี แต่ฉันไม่อยากที่จะทำอะไรไปมากกว่าที่ฉันเป็นอยู่ในขณะนี้
 ความสัมพันธ์ของฉันไม่มีทางที่จะดีขึ้นได้ ไม่มีสิ่งใดที่ฉันจะทำได้เพื่อให้ความสัมพันธ์ของฉันดำเนินต่อไป

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงในการใช้ชีวิตคู่เพื่อให้เกิดความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่

1. ท่านคิดว่าสิ่งสำคัญที่สุดที่ท่านควรปรับปรุงเพื่อให้ชีวิตของท่านมีความพึงพอใจกับการใช้ชีวิตคู่ร่วมกันคือ.....

.....

2. ท่านคิดว่าสิ่งสำคัญที่สุดที่ชีวิตของท่านควรปรับปรุงเพื่อให้ท่านมีความพึงพอใจกับการใช้ชีวิตคู่ร่วมกันคือ.....

.....

3. เหตุผลของการใช้ชีวิตคู่ร่วมกับคู่ชีวิตคนปัจจุบัน.....

.....

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
SEX	129	1	2	1.33	.47
AGE	129	21	66	42.88	11.17
religion of respondent	129	0	1	3.10E-02	.17
EYE	129	1	2	1.32	.47
TIMEV	129	0	60	18.26	18.50
TIMEL	129	1	40	10.91	9.99
NUMB	129	0	6	1.05	1.06
education	129	0	2	.94	.58
OCCU	129	1	7	4.88	2.37
EYE2	129	1	3	1.83	.87
INCOME	129	1000	50000	11332.56	7896.77
economy of family	129	0	1	.26	.44
Valid N (listwise)	129				

religion of respondent

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	buddhism	125	96.2	96.9	96.9
	christianity and islam	4	3.1	3.1	100.0
	Total	129	99.2	100.0	
Missing	System	1	.8		
Total		130	100.0		

EDU

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0	25	19.2	19.4	19.4
	3	47	36.2	36.4	55.8
	4	15	11.5	11.6	67.4
	6	42	32.3	32.6	100.0
	Total	129	99.2	100.0	
Missing	System	1	.8		
Total		130	100.0		

TIMEL

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	1	.8	.8	.8
	2	17	13.1	13.2	14.0
	3	17	13.1	13.2	27.1
	4	10	7.7	7.8	34.9
	5	17	13.1	13.2	48.1
	6	4	3.1	3.1	51.2
	7	3	2.3	2.3	53.5
	8	5	3.8	3.9	57.4
	9	3	2.3	2.3	59.7
	10	6	4.6	4.7	64.3
	11	1	.8	.8	65.1
	12	2	1.5	1.6	66.7
	13	2	1.5	1.6	68.2
	15	7	5.4	5.4	73.6
	16	1	.8	.8	74.4
	17	3	2.3	2.3	76.7
	18	4	3.1	3.1	79.8
	19	1	.8	.8	80.6
	20	5	3.8	3.9	84.5
	22	4	3.1	3.1	87.6
	24	1	.8	.8	88.4
	26	1	.8	.8	89.1
	27	1	.8	.8	89.9
	28	1	.8	.8	90.7
	30	5	3.8	3.9	94.6
	31	1	.8	.8	95.3
	35	1	.8	.8	96.1
	36	2	1.5	1.6	97.7
	40	3	2.3	2.3	100.0
	Total	129	99.2	100.0	
Missing	System	1	.8		
Total		130	100.0		

NUMB

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0	48	36.9	37.2	37.2
	1	39	30.0	30.2	67.4
	2	33	25.4	25.6	93.0
	3	7	5.4	5.4	98.4
	4	1	.8	.8	99.2
	6	1	.8	.8	100.0
	Total	129	99.2	100.0	
Missing	System	1	.8		
Total		130	100.0		

economy of family

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	savings deposit and no savings	95	73.1	73.6	73.6
	have debt	34	26.2	26.4	100.0
	Total	129	99.2	100.0	
Missing	System	1	.8		
Total		130	100.0		

Crosstab

Count

		SCORE		Total
		2	3	
EDU	0	11	14	25
	3	29	18	47
	4	9	6	15
	6	17	25	42
Total		66	63	129

Crosstab

Count

		SCORE		Total
		2	3	
TIMEL	1	1		1
	2	8	9	17
	3	10	7	17
	4	6	4	10
	5	9	8	17
	6	2	2	4
	7	2	1	3
	8	3	2	5
	9	3		3
	10	3	3	6
	11		1	1
	12		2	2
	13	2		2
	15	1	6	7
	16		1	1
	17	2	1	3
	18	2	2	4
	19	1		1
	20	2	3	5
	22	1	3	4
	24	1		1
	26		1	1
	27	1		1
	28		1	1
	30	1	4	5
	31	1		1
	35		1	1
	36	2		2
	40	2	1	3
Total		66	63	129

Crosstab

Count

		SCORE		Total
		2	3	
NUMB	0	29	19	48
	1	17	22	39
	2	16	17	33
	3	4	3	7
	4		1	1
	6		1	1
Total		66	63	129

Correlations

		EDU	TIMEL	NUMB	SCORE2
EDU	Pearson Correlation	1.000	-.133	-.165	.057
	Sig. (2-tailed)	.	.134	.062	.519
	N	129	129	129	129
TIMEL	Pearson Correlation	-.133	1.000	.658*	.003
	Sig. (2-tailed)	.134	.	.000	.970
	N	129	129	129	129
NUMB	Pearson Correlation	-.165	.658*	1.000	.021
	Sig. (2-tailed)	.062	.000	.	.816
	N	129	129	129	129
SCORE2	Pearson Correlation	.057	.003	.021	1.000
	Sig. (2-tailed)	.519	.970	.816	.
	N	129	129	129	129

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Crosstab

Count

		SCORE		Total
		2	3	
RELIGION	1	65	60	125
	2	1	3	4
Total		66	63	129

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	1.131 ^b	1	.288		
Continuity Correction ^a	.308	1	.579		
Likelihood Ratio	1.177	1	.278		
Fisher's Exact Test				.358	.292
Linear-by-Linear Association	1.122	1	.289		
N of Valid Cases	129				

a. Computed only for a 2x2 table

b. 2 cells (50.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1.95.

Crosstab

Count

		score of respondent		Total
		mid	high	
economy of family	savings deposit and no savings have debt	45	50	95
		21	13	34
Total		66	63	129

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	2.077 ^b	1	.150		
Continuity Correction ^a	1.541	1	.215		
Likelihood Ratio	2.094	1	.148		
Fisher's Exact Test				.166	.107
Linear-by-Linear Association	2.061	1	.151		
N of Valid Cases	129				

a. Computed only for a 2x2 table

b. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 16.60.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล

สุปราณี วัฒนาม

วันเกิด

23 มีนาคม 2522

สถานที่เกิด

กรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา

มหาวิทยาลัยรังสิต พ.ศ.2541-2545

วท.บ. (กายภาพบำบัด)

มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ.2545-2548

ศศ.ม. (งานบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ)

ที่อยู่

288-289/3 ถ.รองเมือง ต. สระคู อ.สุวรรณภูมิ

จ. ร้อยเอ็ด 45130

EXECUTIVE SUMMARY

4537388 RSR/M:MAJOR : (REHABILITATION SERVICE FOR PERSONS WITH DISABILITIES);M.A.(REHABILITATION SERVICE FOR PERSONS WITH DISABILITIES)

SUPRANEE WASANAM : FACTORS RELATED TO MARRIED LIFE SATISFACTION OF VISUALLY IMPAIRED PERSONS IN BANGKOK. THESIS ADVISOR : WIRAMAN NIYOMPHOL M.Ed., VATHJANIN ROHITSUCH, Ph.D., WILAI KUSOLVISITKUL, M.Sc.

This is an explorative research focusing on visually impaired members of Thailand Association of the Blind living in Bangkok area. The study attempts to find out about level of satisfaction of married life of these individuals. The respondents are blind and low vision. Their spouses can be blind, low vision or sighted. This summary is divided into different topics as follows:

1. Introduction
 - Background and related research
 - The objectives of the study
 - The questions of the study
 - The hypothesis of the study
 - The scope of the study.
 - Concept Study
 - Expected Benefits
 - The definition of the study
2. Research Methodology and results
 - Material and method
 - Data analysis
 - Study Results
 - Recommendation of the study
 - Recommendation for future studies

1. Introduction

Background and related research:

Married life is considered the starting point of setting up the family which is the foundation of society. As couples plan their future together, married life is impacting their life style and adjustment between husband and wife.

Some changes have good effect for the spouses but other changes have negative impact and more problems occur. By understanding the change, this will help both spouses to analyse the problems clearly and to search for suitable solutions (Umaporn Trungkasombuth,2545:2-8). Everyone that is engaged in married life wants love, understanding, stability and happiness from spouse which will lead into married life satisfaction of them. Married life satisfaction is an important factor related to married life and stability of the family. Good married life can bring members of family to know their roles and to do the roles with love, and understanding toward each other (Mullika Somsakul,2543:4). The desire to have love and understanding is the same for everybody including people with disabilities.

Although persons with disabilities may have lost some functioning part of the body but they still want to love and to have warmth and married life as others. So persons with disabilities have to self-confident to show others that having married life is not something to be ashamed or not suitable for disable persons but it is love and feeling which is the important aspect of life (Putt Suchumnong,2526:171).

Factors related to married life of persons with disabilities are sensitive and intricate. This can be said for both persons with disabilities and nondisabled persons. Among several groups of people with disabilities is people with visual impairment, blind or low vision persons.

Visual impairment isn't an obstacle of love but love is based on understanding and sympathise for the other person.

Married life may not always run as smoothly as expected.

Marriage of the blind may end up in a divorce and the cause is not different from others. Problems may begin with misunderstanding or different of opinions. The couple may not discuss the problem with reason but use emotions and do not have enough patient with each other. This may lead into verbal or physical abuse to the point that one or both partner cannot stand the situation and end up in a divorce (Viriya Nansiripongpun,2545:86).

Level of visual impairment can be either totally blind or have some vision as low vision. Visual disability can occur from birth or later on in life. From the theory about visual impairment, the state of blindness can be an illusion of body change for the people who become blind later on in life.

When the visually impaired person becomes an adult, the individual gains life experience and may feel problems related to living with others, marriage life and daily living independently visually impaired person often feel unfunctional and has less self-image after losing the vision. Schider (referred by Sangun suwanlead:127-128) due to that body change and less self-image, visually impaired persons tend to relate more with other visually impaired person. the inferiority-complex arises when comparing oneself with sighted persons. Alfred Adler (referred by Wright,A.Beatrice, 1960:p.49)

If others have negative attitudes toward visually impaired persons, they will have low self-esteem which will in turn have problem with self-acceptance, not having self-confident and have less social relationship. On the other hand, if visually impaired persons are given opportunities from society with understanding, this will

help them to gain self-esteem to lead a more successful life and in marriage life as well.

Theory of marital quality and stability of marriage (Lewis and Spanier, 1979: p. 268-289) states that if the spouse had good quality marriage, the stability of that marriage would increase.

Quality marriage means married life satisfaction which can related to several factors. There are three types of factors: premarital factors, marital factors (after marriage), and external factors.

Premarital factors can be looked at as Personal factors and social factors of spouse such as race, religion, level of education, age, occupation, age at time of marriage, social class, acquaintance with spouse, health and emotional level of spouse.

Marital factors are those that occur during married life. This includes marriage satisfaction, relationship between spouse, occupation of the spouse, and economic stability. There are also alternative attractions factors and some external pressures to remain married. These factors may be social law or religion.

Researchers studied about the factors related to married life satisfaction such as Mill (1976) to presented model of theory about the factors related to married life satisfaction which consist of 7 independent variables that's number of expected goals, ease of change the role in family, times of marriage, number of children, being life-long friend, socio-economic status and spread of time having children.

Abolrat pichayanun (2531) studied about marital quality of government officials in Bangkok found that factors related to married life satisfaction namely relationship disadvantage and times of marriage have negative relationship, while compromise in role, efficiency of communication, support from others, and marriage quality of parents have positive relationship.

From the study about the factors related to married life satisfaction of sample groups in Thailand and abroad found the factors related to married life satisfaction such as religion, level of education, occupation, level of income of family, times of married life, to be friend as spouse etc.

Various topics of research about factors related to married life satisfaction still continues. However, there is still no research in Thailand about the factors related to married life satisfaction of visually impaired persons.

There is no body of knowledge to advise visually impaired persons about married life.

In this study the researcher chooses to study a group of visually impaired persons in Bangkok because Bangkok is the center of growth in every aspect of Thailand such as daily living to compete with time, high cost of living, advancement in work and education opportunities, a way of life etc. All these aspects make Bangkok to be the place that attracts a great number of visually impaired persons from provinces to settle down both for a long time and on temporary basis in order to earn one's living or to train on an occupation for to look for a job. All will result in various appearance of visually impaired persons in Bangkok such as differences of domicile, level of education, level of income, appearance of spouse. And these factors may be related to different married life satisfaction of visually impaired persons.

According to theories and reasons mentioned above, including the importance of family institute to function, all sides must collaborate and to help and improve social problems in married life satisfaction of visually impaired persons. The researcher wants to study about married life satisfaction of visually impaired persons in Bangkok in order to gain the data as the base which to cause knowledge and to understand married life of visually impaired persons in Bangkok and to approach the knowledge for the counsellor for Persons with Disabilities to bring counselling with family problems or married life of visually impaired persons.

The objectives of the study

To study factors related to married life satisfaction of visually impaired persons living in Bangkok area.

The questions of the study

What factors are related to married life satisfaction of visually impaired persons living in Bangkok area?

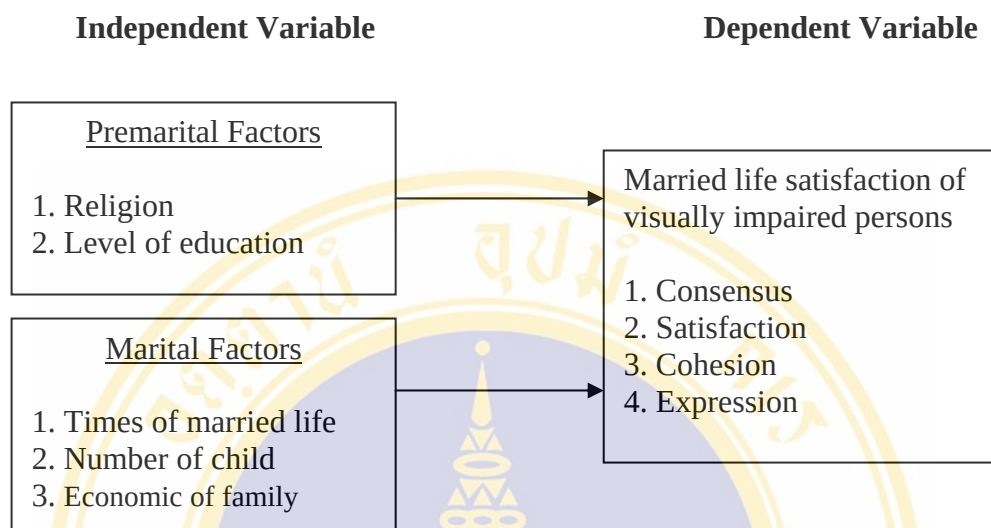
The hypothesis of the study

1. Level of education effected married life satisfaction of visually impaired persons.
2. Duration of marriage effected married life satisfaction of visually impaired persons.
3. Number of children effected married life satisfaction of visually impaired persons.
4. Religion of the spouse effected married life satisfaction of visually impaired persons.
5. Economics of the family effected married life satisfaction of visually impaired persons.
6. Premarital and marital factors mentioned above can predict married life satisfaction of visually impaired persons.

The scope of the study

This study was explorative research about the factors related to married life satisfaction of visually impaired persons in Bangkok who the members of the Blind Association of Thailand which to get married or still had a spouse and to married life.

Concept Study

Expected Benefits

1. To gain knowledge about level of satisfaction and factors related to married life of visually impaired persons living in Bangkok area.
2. To use data from the research as knowledge-base for better understanding of married life of visually impaired persons.
3. Use the knowledge to assist counsellors for Persons with Disabilities to better advise families with problems regarding married life of visually impaired persons.
4. Use the knowledge to help prevent family problems and to improve family condition for couples with visual impairment.

The definition of the study

Visually impaired person means the person with abnormal eyesight as a blind or low vision person who is a member of Thailand Association of the Blind who has been married and is still living with the spouse.

Blind person means the person has very little or no vision but in case of having some vision, the person cannot effectively use eyesight to assist in reading or travel.

Low vision person means the person has some usable vision and after improving the eyesight by wearing glasses or using magnifier, the person can use available vision to assist in reading or travel.

Sighted person means the person has normal vision that can be used for reading and travel.

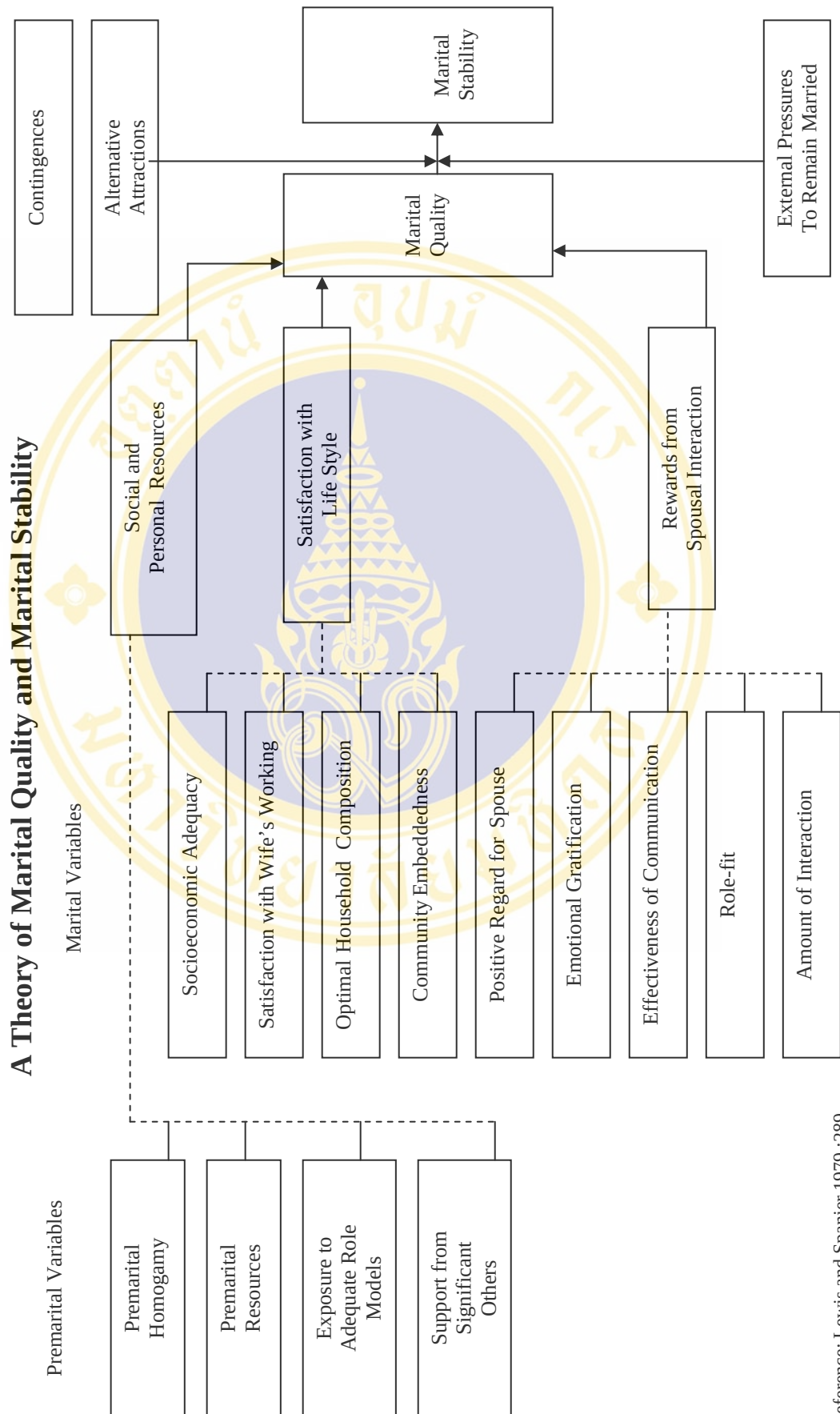
Married life means a couple (male and female) are joined together as husband and wife or living couple either by an official marriage or living together with the intention to start up a new family in society with similar goals and desires.

Married life satisfaction means the feeling of each spouse in terms of happiness or relaxation for oneself in that marriage.

Table 1 Concept about visually impaired persons

Original Concept	Topic	New Concept
1. Blind, Dark 2. alone, living in temple 3. doesn't study 4. dirty, no self-confident 5. social to despise 6. burden of social 7. little or no have 8. no have name in a census record 9. sell lottery, play music, sing a song, beggar 10. receiver 11. study in blind school	1. name 2. take care 3. level of education 4. a personality 5. interest of social 6. acceptive 7. an income 8. a situation 9. occupation 10. role in social 11. philosophy of education	1. Boonta, Montri, Boonmee 2. take care by love, to comprehend, living in social 3. master's degree 4. clean, have self-confident 5. social to admire 6. social to give right 7. to ability 8. have name in a census record 9. almost occupation 10. both giver and receiver 11. study with normal eyesight persons in school

(From Thammamikachon Foundation for the blind in Thailand, 2538:p.70)

Reference: Lewis and Spanier, 1979 : 289.

2. Research Methodology and results

Materials and Method

This study is the explorative research to measure level of satisfaction of visually impaired persons regarding their married life. The study uses a structured questionnaire for married life satisfaction of Spanier,G.B.(1976) with reliability of 0.87 as the base to collect data. The subject consists of 129 visually impaired persons who are members of Thailand Association of the Blind. These members are registered as living in Bangkok area and are already married.

The questionnaires comprised of 3 parts:

- Part 1. General information of respondents, 12 questions
- Part 2. Level of married life satisfaction of visually impaired persons, 32 questions
- Part 3. Suggestions about improving married life of visually impaired persons, 3 questions

Questionnaires were reviewed by four working professionals in the field of blindness who are either visually impaired or have visually impaired spouse.

1. Mr. Kitipong Sutthi	Administrator of Thailand Association of the Blind
2. Mr. Pitorn Wanarom	President of Parent Teacher Association
3. Mrs. Aunchalika Tananont	Teacher at Bangkok School for the Blind
4. Mrs. Chumporn Sariyunt	Teacher at Bangkok School for the Blind

After modifying the questionnaires according to the suggestions, the researcher brought the questionnaires for the reliability testing with a group of 20 visually impaired persons. These try-out subjects are from Ratchasuda College, Thailand Association of the Blind and Bangkok School for the Blind.

The final questionnaires were given to 129 visually impaired members of Thailand Association of the Blind by interviewing each member one by one. The research fills out the questionnaire according to the verbal answers for further analysis.

Data analysis

The compilation of the questionnaire was conducted. The coding was encoded through statistical analysis program. The statistic used in this study were:

1. Descriptive Statistics (percentage, mean, standard deviation) were used for general information of respondents (gender, age, religion, vision, duration of visual impairment, duration of married life, number of children, educational level, occupation, spouse visual, income of family, economic of family).
2. Pearson product moment correlation coefficient was used for analysis relation between to factors and married life satisfaction of visually impaired persons in Bangkok.
3. Chi-Square test was used for analysis relation between to factors and married life satisfaction of visually impaired persons in Bangkok.
4. Stepwise multiple regression analysis was used for analysis factors related to and can predict married life satisfaction of visually impaired persons in Bangkok.

Study Results

General information:

Out of 129 respondents, 66.7 percent are male and 33.3 percent are female. There are 88 blind (68.2 percent) and 41 low vision (31.8 percent) individuals. Majority of them 27.1 percent are between 50-59 years of age, with the average of 42.88 years old. Majority 36.4 percent are with visually impaired from birth. Majority 47.3 percent work as thai masseurs. Most income ranges between 1000 - 9999 baht is at 53.5 percent. Spouses of these respondents are broken into 61 blind (47.3 percent) 39 sighted (30.2 percent) and 29 low vision (22.5 percent).

Premarital factors from this study found that 96.9 percent of visually impaired persons hold Buddhism religion and majority 28.7 percent has elementary education.

Marital factors from this study found that 59.7 percent of respondents were already married 1-9 years, with the average 10.91 years. Majority 37.2 percent did not have any children. Most 44.2 percent has economic status of having enough to spend on the family and can save some money.

Portion of the questionnaires regarding level of satisfaction is divided into four areas: consensus, satisfaction, cohesion, and expression. Data from Each of these four areas was analyzed for low, moderate and high level. Overall level of satisfaction was also calculated from the data.

Overall Data shows that most visually impaired persons living in Bangkok area has moderate level of married life satisfaction. When looking at individual areas, we found that respondents has moderate level of consensus, cohesion and expression. However, in satisfaction area, respondents has high level of satisfaction.

When analysing five factors (religion, level of education, number of children, duration of marriage and family economic status) with data from overall level of satisfaction, we found that these factors do not significantly effect level of satisfaction in married life of visually impaired persons.

Three open questions were given to respondents: areas that respondent needs to improve, areas that the spouse need to improve, and the reason for marriage.

Most of the respondents felt that their did not have to improve themselves 40.3 percent. The rest felt that they need to improve in different areas: being less moody 30.2 percent, being more responsible 15.5 percent, have more mutual understanding 13.2 percent and being more interaction with relatives 0.8 percent.

Most of the respondents felt that their spouses did not have to improve themselves 35.7 percent. The rest felt that their spouses need to improve in different areas: being less moody 22.5 percent, being more responsible 15.5 percent, have more mutual understanding 18.6 percent and being more interaction with relatives 0.8 percent.

There were several reason for marriage. Respondents gave the same level for two reasons, understanding each other 17.2 percent and wanting someone to help 17.2 percent. The reason of love only is 8.5 percent. the reason that respondents answered the most is the combination of love, understanding each other, and wanting someone to help 56.5 percent.

Recommendation of the study

1. In order to gain more understanding about problems of marriage life of the visually impaired, organizations working in rehabilitation for visually impaired persons should conduct seminars about development of quality marriage or marriage life of visually impaired persons for counselors working with visually impaired persons. This will help in exchange of ideas about approaches of counseling for visually impaired persons. Seminar results can be used to provide more suitable rehabilitation service for visually impaired persons regarding their marriage life.

2. Organization dealing with counseling or rehabilitation services for visually impaired persons should offer premarital group counseling services for visually impaired persons before they decide to get married. Counseling sessions can bring factors both before and after marriage in to the discussion in order to help prevent family problems of visually impaired persons which may effect society in the future.

3. Organization dealing with counseling or rehabilitation services for visually impaired persons should conduct training about marriage life of visually impaired persons for counselors. This will provide knowledge for better understanding about needs for marriage, patterns of marriage life, marriage adjustment of visually impaired persons. This will help prevent family problems of visually impaired persons which will also improve society in the future.

Recommendations for future studies

There should be qualitative research about other factors related to married life satisfaction of visually impaired persons. This will provide more details information to give overall picture of factors related to married life satisfaction of visually impaired persons.

This may include Studies about visually impaired persons in other region of Thailand. Results will show differences of visually impaired persons in other regions regarding factors related to married life satisfaction and to give better overall picture of married life of visually impaired persons in Thailand.

Other studies may focus on married life of visually impaired persons between spouses with different vision level (blind and low vision) including sighted spouse, focusing on visually impaired persons of either gender (male or female), and different occupations of visually impaired persons. The results will help improve quality of life for the visually impaired in the future.

Section 1 Personal Data

Section 2 Questionnaires about factors related to married life satisfaction of visually impaired persons

Section 3 Recommendation about improvement in married life for satisfaction.

Section 1 Personal Data

Name of respondentDate.....month.....year....

1. Gender ☐ Male ☐ Female
2. Age.....years
3. Religion ☐ Buddhism ☐ Christianity ☐ Islam ☐ Other
4. Vision ☐ Blind ☐ Low vision
5. Duration of visual impairment ☐ Since birth ☐ Number.....years
6. Duration of married life.....years
7. Number of children ☐ None ☐ Number children
8. Educational level

☐ No education	☐ Elementary education
☐ Middle school education	☐ High school education
☐ Vocation	☐ Bachelor's degree ☐ higher than bachelor's degree
9. Occupation

☐ Government official	☐ Sell lottery tickets
☐ Telephone operator	☐ Musician
☐ Housekeeper	☐ Business ☐ Other
10. Spouse vision ☐ Blind ☐ Low vision ☐ Sighted
11. Income of family.....baht/month
12. Economy of family

☐ To have enough to meet one 's needs (have money to save)
☐ To have enough to meet one 's needs (do not have money to save)
☐ To have enough to meet one 's needs (have debt)
☐ Not enough to meet one 's needs (have debt)

Section 2 questionair about factors related to married life satisfaction
of visually impaired persons

Most persons have disagreement in their relationships. Please indicate below the approximate extent of agreement or disagreement between you and your partner for each item on the following list.

	Always Agree	Almost Always Agree	Occasionally Disagree	Frequently Disagree	Almost Always Disagree	Always Disagree
	5	4	3	2	1	0
1.Handling family finances						
2.Matters of recreation						
3.Religious matters						
4.Demonstrations of affection						
5. Friends						
6. Sexual relations						
7. Coventionality (correct or proper behavior)						
8.Philosophy of life						
9.Ways of dealing with parents or in-laws						
10.Aims,goals,and things believed important						
11.Amount of time spent together						
12.Making major decisions						
13.Household tasks						
14.Leisure time interests and activities						
15.Career decisions						

	All the time 0	Most of the time 1	More often than not 2	Occasionally 3	Rarely 4	Never 5
16.How often do you discuss or have you considered divorce,separation or terminating your relationship?						
17.How often do you or your mate leave the house after a fight?						
18.In general, how often do you think that things between you and your partner are going well?						
19.Do you confide in your mate?						
20.Do you ever regret that you married? (or lived together)						
21.How often do you and your partner quarrel?						
22.How often do you and your mate "get on each other's nerves?"						

	Every Day 4	Almost Every Day 3	Occasionally 2	Rarely 1	Never 0
23.Do you kiss your mate?					
24.Do you and your mate engage in outside interests together?					

How often would you say the following events occur between you and your mate?

	Never 0	Less than Once a month 1	Once or twice a month 2	Once or twice a week 3	Once a day 4	More Than once a day 5
25. Have a stimulating exchange of ideas						
26. Laugh together						
27.Calmly discuss something						
28.Work together on a project						

These are some things about which couples sometimes agree and sometimes disagree. Indicate if either item below caused differences of opinions or were problems in your relationship during the past few weeks.(Check yes or no)

yes no

29. 0 1 Being too tired for sex.

30. 0 1 Not showing love.

31. The dots on the following line represent different degree of happiness in your relationship. The middle point, "happy" represents the degree of happiness of most relationship. Please circle the dot which best describes the degree of happiness, all things considered, of your relationship.

0	1	2	3	4	5	6
Extremely	Fairly	A little	Happy	Very	Extremely	Perfect
Unhappy	Unhappy	Unhappy		Happy	Happy	

32. Which of the following statements best describes how you feel about the future of your relationship?

- 5 I want desperately for my relationship to succeed, and would go to almost any length to see that it does.
- 4 I want very much for my relationship to succeed, and will do all I can to see that it does.
- 3 I want very much for my relationship to succeed, and will do my fair share to see that it does.
- 2 It would be nice if my relationship succeed, but I can't do much more than I am doing now to help it succeed.
- 1 It would be nice if it succeed, but I refuse to do any more than I am doing now to keep the relationship going.
- 0 My relationship can never succeed, and there is no more than I can do to keep the relationship going.

Reference: Spanier, G.B.. (1976). Measuring Dyadic Adjustment: New Scales for Assessing the Quality of Marriage and Similar Dyads. Journal of Marriage and the Family. 37(February 1976):15-28.

Section 3 Recommendations about improvement in married life for satisfaction.

- 1. What is the most important thing that you feel you need to do to improve yourselves for your spouse to have better married life?.....
- 2. What is the most important thing that you feel your spouse needs to do to improve himself/herself for you to have better married life?.....
- 3. What is the reason that you got married?.....